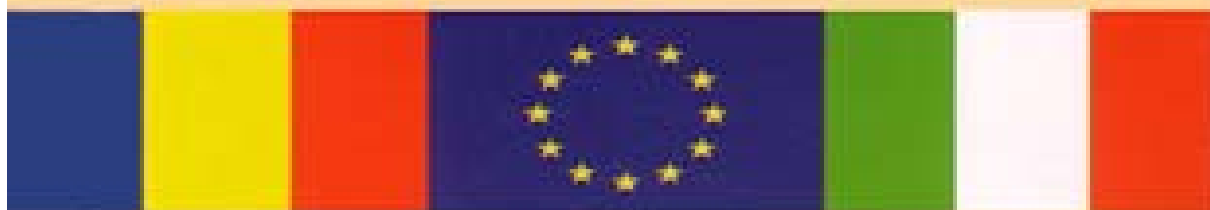
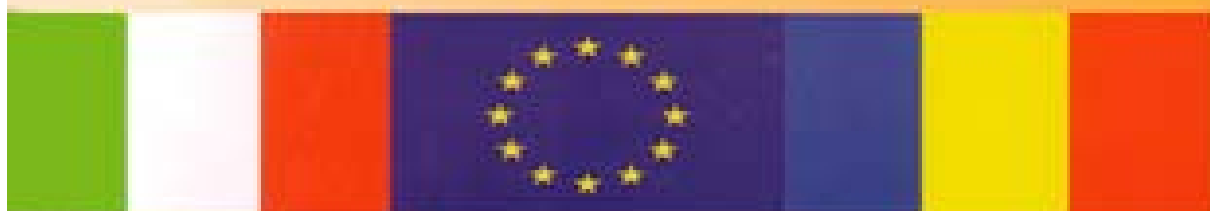

Ministerul Afacerilor Externe din România

Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei
Departamentul pentru Muncă în Străinătate

Ghidul lucrătorului român în Italia

**București
2004**

Cuprins

Cuvânt înainte

TITLUL I – PREGĂTIREA CĂLĂTORIEI ÎN STRĂINĂTATE

1. Garantarea dreptului la libera circulație
2. Obținerea și valabilitatea documentelor de călătorie
3. Limitarea temporară a exercitării dreptului la libera circulație
4. Sancționarea unor fapte săvârșite de cetățenii români pe teritoriul altor state
5. Regimul de vize pentru cetățenii români în Spațiul Schengen
6. Verificări efectuate la ieșirea din țară
7. Sfaturi utile

TITLUL II – VIAȚA ÎN ITALIA

CAPITOLUL I – INTRARE ȘI ȘEDERE

- 1.1 Cum se intră în Italia?
- 1.2 Permisul de ședere în Italia
- 1.3 Care sunt procedurile de refuz al cererii de intrare, de ședere sau procedurile prin care se dispune expulzarea cetățeanului străin?
- 1.4 Care este procedura de contestare a deciziilor de respingere a cererii de intrare, de ședere și prin care se dispune expulzarea cetățeanului străin?
- 1.5 Cum se face contestație împotriva refuzului acordării vizei de intrare?
- 1.6 Cum se face contestație împotriva deciziilor de eliberare, reînnoire și anulare a permisului de ședere (permesso di soggiorno) sau a cărții de ședere (carta di soggiorno)?
- 1.7 Cum se face contestație împotriva hotărârii de expulzare
- 1.8 Cum se face contestație împotriva decretului de expulzare emis de Ministerul de Interne?

CAPITOLUL II - DOCUMENTE

Înscrierea actelor de stare civilă

Acte notariale, supralegalizarea / aplicarea apostilei

- 2.1 Ce este codul fiscal (il codice fiscale)
- 2.2 Permisul de conducere (patente di guida)
- 2.3 Ce este declarația pe propria răspundere (autocertificazione)?

CAPITOLUL III - SERVICII SOCIALE

- 3.1 Cine oferă asistența socială și sanitară în Italia?

CAPITOLUL IV - SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ MEDICALĂ

- 4.1 Ce este Serviciul Sanitar Național?
- 4.2 Cine are dreptul la un medic de familie și la un medic pediatru?
Ce fel de prestații oferă aceștia?
- 4.3 Cui trebuie să ne adresăm pentru îngrijiri de specialitate și pentru examene de laborator (analizele sângelui, radiologie etc.)?
- 4.4 Cui ne adresăm în caz de urgență?
- 4.5 De unde ne procurăm medicamentele?
- 4.6 Ce este serviciul Mama și Copilul (Consultori Familiari e Pediatrici)?
- 4.7 Cetățenii străini au dreptul la asistență sanitară în Italia?

CAPITOLUL V - MUNCA ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

Biroul Unic pentru Imigrație – competențe în domeniul munii

Contingente anuale de imigranți

Munca subordonată

Munca autonomă

5.1 Cui ne adresăm când căutam un loc de muncă?

Drepturile fundamentale ale muncitorului

Munca de tip subordonat

Perioada de probă

Contractul de angajare

Fluturașul de salariu

Munca semisubordonată și munca pe perioadă determinată

Munca pe perioadă determinată

Ghidul muncii casnice

Ghidul concediului

Munca sezonieră (lavoro stagionale)

Reînnoirea permisului

Ghidul concedierii

9.3 Ce cheltuieli acoperă contribuțiile de asistență socială și de ce este important să le plătim?

5.3 Ce se întâmplă în cazul în care muncitorul se îmbolnăvește?

5.4 Care sunt prestațiile pentru asistența maternității?

5.5 Ce este indemnizația de maternitate?

5.6 Ce este concediul de maternitate obligatoriu ?

5.7 Se poate absenta de la serviciu în cazul îmbolnăvirii copilului?

5.8 Ce este alocația de maternitate?

5.9 Ce este alocația de maternitate acordată de către Primării?

5.10 Care sunt principalele contribuții care protejează bătrânețea?

5.11 Patronul are obligația de a asigura sănătatea muncitorului?

CAPITOLUL VI – FAMILIA

6.1 Cine poate cere reîntregirea familiei?

6.2 Cum se declară contestație împotriva refuzului eliberării autorizației (Nulla osta) sau împotriva refuzului acordării vizei de intrare pentru

reîntregirea familiei?

6.3 Cum se declară contestație împotriva hotărârilor ce privesc șederea din motive familiale (eliberarea, reînnoirea și anularea permisului de ședere pentru motive familiale)?

6.4 Care sunt cerințele pentru a se putea căsători în Italia?

6.5 Unde se înregistrează nașterea unui copil?

CAPITOLUL VII - MINORI NEÎNSOȚIȚI

7.1 Cine sunt minorii străini neînsoțiți?

CAPITOLUL VIII - ȘCOALA

8.1 Unde se pot duce copiii cu vârsta între 0 și 3 ani?

8.2 Unde merg la școală copiii cu vârsta între 3 și 5 ani?

8.3 Unde merg la școală copiii cu vârsta între 6 și 10 ani?

8.4 Unde merg la școală copiii cu vârsta între 11 și 13 ani?

8.5 Unde merg la școală adolescenții de la 14 ani în sus?

8.6 Există ajutoare economice pentru a facilita accesul la învățământ?

8.7 Ce este Instruirea Obligatorie ?

Înscrierea la grădiniță

Înscrierea în învățământul primar și gimnazial

Vaccinarea obligatorie

CAPITOLUL IX - ASISTENȚA JURIDICĂ

9.1 Cum se garantează asistența legală (din partea unui avocat) unui cetățean fără mijloace materiale?

9.2 Care sunt cerințele pentru a fi admis la apărarea gratuită?

9.3 Ce trebuie să conțină cererea de aprobare a apărării gratuite?

9.4 Cum este reglementată apărarea gratuită în cadrul unui proces penal?

9.5 Cum este reglementată apărarea gratuită în cadrul unui proces penal împotriva minorilor?

9.6 Cum este reglementată apărarea gratuită împotriva unei hotărâri de expulzare?

9.7 Cum este reglementată apărarea gratuită în cadrul unui proces civil, administrativ contabil și fiscal?

9.8 Ce înseamnă “paritate de tratament” (parità di trattamento)?

9.9 Cum se garantează la nivel juridic principiul paritate de tratament?

9.10 Cum se face cererea de proces civil împotriva discriminării?

9.11 Cine poate acționa împotriva actului discriminatoriu?

9.12 Ce poate decide judecătorul în cazul admiterii cererii?

CAPITOLUL X – CUM CĂLĂTORIM ?

CIRCULAȚIA PE DRUMURILE PUBLICE ȘI ALTE INFORMAȚII UTILE

10.1 Preschimbarea permisului de conducere

10.2 Noul cod rutier

10.3 Răspunderea civilă auto

10.4 Asigurarea șoferului

10.5 Circulația în Italia cu mașina înmatriculată în țara de origine

- 10.6 Accidente rutiere
- 10.7 Deces
- 10.8 Circulația cu trenul
- 10.9 Transportul rutier în comun
- 10.10 Utilizarea mijloacelor de transport in comun
- 10.11 Alte sfaturi utile

CAPITOLUL XI - CONTRACTELE DE ÎNCHIRIERE A LOCUINȚELOR

- 11.1 Obligațiile proprietarului și ale chiriașului
- 11.2 Tratatările și agențiile
- 11.3 Contracte scrise și înregistrate
- 11.4 Anularea contractelor
- 11.5 Evacuarea
- 11.6 Subînchirierea și găzduirea ca oaspete
- 11.7 Declarația de cedare a spațiului (cessione di fabbricato)
- 11.8 Centrele de primire
- 11.9 Locuințe sociale și case populare
- 11.10 Concurs pentru case

CAPITOLUL XII - CUI NE ADRESĂM ÎN ROMÂNIA?

- 12.1 Departamentul pentru Muncă în Străinătate
- 12.2 Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă

*

PRINCIPALELE ABREVIERI FOLOSITE:

- A.C.I.** Automobile Club d'Italia
- A.S.L.** Azienda Sanitaria Locale
- C.T.P.** Centri Territoriali Permanenti
- INAIL** Istituto Nazionale Assicurazioni Infortuni sul Lavoro
- INPDAP** Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell'Amministrazione Pubblica
- INPS** Istituto Nazionale della Previdenza Sociale
- I.S.E.** Indicatore della Situazione Economica
- I.S.I.** Centri di Informazione Sanitaria
- MIUR** Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca
- p.d.s. permesso di soggiorno
- P.M.** Pubblico Ministero
- S.T.P.** straniero temporaneamente presente
- T.A.R.** Tribunale Amministrativo Regionale
- T.C.M.** Tribunale Ordinario in Composizione Monocratica
- U.R.P.** Uffici Relazioni con il Pubblico
- U.T.G.** Ufficio Territoriale di Govern

TITLUL I – PREGĂTIREA CĂLĂTORIEI ÎN STRĂINĂTATE

1. Garantarea dreptului la libera circulație
2. Obținerea și valabilitatea documentelor de călătorie
3. Limitarea temporară a exercitării dreptului la libera circulație
4. Sancționarea unor fapte săvârșite de cetățenii români pe teritoriul altor state
5. Regimul de vize pentru cetățenii români în spațiul Schengen
6. Verificări efectuate la ieșirea din țară
7. Sfaturi utile

1. Garantarea dreptului la libera circulație

Constituția României, în art. 25, garantează dreptul la libera circulație al tuturor cetățenilor români fără deosebire de rasă, naționalitate, sex, limbă, religie, convingeri politice sau ocupație, cu *obligația de a respecta strict legislația statului unde călătoresc*.

Dintre documentele cu caracter internațional recunoscut prin care este consfințit dreptul la libera circulație a persoanei, cel mai important este Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată și proclamată de Adunarea Generală a O.N.U., la 10 decembrie 1948, în care art. 13 prevede că „orice persoană are dreptul să circule liber”.

2. Obținerea și valabilitatea documentelor de călătorie

Pașaportul constituie documentul care stabilește identitatea și cetățenia titularului și conferă dreptul posesorului la ieșirea și intrarea prin toate punctele de frontieră deschise traficului de călători, precum și prin locurile stabilite prin înțelegerile internaționale la care România este parte. Pașapoartele cetățenilor români se emit pe o perioadă de valabilitate de 5 ani și se pot prelungi cu încă 5 ani. *Pașapoartele simple* (turistice) se eliberează la locul de domiciliu al solicitantului de către birourile de pașapoarte județene, iar în București, la Serviciile de Evidență Informatizată a Persoanei.

Ce poate face consulul:

- eliberează documente de călătorie pentru cetățenii români care rămân fără pașapoarte în străinătate;
- ia legătura în țară cu rudele sau cunoștințele cetățenilor români și le îndrumă asupra modalităților de trimitere a banilor către cei aflați în dificultate;

- recomandă avocați locali care să asigure asistența de specialitate când este cazul;
- recomandă unități sanitare sau traducători autorizați;
- informează rudele cele mai apropiate în caz de accident sau de deces și recomandă procedurile de urmat;
- contactează cetățenii români aflați în închisoare, cu acordul acestora, și informează rudele sau prietenii din țară.

Ce nu poate face consulul:

- să plătească pentru dumneavoastră cheltuielile de tratament, de cazare, bilete de călătorie, asistență judiciară etc.;
- să asigure cazarea, încadrarea în muncă sau permisiunea de a munci în străinătate;
- să intervină în procese în numele dumneavoastră
- să obțină sau să aranjeze eliberarea dumneavoastră din închisoare;
- să intervină în anchete;
- să asigure un regim de detenție special sau condiții mai bune în spital decât pentru localnici;
- să ofere servicii care, de regulă, sunt asigurate de bănci, agenții de transport, birouri de turism sau alte instituții specializate.

În cazul pierderii sau furtului documentului de călătorie, cetățenilor români li se vor elibera documente de călătorie de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale statului român, pentru a se putea reîntoarce în țară.

3. Limitarea temporară a exercitării dreptului la libera circulație

Potrivit art. 53 din Constituția României și în conformitate cu art. 14, lit. e din Ordonanța Guvernului nr. 65/1997 privind regimul pașapoartelor în România, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 216/1998, modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 84/2003, împotriva cetățenilor care sunt returnați în baza acordurilor de readmisie, Direcția de Pașapoarte și formațiunile sale teritoriale pot suspenda, temporar, dreptul de folosire a pașaportului pe o perioadă cuprinsă între 1 și 5 ani.

În același timp, în conformitate cu prevederile actelor normative menționate, cetățenii români care au fost returnați în baza acordului de readmisie încheiat de statul român cu țara respectivă și cărora le-a fost restricționat dreptul la libera circulație, nu se vor putea prezenta la nici unul din punctele de trecere a frontierei, întrucât nu au dreptul de a părăsi țara, aflându-se pe lista persoanelor restricționate.

4. Sancționarea unor fapte săvârșite de cetățenii români pe teritoriul altor state

Potrivit prevederilor *Ordonanței de Urgență nr. 112 din 30.08.2001*, aprobată prin Legea 252 din 2002, faptele săvârșite în afara teritoriului țării de către cetățeni români sau persoane fără cetățenie domiciliată în România se sancționează astfel:

Art. 1.

(1) Intrarea sau ieșirea dintr-un stat străin prin trecerea ilegală a frontierei acestuia, săvârșite de către un cetățean român sau de o persoană fără cetățenie domiciliată pe teritoriul României, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani.

(2) Dacă fapta prevăzută la alin.1 a fost săvârșită în scopul sustragerii de la executarea unei pedepse, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(3) Tentativa se pedepsește.

Art. 2.

(1) Fapta cetățeanului român sau a persoanei fără cetățenie domiciliată pe teritoriul României care racolează, îndrumă sau călăuzește una ori mai multe persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau care organizează una ori mai multe dintre aceste activități ilegale, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 3.

Inițierea sau constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 2 ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani.

Art. 4.

Prevederile art.118 din Codul Penal al României privind confiscarea bunurilor se aplică în mod corespunzător.

Art. 5.

Cetățeanului român condamnat în temeiul dispozițiilor art. 100 i se refuză eliberarea pașaportului sau, după caz, i se suspendă dreptul de folosire a acestuia pe o perioadă de 5 ani.

Art. 6.

Urmărirea și judecarea infracțiunilor prevăzute în prezentul act normativ se fac de urgență, potrivit dispozițiilor din Codul de Procedură Penală referitoare la urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante.

5. Regimul de vize pentru cetățenii români în Spațiul Schengen

Începând cu data de 1 ianuarie 2002, cetățenii români, posesori de pașapoarte valabile, pot călători fără vize pentru o perioadă de **90 de zile** într-un interval de **6 luni**, în țările membre ale **Spațiului Schengen**: Austria, Belgia, Franța, Germania, Grecia, Finlanda, Italia, Norvegia, Olanda, Portugalia, Spania, Suedia, Luxemburg, Islanda și Danemarca.

Durata de ședere de până la 90 de zile poate fi realizată într-un singur stat sau în mai multe state Schengen.

Pot fi făcute mai multe călătorii într-un semestru, dar totalul zilelor de ședere nu trebuie să depășească 90 de zile, socotite de la data primei intrări în spațiul Schengen.

Depășirea termenului de ședere de 90 de zile (chiar și cu o singură zi) atrage după sine interdicția de a mai intra într-o țară din spațiul Schengen pentru o anumită perioadă. Această interdicție se comunică și autorităților române. Interdicția de nepermisere a intrării în Spațiul Schengen se instituie și împotriva persoanelor care au fost găsite pe teritoriul uneia din aceste țări desfășurând activități lucrative/muncă fără a deține autorizații și vize în acest sens.

După intrarea pe teritoriul unui stat parte la Acordul Schengen, cetățenii români nu pot solicita autorităților locale obținerea de vize pe termen lung, autorizații de muncă și nici prelungirea vizelor obținute anterior.

După intrarea pe teritoriul unui stat Schengen, cetățenii români care nu sunt cazați în unități hoteliere au obligația de a-și notifica prezența și a se înregistra la autoritățile de poliție locale în termen de 3 zile de la data intrării. În Italia, cetățeanul român trebuie să se prezinte la chestura locală în termen de 8 zile lucrătoare de la intrarea în această țară, indiferent de motivul șederii.

Cu privire la orice măsuri de interdicție, ca și cu privire la încălcări ale legilor statelor vizitate, aceste state transmit operativ, pe cale electronica, informații tuturor celorlalte state, inclusiv din Spațiul Schengen și România, astfel încât acestea să poată lua imediat măsurile necesare.

Statele membre Schengen solicită îndeplinirea următoarelor **condiții de intrare** în spațiul respectiv:

- *Pașaport* valabil pentru încă cel puțin 6 luni de la data intrării, în spațiu Schengen;
- *Persoana să nu fie indezirabilă* (să nu aibă interdicție de intrare în vreuna din țările membre Schengen);
- *Asigurare medicală*
Asigurarea medicală (de sănătate) se referă la asigurarea de asistență turistică prin care se acoperă riscul de asistență oferită persoanelor aflate în dificultate în cursul unor deplasări sau al unei absențe de la domiciliu sau de la locul reședinței permanente;
- *Asigurare auto de răspundere civilă (Cartea verde);*
- *Starea tehnică bună a autoturismului;*
- *Dovada existenței mijloacelor de întreținere pe perioada sejurului în străinătate.*

6. Verificări efectuate la ieșirea din țară

La trecerea frontierei, cetățeanul român trebuie să prezinte:

- *Permisul de conducere* (dacă circulă cu autovehicul);

- *Pașaportul* valabil cel puțin 6 luni;
- *Asigurarea medicală*, care trebuie să acopere durata declarată a sejurului;
- *Biletul de călătorie dus-întors* (avion, tren, curse regulate auto);
- *O sumă minimă în valută*, după cum urmează:
 - 50 EURO (echivalent) pentru fiecare zi de ședere declarată, dar minim pentru 5 zile, pentru Turcia și fostele state socialiste;
 - 100 EURO (echivalent) pentru statele din U.E. și alte țări pentru care nu este necesară viza de intrare, pentru fiecare zi de ședere, dar minim pentru 5 zile.

Dovada deținerii sumei de bani necesară se poate face prin:

- *Prezentarea sumei de bani* la vedere;
- *Cecuri de călătorie*;
- *Cărți de credit* cu extrasul de cont pentru acestea antedatată cu cel mult două zile înaintea prezentării în Punctul de Trecere a Frontierei;
- *Prezentarea voucherului*, în cazul turismului organizat;
- *Scrisoare de garanție* sau angajament de sponsorizare (autentificate, conform legii statului de destinație);
- *Garanție din partea unei bănci sau ordine de plată valabile*;
- *Invitație* (autentificată, conform legii statului de destinație).

Sunt exceptate de la prezentarea acestor dovezi, următoarele categorii de persoane:

- *Cetățenii care se deplasează la tratament medical* (cu obligația de a prezenta documente în acest sens);
- *Persoanele care efectuează deplasări pentru simpozioane, conferințe, studii, manifestări cultural-sportive, situații de îmbolnăvire sau deces al unor rude stabilite în străinătate, alte cazuri temeinic justificate*; pentru toate acestea se vor prezenta documente doveditoare din care să rezulte scopul călătoriei și asigurarea financiară necesară.
- *Minorul sub vârsta de 14 ani* înscris în pașaportul părinților;
- *Minorul sub vârsta de 18 ani* care se deplasează la părintele sau părinții ce lucrează sau sunt stabiliți în țara de destinație;
- *Cetățenii care se deplasează în străinătate pe baza unui angajament* (permis) de muncă, valabil;
- *Persoanele care călătoresc în statele vecine în baza permisului de mic trafic sau treceri simplificat*

7. Sfaturi utile

Ce trebuie știut:

- Adresa și telefoanele misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României (anexa);
- Principalele prevederi ale legislației italiene și ale țărilor de tranzit;

Ce nu trebuie făcut:

- Să nu treceți granița în mașina altcuiva, pentru că nu știți ce se află în ea;
- Să nu vă implicați în probleme legate de consumul și traficul de droguri (în unele țări există chiar pedeapsa cu moartea pentru astfel de fapte!);
- Să nu duceți pachete peste graniță pentru alte persoane, pentru că nu se știe ce pot conține.

Ce trebuie să ai la îndemână:

- Hărți cu trasee rutiere, ghiduri turistice cuprinzând rețeaua hotelieră, obiective de vizitat, unități de asistență medicală, servicii publice;
- Medicamente de uz curent;
- Actele necesare deplasării, iar, unde este cazul, fotocopii ale acestora.

Cum trebuie să ne pregătim autovehiculul:

- să fie în perfectă stare de funcționare;
- să nu depășească normele admisibile ale poluării chimice și sonore ale mediului;
- să fie echipat cu anvelope cu adâncimea benzii de rulare de cel puțin 3 mm;
- să aibă în dotare trusa medicală de prim-ajutor și dispozitivul reflectorizant pentru semnalizarea prezenței în carosabil, în caz de defecțiune tehnică.

Ce trebuie să aibă în vedere conducătorul auto:

- să posede asupra sa, în permanență:
 - pașaportul;
 - permisul de conducere, aflat în termenul de valabilitate; în Italia, acesta trebuie să fie însoțit de permisul de conducere internațional sau de o traducere legalizată în limba italiană;
 - asigurarea auto internațională de răspundere civilă („Cartea verde”);
 - certificatul de înmatriculare și Cartea de identitate a vehiculului;
 - asigurarea medicală internațională.

- să respecte întocmai semnalele și dispozițiile Poliției;
- să poarte centura de siguranță și să atragă atenția celorlalți ocupanți asupra necesității de a o folosi;
- să se informeze permanent asupra limitei maxime de viteză admise și să o respecte cu strictețe.
- să se informeze permanent asupra regimului taxelor de drum și să aplice pe parbriz, după caz (în țări precum Austria și Ungaria), *vigneta* care atestă plata acestora;
- să circule cu luminile de întâlnire (faza scurtă) aprinse pe toată durata zilei în statele în care aceasta este obligatorie (ex.: Ungaria, Italia, țările nordice etc.);
- să pună în funcțiune luminile de avarie (intermitente), în situația în care ajunge o coloană auto care rulează cu viteză redusă, datorită blocării temporare a circulației (de regulă, pe autostradă);
- să dea dovadă de calm în situația în care circulația rutieră este blocată și să respecte cu strictețe indicațiile comunicate pe portalurile de monitorizare a traficului;
- să nu folosească pentru deplasare banda de urgență a autostrăzii, care este destinată exclusiv autovehiculelor Poliției, Salvării, altor forțe de intervenție. Se exceptează, desigur, situațiile de imobilizare a autovehiculelor din cauze tehnice, cazuri în care se va folosi telefonul de urgență amplasat în imediata apropiere a benzii de urgență, pentru a cere asistență tehnică necesară;
- să încheie, la plecare, o asigurare de călătorie.

*

TITLUL II – VIAȚA ÎN ITALIA

CAPITOLUL I - INTRARE ȘI ȘEDERE

1.1 Cum se intră în Italia?

Intrarea în Italia, cu excepția cazurilor de forță majoră, poate fi efectuată numai prin punctele de frontieră speciale, unde cetățeanul străin – dacă i se cere - trebuie să demonstreze că îndeplinește cerințele generale necesare și posedă viza de intrare. Cetățenii români pot intra în Italia fără viză pentru turism, misiuni, afaceri, vizită și întreceri sportive. În acest caz pot rămâne pe teritoriul Italiei cel mult 3 luni în semestru, iar semestrul începe la data primei intrări în spațiul Schengen.

Pentru alte scopuri este necesară viza de intrare, care se obține numai de la Ambasada Italiei la București.

În termen de 8 zile lucrătoare de la data intrării, cetățeanul român are obligația să se prezinte la chestura locală pentru a solicita permisul de ședere (permesso di soggiorno), indiferent de motivul șederii.

Care sunt cerințele necesare intrării?

- scopul și condițiile șederii să fie bine determinate;
- disponibilitatea mijloacelor de întreținere suficiente pe durata șederii și pentru întoarcerea în țara de proveniență (fac excepție permisele de ședere pentru muncă).

Ce este viza de intrare?

Viza de intrare este documentul cerut cetățeanului român care dorește să intre în Italia pentru **o perioadă mai mare de 90 de zile**, sau pentru alte motive decât cele menționate mai sus, pentru care nu este necesară viza.

În cazul cererii vizei pentru contract de muncă, aceasta va fi acordată doar în limita cotelor de acces fixate prin decretul anual de programare a fluxurilor de migrație.

Cetățeanului român stabilit în mod legal în Italia, pentru a ieși și pentru a se întoarce pe teritoriul național, îi sunt suficiente pașaportul și permisul de ședere valabil.

Unde se cere viza?

Viza se solicită autorităților diplomatice sau consulare italiene în România sau în țara de rezidență, anexând:

- pașaportul sau un document echivalent valabil (neexpirat);
- documentele specifice necesare pentru tipul de viză solicitat.

Cetățeanul străin trebuie să specifice motivul călătoriei, destinația, mijlocul de transport și să demonstreze disponibilitatea mijloacelor de întreținere pe timpul șederii.

1.2 Permisul de ședere în Italia

Permisul de ședere (Il permesso di soggiorno) este un document care autorizează cetățenii străini intrați legal în Italia să rămână pe teritoriul național .

Tipuri de permise de ședere: pentru turism, vizite la membrii de familie, afaceri, muncă sezonieră, studii sau pregătire profesională, activitate pe cont propriu, angajare, motive familiale, protecție socială, pentru persoane din lumea spectacolului, îngrijiri medicale, azil politic, azil umanitar.

Unde se solicită permisul de ședere?

Permisul de ședere (Il permesso di soggiorno) trebuie să fie solicitat la Chestura (Questura) locului de destinație în timp de **8 zile** lucrătoare de la data intrării în Italia, prezentând următoarele documente:

- copie completă a pașaportului și pașaportul în original (care va fi restituit după examinarea acestuia de către poliție);
- viza de intrare (dacă e cazul);
- trei fotografii tip legitimație (formato tessera);

- timbru fiscal (marca da bollo) în valoare de euro 11;
- declarație de domiciliu.

Chestura reține o copie a cererii și toate celelalte documente, iar o altă copie va fi dată cetățeanului străin ca dovadă a cererii prezentate.

Cetățeanului străin, solicitant al permisului de ședere, îi vor fi luate amprente digitale.

Atenție! Dacă intri în Italia venind dintr-o altă țară membră Schengen (Franța, Austria, Germania, Spania etc.) și ai rămas acolo o perioadă mai mare de 8 zile, caută să obții, fie de la autoritățile țării respective, fie de la autoritatea de frontieră italiană, o dovadă din care să reiasă data intrării în Italia. Altfel riști să fii expulzat imediat.

Pentru cât timp este valabil permisul de ședere?

Durata permisului de ședere coincide cu cea a vizei de intrare și depinde de motivul pentru care a fost acordată.

În orice caz nu poate depăși:

- **3 luni** pentru vizite, afaceri și turism;
- **9 luni** pentru muncă sezonieră (cetățeanului român care a efectuat muncă sezonieră în Italia pentru cel puțin 2 ani consecutivi îi va putea fi eliberat un permis pe o durată de mai mulți ani – până la 3 ani – pentru aceeași perioadă de timp anuală de care a beneficiat în ultimul din cei doi ani precedenți);
- **1 an** pentru contract de muncă salariată pe perioadă determinată;
- **2 ani** pentru contract de muncă pe perioadă nedeterminată, activitate pe cont propriu, reîntregirea familiei;
- **1 an** pentru studiu sau pregătire profesională.

Permisul de ședere, în cazul unui contract de muncă, are aceeași durată cu cea a contractului de ședere.

Pierderea locului de muncă (chiar și în caz de concediere) nu determină pierderea permisului de ședere al muncitorului român și membrilor familiei sale.

Acest permis le permite să rămână pe teritoriul statului italian pe perioada de valabilitate rămasă și pentru cel puțin 6 luni de zile (cu excepția permisului de ședere pentru muncă sezonieră).

În această perioadă de timp cetățeanul român va putea căuta un alt loc de muncă.

Cum se reînnoiește permisul de ședere?

Reînnoirea permisului de ședere va fi solicitată la chestura din provincia de rezidență, prezentând următoarele documente:

- permisul de ședere expirat și pașaportul;
- trei fotografii tip legitimație (formato tessera);
- un timbru fiscal (marca da bollo) în valoare de euro 11;
- certificat de rezidență;
- o declarație din care să rezulte existența mijloacelor proprii de întreținere;
- o declarație din care să rezulte că există mijloace suficiente pentru întreaga durată a șederii și pentru întoarcerea în țară;

- documentele necesare în funcție de tipul de permis cerut: pentru turism, muncă, reîntregirea familiei.

Reînnoirea și prelungirea nu sunt admise în cazul permiselor pentru turism și în cazul unor lungi și continue absențe din Italia (pentru mai mult de 6 luni de zile iar în cazul permiselor pe 2 ani pentru mai mult de un an).

Este în schimb admisă reînnoirea în cazul în care s-a ieșit din Italia pentru îndeplinirea obligațiilor militare sau pentru alte motive grave demonstrate.

Când se solicită reînnoirea?

Cererea va fi făcută:

- 90 de zile înaintea expirării permisului de ședere în cazul contractului de muncă pe perioadă nedeterminată;
- 60 de zile înainte, pentru contractul de muncă pe perioadă limitată;
- 30 de zile în celelalte cazuri.

Pe cât timp se face reînnoirea?

În general, reînnoirea se face pentru o durată care nu depășește pe cea a primului permis.

Cum poate fi transformat un permis de ședere?

- permisul de ședere pentru desfășurarea unei activități pe cont propriu poate fi transformat în permis de ședere pentru contract de muncă salariată și viceversa;
- permisul de ședere pentru muncă sezonieră poate fi transformat în permis de muncă salariată numai la sfârșitul celui de-al doilea sezon în care s-a lucrat în Italia;
- permisul de studiu poate fi transformat în permis de muncă în funcție de numărul de locuri de muncă în cadrul contingentului anual stabilit prin „Decretul fluxuri”;
- permisul pentru motive de protecție socială poate fi transformat în permis de studiu sau permis de muncă, dacă la expirarea acestuia cetățeanul străin lucrează sau studiază.

Permisul de ședere special pentru muncă

Excluzând intrările în Italia de tip ordinar pentru muncă, sunt prevăzute categorii profesionale care se bucură de o atenție specială și nu sunt supuse restricțiilor impuse de decretul de admisie a muncitorilor străini (decreto flussi). Categoriile profesionale supuse acestui regim special sunt:

- a) personal din conducerea sau personal cu înaltă calificare al societăților străine care au filiale sau puncte de lucru în Italia. Pentru societățile care au sediul central pe teritoriul unui stat membru al Organizației Mondiale a Comerțului sau al Uniunii Europene, este admis și personalul necesar pentru funcționarea unei reprezentanțe;
- b) lectori universitari de limbă maternă sau în schimb de experiență
- c) profesori universitari sau cercetători, implicați în proiecte de studiu sau cercetare în institute cu sediul în Italia
- d) traducători și interpreți;
- e) menajere sau îngrijitoare pe care un cetățean italian sau UE, îi avea angajați legal de mai mult de un an în afara Italiei și care se întoarce în Italia;

- f) titulari ai unui permis de ședere obținut pentru formare profesională, care sunt temporar angajați sub formă de stagiatură, prestând chiar și activități care intră în prevederile contractelor de muncă subordonată;
- g) muncitori angajați de societăți care operează pe teritoriul Italiei, chemați pentru o perioadă determinată cu o însărcinare exactă și care vor părăsi Italia imediat ce însărcinarea lor a fost dusă la bun sfârșit;
- h) lucrători în domeniul maritim;
- i) muncitori retribuiți de persoane fizice sau juridice, rezidente sau cu sediul în străinătate, care au fost delegați temporar să lucreze pentru persoane fizice sau juridice italiene sau străine, cu sediul în Italia. Motivul deplasării trebuie să se încadreze în operațiile necesare pentru transpunerea în practică a unui contract semnat de mai-sus-menționatele părți, în urma unei licitații, conform dispozițiilor articolului 1655 din Codul Civil, a legii 1369 din 23 octombrie 1960 și a normelor UE și internaționale;
- j) angajații circurilor sau spectacolelor în turneu internațional;
- k) personalul artistic sau tehnic implicat în spectacole de teatru, lirice, de balet sau concerte;
- l) balerini, artiști și muzicieni pentru locale de divertisment;
- m) artiști ce vor participa, în cadrul unor manifestări culturale sau folclorice, cu contribuții în plan teatral, cinematografic, radiofonic sau de televiziune;
- n) cetățenii străini ce vor desfășura activități sportive profesionale în cluburile italiene conform legii 91 din 23 martie 1981;
- o) ziariști acreditați oficial în Italia în calitate de corespondenți și remunerați de mass media străine;
- p) cetățenii străini implicați în programele "aux pair" (alla pari) de cercetare sau muncă temporară;
- q) infirmierii profesioniști ce vor fi angajați de structuri medicale de stat sau private;

În fiecare an, printr-un decret emis de ministerul în atribuția căruia cade activitatea sportivă în Italia (Ministero per Beni e Attivita' Culturale), este stabilită o cotă de intrări pentru sportivii profesioniști, de împărțit între federațiile sportive. Împărțirea va fi efectuată de CONI (Comitato Olimpico Nazionale Italiano) care va stabili și criteriile generale de legitimare pentru sezonul sportiv următor.

Cui îi va arăta permisul de ședere cetățeanul străin?

Cetățeanul străin trebuie să arate propriul permis de ședere de fiecare dată când îi este cerut de către ofițerii sau agenții de ordine publică.

Forțele de ordine, dacă rețin că este necesar, pot cere informații suplimentare și documente de muncă, de domiciliu, de venituri de care dispune în Italia pentru întreținerea membrilor de familie.

1.3 Care sunt procedurile de refuz al cererii de intrare, de ședere sau procedurile prin care se dispune expulzarea cetățeanului străin?

Când autorizația de intrare și de ședere este refuzată, autoritatea competentă adoptă o **procedură de respingere**.

În cazul acestei proceduri cetățeanul străin poate fi destinatarul unui **decret de expulzare sau de respingere la frontieră**.

În aceste cazuri există câteva reguli generale de care autoritățile administrative trebuie să țină cont.

- Toate procedurile administrative referitoare la intrarea, șederea sau expulzarea cetățeanului străin trebuie să fie **scrise și motivate**.

Persoanei în cauză trebuie să i se înainteze un document în care să se precizeze faptele și motivele juridice care au determinat emiterea decretului de expulzare.

Fac excepție procedurile de respingere a vizei de intrare. Doar în cazul cererilor de viză pentru motive de muncă, reîntregirea familiei, studii și îngrijiri medicale sunt obligatorii motivarea și explicarea refuzului.

În procedură trebuie să fie precizat de asemenea la care **autoritate** se poate face **contestație** și în ce **condiții**.

- Toate deciziile administrative cu privire la intrarea, șederea sau expulzarea cetățeanului străin trebuie să fie **traduse într-o limbă înțeleasă de destinatar**.

Nu este necesară traducerea integrală a actului deoarece este considerată suficientă chiar și o traducere sintetică.

În cazul în care traducerea în limba cunoscută de cetățeanul străin nu este posibilă, procedura trebuie tradusă în franceză, engleză, spaniolă sau arabă (în cazul unui refuz de viză de intrare), acordând prioritate limbii străine indicate de persoana în cauză.

- Toate procedurile administrative referitoare la intrarea, șederea sau expulzarea cetățeanului străin, trebuie să fie **comunicate direct interesatului**, căruia i se va cere să semneze actul de înștiințare.

Comunicarea este valabilă chiar dacă destinatarul refuză să semneze la primirea documentului.

În orice caz, trebuie să-i fie dată persoanei interesate o copie a documentului cu traducerea respectivă, chiar și sintetică, într-o limbă cunoscută destinatarului sau în franceză, engleză, spaniolă.

1.4 Care este procedura de contestare a deciziilor de respingere a cererii de intrare, de ședere și prin care se dispune expulzarea cetățeanului străin?

Cetățeanului străin căruia i s-a comunicat:

- decizia de respingere a cererii de viză de intrare;
- decizia de refuz a cererii pentru permisul de ședere;
- un decret de expulzare sau de respingere la frontieră;

îi este recunoscut dreptul la acțiune în instanță, având posibilitatea de a face contestație la o autoritate judecătorească.

În general, contestația are un termen fix care trebuie să fie indicat în actul de refuz în momentul notificării, termen care curge din ziua în care acesta a fost făcut cunoscut persoanei în cauză.

Termenul pentru înaintarea contestației este supus unei **sanțiuni de decădere**, ceea ce înseamnă că recursul nu va putea fi admis dacă este înaintat după împlinirea termenului.

În cazuri particulare (de ex: când în decizie nu a fost indicat termenul limită, sau dacă decizia a fost comunicată fără a fi tradusă) este posibil să se înainteze contestație chiar și la expirarea termenului, solicitând judecătorului “o concesiune în baza unei motivații”.

Referitor la disciplina **cheltuielilor de judecată**, este prevăzut un vărsământ unic la „Tribunale Amministrativo Regionale” și la „Tribunale in composizione collegiale”. Sunt în schimb scutiți de plata taxei de timbru “d'imposte di bollo”(fiscale) și de plata taxei “di registro” și de orice altă taxă contestațiile făcute la Tribunale ordinario împotriva decretelor de expulzare ale Prefectului și în materie de drept al uniunii familiale.

Modalitățile și termenii cererilor de **contestație** împotriva deciziilor de respingere și de expulzare variază în funcție de tipul procedurii contestate.

Tipuri de contestații

- Contestație împotriva refuzului vizei de intrare;
- Contestație împotriva procedurilor referitoare la eliberarea, reînnoirea și anularea permisului de ședere sau a cărții de ședere;
- Contestație în cazul respingerii la frontieră;
- Contestație împotriva decretului de expulzare a Ministerului de Interne;
- Contestație împotriva refuzului de “nulla osta” (autorizație) și al vizei de intrare în vederea reîntregirii familiei;
- Contestație împotriva procedurilor referitoare la stabilirea pentru motive familiale (eliberare, reînnoire, anulare a permisului de ședere pentru motive familiale);
- Contestație împotriva refuzului cererii de “naturalizare” (acordare a cetățeniei italiene pentru rezidență de peste 10 ani sau de mai mult de 5 ani, pentru căsătorie cu un cetățean italian și în alte cazuri prevăzute de legea cetățeniei);

1.5 Cum se face contestație împotriva refuzului acordării vizei de intrare? (sunt excluse vizele pentru reîntregirea familiei).

Autoritate judiciară competentă.

Tribunale Amministrativo Regionale (T.A.R.) din Lazio, cu sediu la Roma.

Termen pentru înaintarea contestației.

60 de zile de la comunicarea deciziei.

Cheltuieli de judecată.

Contribuție unică.

Nu este obligatorie dacă persoanei care prezintă recurs i-a fost acceptată anterior Apărarea gratuită.

Informații specifice.

În cazul vizei de intrare, persoanei interesate i se comunică refuzul cererii de viză de către Consulatul Italian în țara de rezidență a acesteia.

Aceeași autoritate consulară trebuie, dacă este solicitată, să autentifice semnătura în josul paginii recursului și/sau procurii speciale acordate avocatului pentru a face recursul.

Acesta din urmă trebuie să fie comunicat în termen de 60 de zile Ministrului Afacerilor Externe și la Avvocatura dello Stato la Roma.

1.6 Cum se face contestație împotriva deciziilor de eliberare, reînnoire și anulare a permisului de ședere (permesso di soggiorno) sau a cărții de ședere (carta di soggiorno)?

Autoritate judiciară competentă.

Tribunale Amministrativo Regionale (T.A.R.) din localitatea unde are sediul chestura care a emis decizia.

Termen pentru înaintarea contestației.

60 de zile de la comunicarea procedurii.

Cheltuieli de judecată.

Contribuție unică.

Nu este obligatorie dacă persoanei care înaintează recurs i-a fost acceptată anterior Apărarea gratuită.

Informații specifice.

În momentul comunicării deciziei cu care este respinsă cererea de eliberare sau reînnoire a permisului de ședere, sau a actului cu care se dispune anularea acestuia, se obligă cetățeanul străin să părăsească în termen de 5 zile teritoriul național, chiar dacă termenul limită pentru prezentarea recursului la T.A.R. este de 60 de zile.

Dacă după 5 zile cetățeanul străin se află încă în Italia, acesta va putea primi un decret de expulzare, chiar dacă între timp a fost înaintat recurs la T.A.R.

T.A.R. poate, însă, să suspende executarea procedurii de refuz care este contestată.

În acest caz, persoana interesată nu poate fi expulzată din cauză că aceasta a rămas în Italia mai mult de 5 zile.

1.7 Cum se face contestație împotriva hotărârii de expulzare

Autoritate judiciară competentă.

Tribunale Amministrativo Regionale (T.A.R.) din localitatea unde are sediul poliția de frontieră sau unde chestorul a adoptat procedura.

Termen pentru înaintarea contestației.

60 de zile de la comunicarea procedurii.

Cheltuieli de judecată.

Contribuție unică. Aceasta nu este obligatorie dacă persoanei care face recursul i-a fost acceptată anterior Apărarea gratuită.

1.8 Cum se face contestație împotriva decretului de expulzare emis de Ministerul de Interne?

Autoritate judiciară competentă.

Tribunale Amministrativo Regionale(T.A.R.) din regiunea Lazio, cu sediul la Roma.

Termen pentru înaintarea contestației.

60 de zile de la comunicarea procedurii.

Cheltuieli de judecată.

Contribuție unică.

Nu este obligatorie dacă persoanei care înaintează recurs i-a fost acceptată anterior apărarea gratuită.

Informații specifice.

Expulzarea imediată și dispusă de către Ministerul de Interne pentru motive de ordine publică sau de securitate a statului constituie un caz particular.

*

CAPITOLUL II - DOCUMENTE

- ***înscrierea actelor românești de stare civilă***
- ***acte notariale, supralegalizarea/ aplicarea apostilei***
- ***carte de identitate***
- ***cod fiscal***
- ***certificat de rezidență***
- ***permis de conducere***

Înscrierea actelor de stare civila

Actele de stare civilă ale cetățenilor romani (certificat de naștere, certificat de căsătorie) întocmite în străinătate au putere doveditoare în România numai dacă sunt transcrise în registrele de stare civila române.

Pentru a veni în întâmpinarea solicitărilor cetățenilor români aflați în străinătate în sensul simplificării procedurilor de transcriere, Parlamentul României a aprobat Legea nr. 94 din 05 aprilie 2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (Monitorul Oficial nr. 326/15.04.2004). Potrivit noului act normativ, „**Cetățenii români aflați în străinătate pot solicita înscrierea** în registrele de stare civilă române, de **la misiunile diplomatice** sau oficiile consulare de carieră ale României, a certificatelor de stare civilă eliberate de autoritățile străine, care îi privesc, în cazul în care înregistrarea actului sau faptului de stare civilă a fost făcută în prealabil la autoritatea din statul în care

aceștia se află; înscrierea se face cu aprobarea șefilor misiunilor diplomatice sau ai oficiilor consulare, iar refuzul acestora se motivează”.

În baza noilor reglementări, **misiunile diplomatice ale României** în străinătate vor elibera certificate de naștere, respectiv de căsătorie românești, în urma înscrierilor actelor de stare civilă străine.

Cererea de înscriere a nașterilor se depune la Ambasada României la Roma sau la Consulatul general al României la Milano (în funcție de domiciliul petentului).

Documente necesare:

- certificatul (extrasul) de naștere italian pentru uz extern (modelul plurilingv), cu părinții, apostilat de prefectura locală, în original și copie;
- declarația pe proprie răspundere privind inexistența altei transcrieri în România (formularul se primește la misiunea diplomatică);
- copia pașapoartelor părinților copilului;
- copia certificatului de căsătorie și de naștere ale părinților copilului;
- taxele consulare aferente

Înscrierea căsătoriilor se poate solicita, de asemenea, la misiunile diplomatice ale României în Italia.

Documente necesare:

- extrasul actului de căsătorie italian pentru uz extern (modelul plurilingv), apostilat de prefectura locală, în original și copie;
- declarația pe proprie răspundere privind inexistența altei transcrieri în România (formularul se primește la misiunea diplomatică);
- declarația pe proprie răspundere privind inexistența altor căsătorii anterioare ale cetățeanului român (sau, după caz, certificatul de naștere eliberat de autoritățile române cu toate mențiunile de căsătorie și de divorț) (formularul se primește la misiunea diplomatică);
- copia pașapoartelor soților (primele 4 pagini);
- copia certificatelor de naștere ale soților (în cazul certificatelor italiene, se va prezenta modelul în care sunt înscrși părinții);
- taxele consulare aferente.

Acte notariale, supralegalizarea/ aplicarea apostilei

Activitatea notarială a MAE, misiunilor diplomatice și oficiilor consulare se desfășoară în baza Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, Ordinul Ministerului Justiției pentru adoptarea Regulamentului de punere în aplicare a acestei legi nr. 710c/1995, înțelegerilor internaționale la care România este parte, precum și potrivit uzanțelor internaționale.

Supralegalizarea/ aplicarea apostilei

Pentru a veni în sprijinul cetățenilor români, începând cu data de 16 martie 2001, România a aderat la Convenția de la Haga cu privire la suprimarea cerinței

supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga, la 05 octombrie 1961. Potrivit art. 2 din Convenție: „**fiecare stat contractant scutește de supralegalizare actele cărora li se aplică această convenție și care urmează să fie prezentate pe teritoriul său**”. Pe fiecare act urmează să fie aplicată o **apostilă**.

Autoritățile române competente să aplice apostila sunt:

1. Curțile de Apel teritoriale pentru:

Documentele care emană de la o autoritate sau de la un funcționar al unei jurisdicții a statului, inclusiv cele care emană de la ministerul public, de la un grefier sau un executor judecătoresc:

- actele notariale;
- declarațiile oficiale, cum ar fi : cele privind mențiuni de înregistrare, viza de investire cu dată certă și legalizări de semnătură, depuse pe un act sub semnătură privată.

2. Prefecturile pentru documentele administrative. În această situație, prefecturile apostilează următoarele acte:

- **certIFICATE DE CĂSĂTORIE**, în original, emise după 1996;
- **certIFICATE DE DECES**, în original, emise după 1996;
(Notă: actele de stare civilă emise înainte de 1996 trebuie schimbate cu altele noi. Schimbarea se face la oficiile care le-au eliberat pe cele vechi.)
- **certIFICATE DE CAZIER JUDICIAR**, în original, eliberate cu cel mult 3 luni în urmă, de Secția de poliție în care domiciliază solicitantul sau de Inspectoratul General de Poliție;
- **adeverințe** prin care se atestă domiciliul și cetățenia persoanei, în original, eliberate de Ministerul Administrației și Internelor - Direcția Generală de evidență Informatizată a Persoanei din București, str. Obcina Mare nr. 2, sector 6, telefon : 413.54.42;
- **actele de studii**, în original. Actele trebuie vizate în prealabil la Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului - Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor - București, str. G-ral Berthelot nr. 30, sector 1, telefon : 315.74.30; 314.26.80 interioare 498; 328
- **adeverințe medicale**, în original, vizate în prealabil la Ministerul Sănătății - București, str. Ministerului nr. 1-3, sector 1, telefon : 313.75.01;
- **certIFICATE DE BOTEZ/CUNUNIE**, în original, vizate în prealabil la Ministerul Culturii și Cultelor - Secretariatul de Stat pentru Culte, str. Nicolae Filipescu nr. 40, telefon : 211.81.16;

- **adeverințe** prin care se atestă vechimea în muncă, vizate în prealabil de Casa Națională de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale din cadrul, str. George Vanca nr. 9;
- **adeverințe de calificare în diferite meserii**, în original, vizate în prealabil de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei - Direcția Generală Forță de Muncă - str. Dem I. Dobrescu nr. 2B, sector 1, telefon : 312.13.17;

Actele se pot prezenta pentru apostilare sau legalizare personal sau prin mandatar (pe bază de procură notarială).

În străinătate, la cererea persoanelor fizice având cetățenia română, precum și a persoanelor juridice române, **misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României îndeplinesc următoarele acte notariale:**

- a. redactarea de înscrisuri în vederea autentificării sau legalizării semnăturii;
- b. autentificarea înscrisurilor;
- c. legalizarea sigiliilor și semnăturilor;
- d. darea de dată certă înscrisurilor prezentate de părți;
- e. certificarea unor fapte;
- f. legalizarea de copii de pe înscrisuri;
- g. efectuarea și legalizarea traducerilor;
- h. primirea în depozit a înscrisurilor și a documentelor prezentate de părți;
- i. eliberarea de duplicate de pe actele notariale întocmite de misiunile diplomatice sau oficiile consulare.

Ținând seama de competența generală a notarului public, **misiunile diplomatice și oficiile consulare nu pot efectua două categorii de acte:**

- a. în ceea ce privește procedura succesorală; în acest caz misiunile diplomatice și consulare autentifică numai declarațiile de renunțare la succesiune sau de acceptare a succesiunii;
- b. actele de protest al cambiilor, al biletelor la ordin și al cecurilor.

De asemenea, misiunile diplomatice și oficiile consulare nu pot primi cereri ale cetățenilor români sau străini pentru autentificarea unor acte de dispoziție, cum ar fi contractele de donație sau vânzare - cumpărare pentru bunuri aflate în România, urmând ca cei interesați să se adreseze în țară, personal, birourilor notarilor publici. În schimb, pot fi autentificate procuri prezentate de cetățeni români prin care se dă mandat unor persoane din țară de a acționa în numele lor pentru întocmirea unor acte de dispoziție (vânzare, cumpărare, donație, etc.) privind construcții și terenuri aferente acestora, precum și înscrisuri sau procuri prin care se dispune, indiferent de mod (vânzare, donație, testament), de astfel de bunuri.

Actele notariale se îndeplinesc la cererea cetățenilor români în baza actului de identitate valabil la data îndeplinirii actului notarial (pașaportul român, emis de autoritățile române).

2.1 Ce este codul fiscal (il codice fiscale)?

Este un cod compus din litere și numere, cu ajutorul căruia Ministerul de Finanțe identifică persoana. Oricine posedă un cod fiscal personal.

Imediat după obținerea permisului de ședere, cetățeanul străin trebuie să se prezinte la Uffici Locali dell' Agenzia delle Entrate a Ministerului de Finanțe și să solicite eliberarea codului fiscal.

Pentru eliberarea codului fiscal e nevoie să se prezinte:

- permisul de ședere valabil;
- copia pașaportului valabil.

Posezorul codului fiscal poate:

- să fie înscris la Serviciul Sanitar Național (Servizio Sanitario Nazionale);
- să fie angajat;
- să înceapă o activitate pe cont propriu;
- să încheie orice fel de contract (de ex. de închiriere, de vânzare etc);
- să deschidă un cont bancar curent.

Dacă este pierdut sau furat, se poate cere un duplicat la Ufficio Locale dell' Agenzia delle Entrate sau chiar și la ghișeele self service al Ministerului de Finanțe, prezente în Birourile Relațiilor cu Publicul (U.R.P. – Uffici Relazioni con il Pubblico) ale municipiilor sau Prefecturii din Roma, sau în anumite Oficii Postale, centre comerciale și aeroporturi.

Duplicatul poate fi solicitat și prin Internet la site-ul

www.agenziaentrate.it/servizi/duplicatocf

Pentru informații ulterioare a se consulta site-ul: **www.agenziaentrate.it/servizi**

2.2 Permisul de conducere (patente di guida)

Permisul de conducere este documentul care permite conducerea unui autovehicul, corespunzător categoriei pentru care a fost eliberat.

Cererea pentru eliberarea sau reînnoirea permisului trebuie să fie înaintată la **Ufficio della Motorizzazione Civile Trasporti Civili (MCTC)** competent pe teritoriul de rezidență.

Este posibil să se conducă în Italia cu un permis de conducere străin?

Pe perioada primului an de ședere sau până la data în care se cere înscrierea rezidenței în Italia, cetățenii români care doresc să conducă în Italia, trebuie să dispună de:

- permis de conducere propriu;
- permis de conducere internațional (traducerea oficială a permisului de conducere original).

În termen de un an de la obținerea rezidenței în Italia, cetățenii români trebuie să preschimbe permisul de conducere românesc cu cel italian.

Schimbarea se produce fără examen în cazul cetățenilor români având în vedere faptul că România a semnat un acord cu Italia pentru preschimbarea permiselor de conducere.

Nu sunt valabile în Italia permisele de conducere eliberate în România pentru o perioadă de 5 ani.

Unde se prezintă cererea de preschimbare a permisului de conducere?

Cererea de preschimbare a permisului este prezentată la *Direzione Provinciale della Motorizzazione Civile* din provincia de rezidență (chiar și prin Birourile ACI – Automobile Club d’Italia), cu următoarele documente:

- certificat medical eliberat de medicul stabilit de A.S.L.-Azienda Sanitaria Locale, sau de responsabilul sanitar (pentru vizite este posibil să se adreseze la A.C.I. – Automobile Club d’Italia);
- certificat de rezidență cu timbru fiscal (marca da bollo) în valoare de euro 11;
- 3 fotografii recente tip legitimație (formato tessera), dintre care una autenticată;
- permisul de conducere străin valabil și o copie a acestuia;
- traducerea legalizată a permisului românesc efectuată de oficiile consulare ale României în Italia, supralegalizată la prefectura locală;
- cazier judiciar (certificato penale generale del casellario giudiziario) cu timbru fiscal (marca da bollo) în valoare de euro 11.

Cetățeanul român primește un permis de conducere italian fără a fi nevoie să dea vreun examen, imediat după ce a făcut cerere și a predat autorităților italiene propriul permis (care va fi expediat în țara de proveniență).

În cazul schimbării rezidenței sau a locuinței:

În termen de 30 de zile orice persoană care își schimbă rezidența sau locuința trebuie să comunice prefecturii competente schimbarea localității de rezidență sau schimbarea de locuință în cadrul aceleiași localități.

Prefectura va face modificarea pe permisul de conducere.

Se sugerează, pentru a confirma eventualele schimbări intervenite, să se contacteze *Ufficio della Motorizzazione* a propriei provincii.

2.3 Ce este declarația pe propria răspundere (autocertificazione)?

Declarația pe propria răspundere este o simplă declarație, cunoscută și sub numele de “**dichiarazione sostitutiva di certificazione**”, prin care cetățeanul atestă o serie de fapte, stări și condiții, fără a fi nevoie să prezinte nici un fel de certificat specific. Are aceeași valabilitate ca cea a actului pe care îl înlocuiește.

Este semnată de către cetățeanul interesat fără a fi nevoie de autentificarea semnăturii acestuia.

Declarația poate fi prezentată chiar și de o altă persoană împreună cu o copie a cărții de identitate a persoanei interesate.

Pot prezenta declarații pe propria răspundere și cetățenii statelor extracomunitare stabiliți legal în Italia, dar numai pentru fapte sau situații care pot fi verificate de autoritățile italiene.

Ce se poate declara pe propria răspundere ?

Cu o declarație pe propria răspundere se pot demonstra:

- data și locul nașterii;
- cetățenia;
- beneficierea de drepturi civile și politice;
- propria existență;
- rezidența;
- nucleul familial;
- starea civilă;
- nașterea unui fiu;
- decesul unui membru de familie (soț, soție, bunic/(ă), părinte, fiu, nepot etc.);
- înscrierea la registrele, listele administrației publice;
- apartenența la categorii (ranguri) profesionale;
- deținerea unui titlu de studiu sau a unei calificări profesionale, examene susținute, deținerea unui titlu de specializare, de abilitate, de instrucție, de informare și de calificare tehnică;
- propriul venit și situația economică (chiar și în scopul concesiunii de beneficii de orice tip prevăzute de anumite legi), îndeplinirea obligațiilor contribuabile specifice cu indicarea sumei totale corespunzătoare;
- posesia și numărul codului fiscal, al numărului TVA și a oricărei date prezente în arhivele registrului fiscal;
- starea de șomaj a unei persoane, cea de pensionar, tipul și categoria pensiei sau statutul de student;
- calitatea de reprezentant legal al persoanelor fizice și juridice, de tutor, îngrijitor ș.a.m.d.;
- înscrierea la asociații și organizații sociale de orice tip;
- toate situațiile referitoare la îndeplinirea obligațiilor militare, inclusiv cele atestate în foaia matricolă a serviciului militar;
- de a nu fi avut condamnări penale și de a nu fi fost destinatarul procedurilor referitoare la aplicarea măsurilor de prevenție, deciziilor civile și procedurilor administrative înscrise în cazierul judiciar;
- de a nu fi la cunoștința unor eventuale proceduri penale în curs la care este supus;
- de a întreține sau a fi întreținut de o altă persoană;
- toate datele, cunoscute de persoana interesată, conținute în registrele de stare civilă;
- de a nu se găsi în condiții de lichidare sau faliment și de a nu fi făcut cerere în acest sens;

Pentru a dovedi datele referitoare la numele de familie, prenume, locul și data nașterii, cetățenia, starea civilă și rezidența, este suficient să se prezinte un document de recunoaștere.

Înregistrarea datelor se face cu ajutorul copiei neautentificate a documentului respectiv.

Dacă documentul nu mai este valabil, persoana interesată trebuie să declare, în josul paginii, că datele conținute în document nu s-au schimbat de la data eliberării anterioare.

Declarația pe proprie răspundere poate fi folosită numai pentru a atesta stări, însușiri și fapte ce pot fi **autentificate de instituții publice italiene** (sau de toate birourile administrației publice și instituțiilor sau societăților care oferă servicii publice).

Ce nu se poate declara pe proprie răspundere?

Nu se pot substitui prin declarație pe proprie răspundere următoarele documente:

- certificate medicale, sanitare, veterinare;
- certificate de origine și conform normelor comunitare;
- brevete și mărci.

*

CAPITOLUL III - SERVICII SOCIALE

3.1 Cine oferă asistență socială și sanitară în Italia?

În Italia serviciile care acordă asistență socială și sanitară pot fi gestionate în mod diferit în funcție de locul de rezidență. Serviciile pot fi oferite de către primării sau asociații ai acestora sau de instituții sanitare locale (aziende sanitarie locali = A.S.L.).

Instituțiile care oferă servicii de asistență socială se numesc **Enti Gestori**.

Cum se poate ști cu exactitate cărui l'Ente Gestore i se poate adresa?

Trebuie să ne adresăm primăriei din localitatea de rezidență care ne va indica *l'Ente Gestore* cea mai apropiată.

Cine poate solicita asistență socială?

Toți cetățenii străini stabiliți în mod legal.

Cetățenilor străini care nu dețin un permis de ședere și apatrizilor le sunt garantate măsuri de prim ajutor și de urgență.

Care sunt serviciile sociale oferite de către Enti Gestori?

- informații cu caracter general prin Secretariatul Social;
- ajutoare de asistență economică în baza regulamentelor interne adoptate de către instituție;
- servicii de asistență domiciliară a persoanelor cu handicap;

- servicii de educație domiciliară în favoarea persoanelor, în special, minorilor care riscă excluderea din societate;
- servicii referitoare la tutela minorilor în raport cu autoritatea juridică (cazuri de încredințare familială, adopții);
- intervenții pentru tutela minorilor străini neînsoțiți de membrii familiei;
- ajutoare în favoarea persoanelor handicapate;
- asistența persoanelor în vârstă (asistența la domiciliu, înscrierea într-un centru diurn sau într-o casă de odihnă);
- intermediere culturală, familială, cursuri de pregătire profesională etc.

Nu toate instituțiile (Enti Gestori) oferă aceleași servicii și mai ales accesul la ele este reglementat în mod diferit de la o instituție la alta.

Cum putem afla care sunt serviciile oferite de către Ente Gestore?

Cu ajutorul Cărții de servicii (Carta dei Servizi) care enumeră toate tipurile de ajutoare pe care o Ente Gestore corespunzătoare unui teritoriu le poate acorda, putem să aflăm care sunt cererile specifice de pe urma cărora am putea beneficia de ajutoare.

Carta dei Servizi poate fi solicitată direct instituției sau Primăriei locale.

În cazul în care acest document nu ar fi disponibil, este posibil să se ceară informații la secretariatul instituției.

*

CAPITOLUL IV - SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ MEDICALĂ

4.1 Ce este Serviciul Sanitar Național?

Serviciul Sanitar Național (S.S.N.) este un ansamblu de structuri și servicii care tutelează sănătatea și asigură asistența sanitară tuturor cetățenilor, italieni și străini, fără discriminare.

De asistența sanitară beneficiază, în afara persoanelor înscrise, și membrii familiei întreținuți și stabiliți în mod legal.

Pentru a beneficia de dreptul la asistență sanitară este nevoie de înscrierea la S.S.N.

Înscrierea la Serviciul Sanitar Național este **obligatorie**:

- pentru cine este rezident și muncește în Italia;
- pentru cine este stabilit legal și înscris la Oficiul Forțelor de Munca (*Ufficio del Collocamento*);
- pentru cine a cerut reînnoirea permisului de ședere pentru muncă (angajat sau pe cont propriu), pentru motive familiale, azil politic, adopție sau încredințare și pentru obținerea cetățeniei italiene.

Înscrierea la S.S.N. este **facultativă** (plătind o contribuție anuală):

- pentru titularul unui permis de ședere pentru studiu;

- pentru persoana “*alla pari*” (au pair) stabilită legal.

Unde se face înscrierea la Serviciul Sanitar Național?

Înscrierea poate fi efectuată direct la Aziende Sanitarie Locali din localitatea de rezidență.

A.S.L. sunt structurile administrative și operative ale Sistemului Sanitar Național.

La ce folosește carnetul de sănătate (tessera sanitaria – libretto sanitario)?

Carnetul de sănătate este un document care dovedește înscrierea la S.S.N. și în care sunt indicate numele persoanei asistate și al medicului de familie.

Este necesar să se prezinte carnetul de sănătate pentru a beneficia de prestațiile sanitare și pentru a avea acces la serviciile medicale.

Cât timp este valabil carnetul de sănătate?

Durata valabilității acestuia coincide cu cea a permisului de ședere.

Pentru refugiații politici recunoscuți de Convenția de la Geneva din 1951 durata este nelimitată.

Înscrierea se pierde în cazul anulării, expirării sau neefectuării reînnoirii permisului de ședere, precum și în cazul expulzării.

Persoana interesată va putea beneficia în continuare de înscriere dacă prezintă documentația ce dovedește înaintarea unei contestații împotriva procedurilor enunțate mai sus.

Care sunt documentele necesare înscrierii la S.S.N.?

- act de identitate;
- permis de ședere;
- cod fiscal;
- certificat de rezidență sau în lipsa acestuia o declarație pe proprie răspundere pentru domiciliu redactată în fața cu funcționarului S.S.N.

Ce drepturi oferă înscrierea la S.S.N. ?

Înscrierea oferă dreptul la:

- alegerea unui medic de medicină generală “medic de familie” sau a unui pediatru;
- îngrijiri de specialitate și examene de laborator;
- serviciul de urgență;
- spitalizare în spitalele publice și în convenție cu acestea;
- asistența farmaceutică.

Cât costă înscrierea la S.S.N.?

Înscrierea este gratuită pentru:

- persoanele fără ocupație cu permis de ședere și incluse în Banca de Date (Banca Dati) de pe lângă centrele de forță de muncă.
- refugiații cu certificat legal ce atestă statutul de refugiat și cererea de azil;
- cetățeanul căsătorit cu, și întreținut de un cetățean italian;
- minorul cu părinte rezident în Italia sau aparținând uneia din categoriile menționate mai sus.

Înscrierea se plătește:

- cu contribuții vărsate de către patronul persoanelor angajate și cu permis de ședere legal;
- cu vărsământul unei cote fixe anuale pentru liberii profesioniști, persoanele cu activitate pe cont propriu și studenții cu permis de ședere legal.

4.2 Cine are dreptul la un medic de familie și la un medic pediatru? Ce fel de prestații oferă aceștia?

Toți cetățenii au dreptul la asistență oferită de către un medic de medicină generală. Pentru copiii între 0 și 14 ani este prevăzută asistența unui pediatru, în localitățile unde acesta este prezent.

Părinții pot opta pentru alegerea unui medic de medicină generală care să asiste propriul fiu, după împlinirea de către acesta a vârstei de 6 ani.

Alegerea medicului și a pediatrului se face la ghișeul care eliberează carnetul de sănătate consultând lista medicilor disponibili.

Constituirea și desfășurarea raportului dintre medic și cetățean sunt fondate pe baza principiilor de încredere.

Medicul de familie poate fi schimbat cu un alt medic din aceeași A.S.L. în orice moment.

Medicul de familie și pediatrul garantează:

- vizite la cabinet sau la domiciliu;
- prescrierea de medicamente;
- cereri de vizite de specialitate și examene;
- eliberare de certificate medicale pentru angajați, pentru copiii care vor fi readmiși la școală după o îmbolnăvire gravă sau care trebuie să intre la creșe, la grădiniță, la școlile elementare, gimnaziale, secundare (licee).

Este posibil să ne adresăm medicului de familie chiar și pentru a primi sfaturi sau sugestii în scopul protejării propriei stări de sănătate, prevenind astfel apariția bolilor.

Medicul și pediatrul desfășoară propria activitate în anumite zile și la anumite orare pe care le vor afișa la intrarea în cabinetele lor.

Toate prestațiile medicului de familie și ale pediatrului sunt gratuite.

4.3 Cui trebuie să ne adresăm pentru îngrijiri de specialitate și pentru examene de laborator (analizele sângelui, radiologie etc.)?

Este necesar să se adreseze la ghișeul de programări al A.S.L., să se prezinte propriul carnet de înscriere la S.S.N. și trimiterea de la medicul de familie sau a pediatrului.

Trimiterea nu este necesară doar în cazul vizitelor:

- de odontoatrie;
- ginecologice;
- oculistice.

Programarea este aproape întotdeauna necesară.

La ghișeul de programare A.S.L. (Ufficio Prenotazioni) vor fi indicate locul, data și ora efectuării prestației.

Îngrijirile de specialitate și examenele de laborator se efectuează la dispensarele publice și private care prevăd asistența publică.

Pentru vizite de specialitate și examene de laborator este prevăzută plata unui “**ticket**” (o parte din suma totală a cheltuielilor suportate de către cetățean).

Anumite categorii de persoane cărora li se oferă asistența (cetățeni cu venituri reduse, invalizi civili, femei însărcinate etc.) pot fi scutite de plată (“**ticket**”).

Pentru informații în aceasta privință este recomandabil să se adreseze Birourilor Relațiilor cu Publicul A.S.L. unde se pot face reclamații sau se pot cere informații referitoare la protecția cetățeanului.

4.4 Cui ne adresăm în caz de urgență?

În caz de urgență (accidente, calamități și în orice situație de pericol) este posibil să se prezinte la Pronto Soccorso (salvarea) sau să se ceară intervenția medicului telefonând la numărul gratuit **118**, activ 24 ore din 24.

În caz de îmbolnăvire este posibil să se ceară medicului de familie efectuarea unei vizite la domiciliu, gratuită.

Pe timpul nopții (între orele 20.00 și 08.00) sâmbătă după amiază (începând cu orele 14.00) duminică și în toate zilele de sărbătoare este activ **Presidio di Continuita Assistenziale (guardia medica)**, la același număr gratuit 118.

4.5 De unde se procură medicamentele?

În Italia medicamentele se vând doar în farmacii.

Doar medicul de familie, pediatrul și medicul care efectuează vizitele de specialitate pot prescrie rețete.

Cu această rețetă medicul autorizează cumpărarea medicamentelor.

Rețeta farmaceutică are valabilitate 30 de zile de la data eliberării.

Orarul de deschidere și de închidere precum și perioadele de concediu ale farmaciei sunt fixate într-un calendar prestabilit și afișat în orice farmacie.

Pe timpul nopții și în zilele de sărbătoare serviciul este asigurat de farmaciile de **gardă**. Fiecare farmacie este obligată să afișeze afară coordonatele celei mai apropiate farmaciei de gardă.

4.6 Ce este serviciul Mama și Copilul (Consultori Familiari e Pediatrici)?

Sunt centre pentru protejarea sănătății fizice și psihice a femeii, a copilului și a familiei și sunt prezente în oricare A.S.L.

Ce servicii oferă ?

- Asistența femeii însărcinate (vizite obstetrice, ginecologice, cursuri de pregătire pentru naștere, și pentru a deveni părinte);

- asistența femeilor care doresc să întrerupă voluntar o sarcină;
- asistența ginecologică primară cu privire la bolile cu transmitere sexuală, la sterilitate și nefertilitate;
- asistența femeilor în menopauză;
- consultața contraceptivă în vederea evitării sarcinilor nedorite;
- prevenirea și diagnosticarea tumorilor aparatului genital feminin;
- asistența și consultața pentru probleme psihologice și sociale cu privire la raportul de cuplu, raportul părinți-copii, sarcină, naștere, sexualitate;
- chestiuni referitoare la separări, maltratări și violența în familie;
- informații privind adopția și încredințarea familială;
- sănătatea copilului înainte de naștere, a noului născut și a copilului în prima copilărie.

Toate prestațiile cabinetelor medicale sunt gratuite.

Nu este necesară nici o autorizare sau trimitere a medicului de familie, fiind suficient să se fixeze o programare chiar și la telefon.

Serviciile sunt destinate chiar și femeilor fără permis de ședere.

4.7 Cetățenii străini au dreptul la asistență sanitară în Italia?

Toți cetățenii străini prezenți în Italia au dreptul la asistență sanitară vitală.

Dar cetățeanul străin stabilit legal și care nu este înscris la Servizio Sanitario Nazionale?!

În structurile sanitare acreditate de Serviciul Sanitar Național (Servizio Sanitario Nazionale) îi sunt asigurate:

- **servicii de spitalizare de urgență** (în dispensar, în spital sau day hospital) cu plata tarifelor corespunzătoare la externare;
- **servicii de spitalizare neurgente** care pot să fie programate și pentru care nu se trece pe la serviciul de urgență, în ambulatoriu sau cu internare propriu-zisă și a căror **plată se face anticipat**. (ex. operația de amigdalită/tonsilectomia).

Persoanelor **asigurate de către instituții străine**, le sunt oferite prestații sanitare în conformitate cu normele prevăzute de acordurile internaționale.

Dar cetățeanul străin fără permis de ședere?!

Cetățeanului străin fără permis de ședere (straniero temporaneamente presente – S.T.P.) îi este garantată asistența sanitară de bază.

În structurile publice și private acreditate de Serviciul Sanitar Național (Servizio Sanitario Nazionale) sunt asigurate în special:

- tratamente în ambulatoriu și spital, urgențe vitale, chiar dacă sunt de durată, în caz de boală sau accident;
- asistența sanitară de bază;
- asistența pe durata sarcinii și la naștere;
- asistența pentru întreruperea voluntară a sarcinii;
- tutela sănătății minorului;

- vaccinările prevăzute de normele intervențiilor de prevenire colectivă autorizate de regiuni;
- intervenții de profilaxie internațională;
- profilaxia, diagnosticul și tratamentul bolilor infecțioase;
- distribuirea gratuită a medicamentelor esențiale.

Persoanei infirme îi este asigurat ciclul terapeutic și de reabilitare referitor la vindecarea posibilă a bolii.

Cetățeanului străin fără permis de ședere îi va fi eliberat de către A.S.L. de care aparține un **card cu un cod regional și sigla S.T.P.** – cetățean străin prezent temporar (Tesserino con un codice regionale a sigla S.T.P.) care va fi arătat pentru a putea beneficia de serviciile sanitare.

Acest card are valabilitate un semestru și se poate reînnoi la stabilirea cetățeanului străin pe teritoriul italian.

Cetățeanul străin fără permis de ședere, la nevoie, beneficiază de un ajutor economic pentru asistența sanitară?

Prestațiile S.S.N. sunt oferite cetățenilor neînscriși la S.S.N., lipsiți de resurse economice, și fără obligații din partea acestora, cu excepția plății unui “ticket”.

Starea de pauperitate (sărăcie) a persoanei este atestată în momentul atribuirii codului regional cu sigla **S.T.P.** și printr-o declarație pe proprie răspundere valabilă 6 luni.

Cetățeanul pauper (sărac) fără permis de ședere este scutit de plata ticket-ului pentru:

- asistență sanitară de bază;
- urgențe;
- sarcină;

Utilizarea tuturor serviciilor sanitare de către cetățeanul străin fără permis de ședere nu implică denunțarea sa la Poliția judiciară din partea medicilor și asistentelor medicale.

*

CAPITOLUL V - MUNCA ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

5.0 Munca în Italia

a. Contingentele anuale de imigranți

În fiecare an, Guvernul Italiei emite un decret (decreto flussi) care stabilește cifra cetățenilor extracomunitari admiși pentru muncă, de regulă, până la data de 30 noiembrie a fiecărui an. Acest număr maxim privește atât muncitorii subordonați, inclusiv sezonieri, cât și pe cei autonomi. Decretul poate conține interdicții pentru cetățenii statelor care nu participă la lupta împotriva imigrației clandestine, sau la repatrierea propriilor cetățeni prezenți ilegal în Italia.

Acest număr maxim de permise de muncă nu include permisele eliberate descendenților cetățenilor italieni, care fac obiectul unei cote speciale.

b. Munca subordonată

Persoana fizică sau juridică, rezidentă legal în Italia, care dorește să angajeze un cetățean extracomunitar, trebuie să prezinte la Biroului Unic pentru Imigrație, care funcționează pe lângă prefectură, o cerere nominativă (richiesta nominativa di nulla-osta al lavoro).

La această cerere se vor anexa:

- *acte care demonstrează unde va locui viitorul angajat,*
- *proiectul de contract de ședere, în care vor fi specificate condițiile în care se va desfășura aceasta. Angajatorul trebuie să își asume obligația de a suporta cheltuielile aferente repatrierii viitorului salariat, la încheierea contractului.*
- *o declarație în care angajatorul se obligă să comunice orice modificare survenită față de contractul inițial*

Acesta cerere va fi trimisa la centrul de ocupare a forței de munca din zonă (centro per l'impiego) care, la rândul său, prin mijloacele pe care le are la dispoziție, o va face publică. Dacă în termen de 20 de zile un muncitor italian sau comunitar se arată interesat de locul de muncă în cauză, centrul de ocupare a forței de muncă va da aviz negativ. Dacă acest lucru nu se întâmplă, în termen de 40 de zile de la depunerea cererii și după consultările prealabile cu chestura, Biroul Unic va elibera actul de conformitate (nulla osta), valabil pe o perioadă de maxim 6 luni.

La cererea angajatorului, toată documentația, inclusiv Codul Fiscal (codice fiscale), va fi trimisă la Ambasada Italiei din țara de origine a viitorului angajat.

În acest moment, Ambasada Italiei, după efectuarea tuturor verificărilor necesare, va elibera viitorului angajat viza de muncă, indicând și Codul Fiscal.

Odată ajuns în Italia, salariatul trebuie să se prezinte în termen de 8 zile la Biroul Unic, pentru semnarea contractului de ședere.

Permisul de ședere pentru muncă va fi eliberat după semnarea contractului de ședere și va fi valabil pentru o perioadă egală cu durata contractului de muncă, dar nu mai mult de 1 an pentru contractele de muncă pe durată determinată și de 2 ani pentru cele cu durată nedeterminată.

c. Munca sezonieră (lavoro stagionale)

Persoana fizică sau juridică, rezidentă legal în Italia, care dorește să angajeze un cetățean extracomunitar, pentru muncă sezonieră (pentru o durată care nu poate depăși 9 luni), trebuie să depună o cerere nominală la Biroului Unic pentru Imigrație.

Cererea poate fi prezentată și de asociații profesionale, în numele asociațiilor. În marea majoritate a cazurilor, asociațiile profesionale sunt cele care pregătesc toată documentația necesară obținerii autorizațiilor, și tot asociațiile anunță numărul de lucrători sezonieri necesari la nivel național. Intrarea în Italia pentru muncă sezonieră are anumite particularități. În primul rând, categoriile de muncă sunt

definite prin norme legislative, iar domeniul de muncă poate fi doar agricultura și turismul. De asemenea, cererea pentru munca sezonieră poate fi prezentată de mai mulți patroni pentru aceeași persoană, dar pentru perioade diferite, condiția fiind ca durata totală să nu depășească 9 luni

În termen de 20 de zile, Biroul Unic pentru Imigrație eliberează, în contextul decretului anual (decreto flussi), autorizația pentru muncă sezonieră, după verificarea prin intermediul chesturii a inexistenței eventualelor obstacole penale (nulla osta).

Valabilitatea autorizației de muncă sezonieră este cuprinsă între 20 de zile și 6 luni (sau 9 luni, în anumite sectoare).

Odată intrat în Italia, străinul va trebui să se prezinte, în cel mult 8 zile de la intrare la Biroul Unic pentru imigranți și să semneze contractul de muncă.

Durata permisului de ședere va fi egală cu cea a contractului, și oricum nu va putea depăși perioada de 9 luni.

În ceea ce privește drepturile celor care intră în Italia pentru muncă sezonieră, le sunt aplicate următoarele asigurări de protecție socială și de asistență obligatorie:

- pentru invaliditate și bătrânețe;
- contra accidentelor de muncă și bolilor profesionale;
- contra bolilor;
- pentru maternitate.

Primul permis de ședere pentru muncă sezonieră nu poate fi reînnoit. La expirarea acestuia, cetățeanul străin trebuie să se întoarcă în țara de origine și, dacă toate dispozițiile legale au fost respectate, poate urma din nou procedura în anul următor, având prioritate față de compatrioții lui (diritto di precedenza maturato).

În plus, tot în cadrul cotelor fixate prin decretul fluxuri, permisul de ședere pentru muncă sezonieră - eliberat în anul următor - va putea fi transformat în permis de ședere pentru muncă subordonată pe timp determinat sau indeterminat, dacă sunt întrunite toate condițiile necesare pentru aceasta.

d. Munca autonomă

Cetățeanul extracomunitar care dorește să desfășoare o activitate independentă în Italia trebuie să obțină un certificat de conformitate provizoriu (nulla osta provvisorio) de la Biroul Unic pentru Imigrație.

Pentru obținerea certificatului de conformitate, trebuie depuse următoarele acte:

1. *Declarația autorității administrative care se ocupă de eliberarea licențelor sau autorizațiilor din domeniul de activitate ales, din care să rezulte că nu există obstacole pentru eventuala eliberare a licenței sau autorizației. Declarația trebuie depusă la chestură în maxim 3 luni de la obținerea ei.*
2. *Atestatul Camerei de Comerț teritorială pentru activitățile care se înscriu în registrul Comerțului, din care să rezulte că*

persoana în cauză este în măsură să desfășoare activitatea respectivă.

3. *Acte din care să rezulte existența unui spațiu de locuit (contract de închiriere, acte proprietate, declarația cetățenilor italieni sau străini care se angajează să pună la dispoziție o locuință adecvată).*

Biroul Unic pentru Imigrație eliberează, în termen de 20 de zile de la data depunerii cererii, certificatul de conformitate provizoriu (nulla osta provvisoria) străinului sau reprezentantului legal al acestuia.

După obținerea acestor documente, străinul de prezintă la reprezentanța diplomatică sau consulară din statul de origine sau de rezidență permanentă care, după ce verifică îndeplinirea condițiilor legale, eliberează viza de intrare pentru muncă autonomă, indicând expres activitatea pentru care viza este eliberată.

Viza de intrare pentru muncă autonomă este eliberată sau refuzată în termen de 120 de zile de la data înregistrării cererii și trebuie să fie utilizată în termen de 180 de zile de la data eliberării.

e. Echivalarea diplomelor

Pentru a profesa în baza unui titlu de studiu obținut într-o țară extracomunitară, trebuie urmată o procedură de recunoaștere a acestuia în Italia.

Această procedură se desfășoară în țara de origine, într-o primă fază în fața autorităților statului de origine și într-o a doua fază în fața reprezentanțelor diplomatice sau consulare italiene.

Faza 1

Actul de studiu, în original, trebuie vizat de către ministerul sub a cărui autoritate a fost eliberat. Pentru Ministerul Educației și Cercetării, vizarea se face de către Inspectoratele Școlare Județene, pentru învățământul preuniversitar și de Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor pentru diplomele universitare și postuniversitare. În cazul certificatelor de calificare profesională, vizarea se face de către Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei.

Actul de studiu în original este apoi prezentat la prefectura în a căror rază se află domiciliul lor, pentru supralegalizare (Convenția de la Haga).

Actul este apoi tradus în limba italiană de către un traducător autorizat iar traducerea este legalizată de către notarul public. Tot la notarul public se face o copie legalizată a actului de studiu.

Actele legalizate de către notarul public (copie legalizată în limba română și traducerea legalizată în limba italiană) sunt prezentate, pentru supralegalizare (Convenția de la Haga) Curții de Apel în a cărei rază domiciliază solicitantul.

Pentru toate titlurile de studiu care presupun absolvirea unui ciclu de studiu precedent (ex.: Diploma de absolvire a Școlii Postliceale, Diploma de Licență etc.), se va prezenta și acel titlu de studiu (ex.: Diploma de Bacalaureat), cu legalizările și traducerile prezentate mai sus.

Pentru echivalarea diplomei de licență, o dată cu actul de studiu în original se prezintă autorităților de mai sus atât programa analitică cât și foaia matricolă.

Faza 2

Actele enumerate mai sus, în original și însoțite de copii simple, se prezintă Consulatului Italiei la București pentru obținerea Declarației de Valoare (recunoaștere a actului de studiu). Acesta poate solicita, în situații excepționale, orice alte documente care pot confirma sau explica, suplimentar, cazul în speță.

Pentru a profesa în anumite domenii, poate fi instituită o autorizare suplimentară de la ministerul italian competent (pentru a profesa în domeniul sanitar, de exemplu, este necesară autorizația Ministerului Sănătății italian).

5.1 Cui ne adresăm când căutăm un loc de muncă?

La Centrele de plasament a forței de muncă (*Centri per l'impiego*).

Ce servicii oferă Centrele de plasament a forței de muncă?

Forțele de Muncă:

- pun în contact lucrătorii și angajatorii;
- oferă informații cu privire la:
 - piața muncii,
 - posibilități de angajare,
 - oferte de pregătire profesională,
 - norme în vigoare;
- oferă posibilitatea de a efectua practica de pregătire profesională pe baza unor acorduri încheiate cu patronii (ucenicia/practica promovată de Forțele de munca prevede o durată de la 3 la 6 luni, dar nu poate deveni un contract de muncă și nu prevede retribuție).

Cui îi este adresat serviciul?

- persoanelor fără ocupație și șomerilor;
- femeilor care sunt reintegrate în muncă;
- persoanelor fără ocupație, beneficiare de tratamente de asistență socială;
- persoanelor handicapate;
- tinerilor fără ocupație și ucenicilor.

Care sunt documentele necesare pentru a beneficia de serviciile oferite de Centrele de plasament a forței de munca?

- document de identitate;
- cod fiscal;
- permis de ședere pentru motive de:
 - **muncă** (angajare, pe cont propriu, sezonieră);
 - **familie**;
 - **azil politic**;
 - **studiu** (acest permis de ședere permite activități de muncă de maxim 20 de ore pe săptămână);

- **familie, vârstă minoră sau încredințare** pentru minorii străini supuși instruirii obligatorii;

• este recomandabil să se prezinte o traducere, avizată de Ufficio Asseverazione Titoli della Prefettura, a titlurilor de studiu obținute în străinătate.

Drepturile fundamentale ale muncitorului

Această rubrică este dedicată drepturilor străinilor care muncesc în Italia.

În Italia dreptul la muncă este garantat de Constituție, care nu face distincție între italieni și străini. În consecință, în nici un caz nu trebuie acceptat un tratament diferit al muncitorilor în funcție de cetățenie sau culoarea pielii. Există totuși diferențe, în ceea ce privește, de exemplu, restituirea contribuțiilor la fondul de pensii, dar drepturile fundamentale ale muncitorilor străini sunt aceleași cu cele ale colegilor lor italieni.

Drepturile fundamentale trebuie respectate chiar și în lipsa permisului de ședere.

Munca de tip subordonat

În linii mari, raportul de muncă subordonată este raportul în care muncitorul se angajează, în schimbul unui salariu, să presteze o muncă în cadrul organizat de către patron și în modul organizat de către acesta.

Muncitorii subordonați se clasifică în 4 categorii: directori (personal de conducere, în italiană *dirigenti*), șefi de departamente, birouri sau secții (personal intermediar de conducere, în italiană *quadri*), funcționari (*impiegati*), muncitori (*operai*). În baza tipului de activități prestate, angajatul are drepturi, obligații și salarizare diferită.

Perioada de probă

Înainte de angajarea definitivă, deseori este necesară o perioadă de probă, prevăzută de lege.

Este important de știut că această perioadă trebuie dovedită cu un act scris, în lipsa acestuia angajarea fiind considerată definitivă.

În perioada de probă, părțile - patronul și muncitorul - pot hotărî întreruperea raportului de muncă prin intermediul unei simple comunicări verbale, fără obligația unui preaviz.

Durata perioadei de probă poate fi hotărâtă de comun acord de către părți, dar nu poate depăși o anumită limită, după cum urmează: pentru muncitori, această perioadă poate fi și de numai 15 zile, în timp ce pentru activități mai complexe perioada de probă poate ajunge și la câteva luni, dar în nici un caz mai mult de 6. În ceea ce privește tratamentul la încetarea raportului de muncă (lichidare, etc.), perioada de probă este considerată perioadă de muncă normală, chiar și în cazul în care muncitorul nu este angajat definitiv. Asta înseamnă că după o probă de 3 luni, dacă muncitorul nu a fost angajat, beneficiază de același tratament ca un muncitor angajat definitiv.

Fiecare contract de categorie stabilește în detaliu drepturile și obligațiile în acest caz.

Contractul de angajare

Odată ce perioada de probă ia sfârșit, se poate încheia contractul de angajare definitivă.

Pentru a fi legal, contractul trebuie să fie scris (ca referință se iau contractele colective de categorie)

Angajarea presupune drepturi și obligații atât pentru muncitor cât și pentru patronat.

Retribuția

Principala obligație a patronului, la care bineînțeles corespunde un drept al muncitorului, este plata salariului.

Acest drept/obligație este stipulat în Constituție de art. 36, "muncitorul are dreptul la o retribuție în funcție de calitatea și cantitatea muncii și în orice caz suficientă pentru a asigura acestuia precum și familiei un trai liber și demn...", precum și de legile ordinare, în ideea de oferi o protecție majoră angajatului, acesta reprezentând partea cea mai "slabă" din contract.

Indiferent de acordul între părți, dacă salariul este mai mic decât cel prevăzut de contractul colectiv, muncitorul poate cere în instanță aducerea acestuia la limita prevăzută de respectivul contract.

În calculul retribuției trebuie incluse și salariile diferite, așa-numitele "al 13-lea" și "al 14-lea", precum și tratamentul de încetare a raportului de muncă (lichidarea, etc.)

Fluturașul de salariu

Angajatorul trebuie să elibereze odată cu salariul și fluturașul de salariu (*busta paga*) în care trebuie indicat, în afara sumei retribuției:

- Indemnizația pentru perioadele de suspendare sau corespunzătoare preavizului;
- Al 13-lea salariu;
- Orele suplimentare;
- Orele muncite noaptea;
- Orele muncite duminica și în zile de sărbătoare.

Munca semisubordonată și munca pe perioadă determinată

Munca semisubordonată (*parasubordinato*) și munca pe perioadă determinată sunt două tipuri de activități care în ultimii ani s-au adăugat raporturilor tradiționale de muncă, autonom și subordonat.

Cetățeanul străin în posesia unui permis de ședere pentru muncă autonomă sau subordonată, pentru motive familiale, în căutarea unui loc de muncă sau pentru azil politic, poate efectua activități care se înscriu în categoriile semisubordonat sau autonom, fără a fi nevoiți să ceară schimbarea permisului de ședere.

Doar în momentul reînnoirii permisului de ședere va fi eliberat un alt permis în care va fi specificată activitatea prestată efectiv.

Munca semisubordonată

Munca de tip semisubordonat este undeva între munca subordonată și autonomă. În acest raport de muncă relația patron-angajat diferă de cea instaurată în contractele subordonate, dar în orice caz între părți va fi stipulat un contract de prestare de muncă, în care vor fi specificate, modul, durata și salariul.

Spre deosebire de raportul de muncă autonom, pentru prestarea acestui tip de muncă nu este necesară înscrierea într-o asociație profesională și nici deschiderea unui cont de plătitor TVA (*partita IVA*)

În ultimii ani, acest tip de muncă este stipulat în contractele traducătorilor, interpreților, agenților de sampling, agenților comerciali, vânzătorilor în lanțurile de magazine en-gros, hostess pentru conferințe sau expoziții, vânzătorilor, asistenților, colaboratorilor cu presa, colaboratorilor cu asociațiile persoane juridice, etc.

Tot în categoria muncii semisubordonate intră munca ocazională și contractele de colaborare coordonată continuă (*contratti di collaborazione coordinata continuativa co-co-co*).

Munca ocazională

În acest caz se stipulează un contract între un client (*committente*) și un realizator (*prestatore*) pentru realizarea unei lucrări, în schimbul unei sume de bani. În spatele acestui contract nu trebuie să se ascundă o activitate sau un serviciu care se repetă în timp.

Realizatorul va trebui să execute activitatea contractată cu mijloacele proprii și fără un orar stabilit de către client.

Clientul va reține din valoarea totală a contractului 20%, sumă pe care o va vărsa Fiscului (*ritenuta d'acconto*).

La rândul său, realizatorul va trebui să plătească din câștigul său impozitele pentru IRPEF.

Contractul de colaborare coordonată continuă

Contractul de colaborare coordonată continuă (supranumit și *co-co-co*) a fost conceput pentru muncitorii care prestează o muncă în mod autonom, doar pentru un client.

Activitatea desfășurată este coordonată cu cea a clientului, dar munca desfășurată are caracter personal. Acest tip de muncă nu trebuie să fie ocazional, ci repetat în timp. Și în acest caz, muncitorul se bucură de autonomie în organizarea propriei activități, poate alege singur locul unde va munci, iar mijloacele necesare pentru realizarea activității contractate trebuie să-i aparțină.

Cine muncește sub un astfel de contract, pentru că nu este un angajat în toate efectele legii, nu se bucură de anumite beneficii prevăzute pentru autonomi sau subordonați, cum ar fi indemnizațiile pentru boală sau sarcină, concediile plătite, al 13-lea salariu și lichidare.

Aceste beneficii pot fi în schimb prevăzute în contract.

Raportul de colaborare poate fi întrerupt în orice moment, exceptând cazurile în

care în contract a fost stipulată obligația preavizului.

Pentru acest tip de contract, muncitorul nu trebuie să ceară deschiderea contului de plătitor TVA (partita IVA).

Activitatea derivată din acest raport de muncă va fi în orice caz acoperită de o asigurare împotriva accidentelor de muncă (Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro), în baza prevederilor INAIL.

În ceea ce privește contribuția la fondul de pensii, 14% din total vor merge la INPS, plătiți în proporție de o treime de muncitor și două treimi de angajator.

În momentul începerii activității, se va comunica INPS-ului tipul activității, data începerii, datele personale, codul fiscal și rezidența muncitorului, precum și a clientului.

Pentru muncitori este prevăzută și pensia INPS, dar aceasta va fi mai mică decât în cazul muncitorilor subordonați.

Munca pe perioadă determinată

Munca pe perioadă determinată (*lavoro interinale, temporaneo* sau în italiană numită chiar *in affitto*) este un raport de muncă ce permite agențiilor (agenzia di lavoro temporaneo) autorizate de Minister să plaseze forță de muncă pe o perioadă determinată societăților sau întreprinderilor care o cer.

Particularitatea derivă din faptul că în acest tip de contract sunt implicate 3 părți: societatea care furnizează mâna de lucru, societatea care folosește mâna de lucru și, în fine, muncitorul (*temporaneo*).

Muncitorul este plătit de către societatea care a intermediat contractul, care la rândul său încasează de la societatea care va beneficia de forța de muncă contravaloarea acesteia. Practic, muncitorul cu contract pe perioadă determinată este un angajat, cu toate efectele legii, al societății care a intermediat contractul și este "împrumutat" societății care are nevoie de el.

În ciuda denumirii, contractul poate fi semnat atât pe perioadă determinată cât și nedeterminată.

În primul caz, muncitorul va fi angajat de către agenția de plasare pe perioada contractată cu societatea la care va lucra, iar salariul, contribuția la fondul de pensii și impozitele vor fi calculate în același mod, ca pentru un muncitor normal.

În cazul contractelor pe perioadă nedeterminată, muncitorul va fi angajat tot de agenția de plasare a forței de muncă, dar pe perioada în care nu este "împrumutat" la o societate va primi totuși un salariu lunar.

Contractul va fi scris și va conține: activitatea pe care o desfășura muncitorul și încadrarea, locul de muncă și orarul, eventuala perioadă de probă și durata raportului de muncă, tratamentul economic și normativ, motivele pentru care s-a recurs la acest tip de contract, indicarea eventualelor măsuri de protecție a muncii, angajamentul agenției de a plăti muncitorul, angajamentul societății beneficiare de a informa agenția de eventuale schimbări în plan economic sau de contribuții, angajamentul societății beneficiare de a plăti agenției obligațiile financiare derivate din contract, indicarea înscrierii în registrul de profil a agenției, indicarea societății

beneficiare.

În cazul în care nu există un contract scris, muncitorul este automat considerat angajat pe perioadă nedeterminată de către societatea beneficiară.

Legea prevede că acest tip de contract poate fi stipulat pentru a înlocui muncitori absenți sau pentru dobândirea unor calificări în afara celor prevăzute în mod normal de către firmă în concordanță cu contractele colective naționale de categorie.

Ghidul muncii casnice

Un raport de muncă poate fi considerat de tip casnic (lavoro domestico) atunci când subiectul, patronul, angajează un alt subiect, colaboratorul casnic (collaboratore domestico) să se ocupe de funcționarea vieții de familie, de curățenia și ordinea în casă, de îngrijirea copiilor, etc.

Categoriile de lucrători

Colaboratorii casnici se împart în mai multe categorii:

- În "prima categorie super" și în "prima categorie" intră cei care au o diplomă specifică sau un atestat profesional recunoscut de stat sau de instituții publice și care au o calificare specifică (cum ar fi: guvernantă, majordom, bucătar șef, infirmieră, asistent geriatric).

- În "categoria a doua" intră cei care au atribuții legate de viața familială și care au capacitatea profesională specifică necesară (cum ar fi: baby-sitter, șofer, bucătar, chelner, garderobier, portar sau paznic de vilă sau casă privată).

- În "categoria a treia" sunt incluși cei care desfășoară activități manuale în care se depune efort fizic mare (cum ar fi: om de serviciu, grădinar pentru întreținerea obișnuită, ajutor de bucătar, spălător, grăjdar).

Apartenența lucrătorului casnic la o categorie sau alta determină obligația angajatorului de a-i plăti un salariu mai mare sau mai mic, salariu stabilit în tabele speciale.

Perioada de probă

Colaboratorii casnici pot fi supuși la o perioadă de probă, plătită normal, cu durata de 8 zile de muncă efectivă (o perioadă superioară este prevăzută doar pentru lucrătorii din prima categorie). Dacă la încheierea perioadei de probă, angajatorul nu-i comunică lucrătorului dorința de a întrerupe raportul de muncă, proba se consideră automat depășită. În timpul perioadei de probă, raportul de muncă poate fi încheiat în orice moment de fiecare dintre părți, fără preaviz. În acest caz, lucrătorul are oricum dreptul la plata corespunzătoare muncii prestate. Dacă lucrătorul provine dintr-o altă regiune și nu și-a schimbat încă rezidența sau întreruperea perioadei de probă nu survine pentru un motiv bine determinat (causa giusta), angajatorul trebuie să dea un preaviz de 3 zile, sau, în lipsa preavizului, retribuiția corespunzătoare pentru 3 zile.

Angajarea

Patronul care intenționează să angajeze un cetățean străin pentru munci care țin de funcționalitatea casei, trebuie să întocmească o scrisoare de angajare în care vor fi

trecute: data începerii muncii, durata probei, eventuala primire în spațiu, durata orarului zilnic, jumătatea de zi liberă adăugată duminicii, salariul și concediile. Scrisoarea de angajare va fi întocmită în dublu exemplar, semnată de părți, din care un exemplar pentru fiecare parte.

Programul

Angajatorul și angajatul pot stabili de comun acord programul de muncă, neexistând limite minime, ci doar maxime ce nu pot fi depășite;

- 10 ore zilnice, în nici un caz consecutive, pentru un total de 54 de ore pe săptămână (pentru lucrătorii primiți în spațiu - fisso).

- 8 ore zilnice, desemenea neconsecutive, pentru un total de 48 de ore pe săptămână, pe parcursul a 5 sau 6 zile (pentru lucrătorii externi - lungo orario).

Lucrătorul primit în spațiu are dreptul la odihnă cel puțin 8 ore consecutive și la cel puțin 2 ore de odihnă, neplătite, în orele amiezii.

Dacă pentru lucrătorii externi cu un program mai mare de 6 ore este prevăzută prezența continuă la locul de muncă, cina sau prânzul sunt obligatorii, iar în lipsa acestora au dreptul la o indemnizație suplimentară, stabilită anual.

Odihna săptămânală

Odihna săptămânală este de 36 de ore, 24 de ore duminică și restul de 12 ore într-o oricare altă zi a săptămânii, stabilită de comun acord. În orice caz, programul de lucru în această zi, nu poate depăși jumătate din cel normal. Dacă lucrătorul nu poate beneficia de cele 12 ore în timpul săptămânii, acestea vor fi plătite cu o majorare de 40%. Odihna duminicală trebuie respectată. Dacă din motive excepționale și imprevizibile, angajatul va trebui să muncească într-o duminică, patronul trebuie să-i dea un număr egal de ore libere în ziua imediat următoare.

Aceste ore vor fi plătite cu o majorare de 60% față de retribuția stabilită.

Dacă din motive religioase lucrătorul are nevoie de o altă zi liberă în loc de duminică, aceasta va fi stabilită de comun acord. În lipsa unui acord se aplică normele comune asupra odihnei săptămânale.

Ore suplimentare

Sunt considerate suplimentare (straordinarie) orele muncite în afara programului stabilit de comun acord. Nu pot fi considerate suplimentare orele muncite în afara acordului, dar care se constituie în recuperare.

Patronul va plăti orele suplimentare din intervalul 06.00 - 22.00 cu o majorare de 25%, cele din intervalul 22.00 - 06.00 cu o majorare de 50%, iar orele muncite duminică sau în alte sărbători (festivi) cu 60% mai mult.

Lucrătorul nu poate refuza solicitarea patronului de a face ore suplimentare, atât ziua cât și noaptea, exceptând cazurile justificate. Patronul trebuie să anunțe cu o zi înainte programul suplimentar, exceptând cazurile de urgență sau situațiile neprevăzute. În caz de urgență, munca efectuată în orele de odihnă nocturnă sau diurnă, vor fi considerate ore normale de muncă, care nu dau dreptul la majorări de salariu, ci doar la echivalarea lor cu ore libere. Aceste situații nu pot avea un caracter periodic.

Sărbătorile

Sunt considerate prin lege zile de sărbătoare (festivi) următoarele: 1 Ianuarie, 6 Ianuarie, a doua zi de Paștele Catolic (Luni - Pasquetta), 25 Aprilie, 1 Mai, 15 August, 1 Noiembrie, 8 Decembrie, 25 Decembrie, 26 Decembrie și Ziua Patronului Orașului (la Roma, patronul orașului este Sf. Petru). În zilele enumerate mai sus, lucrătorul are dreptul la zi liberă plătită. În cazul în care aceasta nu va fi respectată, majorarea față de salariul normal este de 60%. În cazul în care una dintre sărbătorile enumerate mai sus cade duminica, lucrătorul va trebui să beneficieze de o zi liberă în cursul săptămânii sau de a 26-a parte din salariul lunar net.

Concediul

Indiferent de programul de muncă, pentru fiecare an muncit pentru același patron, lucrătorul are dreptul la un concediu de 26 de zile lucrătoare. Fiecare zi de concediu va fi plătită cu a 26-a parte din salariul lunar net. Lucrătorii primiți în spațiu au de asemenea dreptul la concediu, iar în cazul în care nu este posibil, de compensația financiară corespunzătoare.

Patronul nu poate determina angajatul să renunțe la concediu. De regulă, zilele de concediu sunt consecutive. În cazul în care lucrătorul este străin, poate cumula concediile, dar nu pe o perioadă mai mare de 2 ani. În funcție de cerințele casei, perioada concediului va fi stabilită de comun acord, dar nu în altă perioadă decât iunie - septembrie.

În cazul concedierii, demisiei sau dacă în momentul începerii concediului raportul de muncă nu împlinise un an, lucrătorul are dreptul la o parte din concediul anual, funcție de lunile muncite, calculându-se pentru fiecare lună 1/12 din concediul anual. Nu se poate beneficia de zile de concediu pe perioada preavizului de concediere sau în caz de boală sau accident.

Absențele și învoirile

Absențele trebuie justificate în cel mai scurt timp angajatorului.

Lucrătorii cu program de cel puțin 30 de ore pe săptămână, au dreptul la 12 ore libere plătite pentru vizite medicale (devin 16 pentru lucrătorii primiți în spațiu). Orele vor fi justificate în baza certificatului medical. Sunt prevăzute și alte ore libere pentru același motiv, dar neplătite, inclusiv pentru lucrătorii cu un program de muncă sub 20 de ore pe săptămână.

Lucrătorul care se confruntă cu o situație gravă în familie (membri ai familiei cu care locuiește sau rude foarte apropiate), poate cere o învoire de trei zile libere plătite. Pentru motive justificate se mai pot cere învoiri de scurtă durată, dar neplătite.

Absențele pe caz de boală sau accident, de care angajatorul va fi informat în cel mai scurt timp, trebuie justificate cu certificat medical din care să reiasă perioada în care se absentează de la muncă. Lucrătorul trebuie să expedieze certificatul medical în termen de trei zile (se ia în considerație data poștei din ziua expediției).

Absențele nejustificate în termen de trei zile, exceptând cazurile de forță majoră, vor fi considerate demisie.

Dreptul la studiu

Angajatorul trebuie să permită frecventarea cursurilor pentru terminarea învățământului obligatoriu sau pentru obținerea unei diplome în specificul profesional, dar lucrătorul va trebui să prezinte lunar certificatul de prezențe de la unitatea de învățământ. Orele care nu se înscriu în situația de mai sus nu vor fi plătite, dar vor putea fi recuperate în regim normal. Orele necesare pentru examene anuale vor fi retribuite în măsura timpului necesar pentru susținerea respectivelor examene.

Căsătorie

Pentru acest eveniment este prevăzută o mini-vacanță plătită de 15 zile calendaristice. În cazul lucrătorilor primiți în spațiu se va plăti și indemnizația specifică.

Boală sau accident

În cazul unui accident la locul de muncă, lucrătorul are dreptul la o indemnizație zilnică plătită de patron, iar în cazul în care accidentul a fost cauza unei invalidități permanente, la o rentă pe viață, la tratament medical sau intervenții chirurgicale, inclusiv analizele clinice, aparatele medicale sau protezele necesare. Contravaloarea intervențiilor medicale va fi suportată de INAIL (Istituto Nazionale per l'Assicurazione Infortuni sul Lavoro) în baza înștiințării pe care angajatorul trebuie să o facă în termen de 24 de ore pentru accidente foarte grave sau mortale și de 2 - 4 zile în celelalte cazuri. Înștiințarea va fi făcută pe un formular special pus la dispoziție de INAIL și va fi însoțită de certificatele medicale.

Retribuția

Odată cu salariul, angajatorul va trebui să semneze o chitanță și să o dea lucrătorului, care la rândul lui va semna de primire. Patronul are obligația de a elibera o declarație din care să rezulte venitul pe anul respectiv (așa-numitul CUD). În orice caz, retribuiția nu poate fi inferioară celei stabilite de legislația în materie. În cazul lucrătorilor primiți în spațiu, hrana care i se cuvine lucrătorului trebuie să fie suficientă și sănătoasă, iar mediul în care își desfășoară activitatea nu trebuie să fie nociv sau să-i dăuneze integrității fizice sau morale. Spațiul de locuit al lucrătorului trebuie să-l protejeze de intemperii, să-i garanteze respectarea demnității și a intimității. Lucrătorul are dreptul la un salariu lunar suplimentar, echivalent cu cel lunar net, ce va fi plătit în luna decembrie cu ocazia Crăciunului. La calculul celui de al 13-lea salariu se iau în considerație și concediile medicale pentru boală, accident sau maternitate, în limitele prevăzute de lege ca limite pentru a nu pierde locul de muncă. În cazul încheierii raportului de muncă, indiferent de motiv, lucrătorul are dreptul la așa-numita lichidare. În limbaj oficial se numește „trattamento di fine rapporto” și se calculează după următorul criteriu: totalul câștigurilor anuale, la care se adaugă eventualele indemnizații de primire în spațiu, împărțite la 13,5.

Terminarea raportului de muncă

Raportul de muncă poate fi încheiat la cererea oricăreia dintre părți, dar trebuie respectate anumite termene pentru preaviz.

Pentru un program de peste 25 de ore săptămânal: dacă raportul de muncă a început de mai puțin de 5 ani - bineînțeles cu același patron - preavizul în caz de concediere va fi de 5 zile calendaristice, iar în caz de demisie de 3 zile. Dacă raportul de muncă a început de mai mult de 5 ani preavizul pentru concediere va fi de 30 de zile, iar în caz de demisie, de 15 zile.

Pentru mai puțin de 25 ore săptămânal: Preavizul este de 8 zile, în cazul în care raportul de muncă durează de mai puțin de 2 ani, și de 15 zile pentru raportul de muncă de peste doi ani. Pentru portari privați, paznici pentru vile sau alți lucrători care nu locuiesc în același spațiu cu angajatorul (chiar dacă a fost pus la dispoziție de către acesta), preavizul va fi de 30 de zile calendaristice, pentru un raport de muncă inferior perioadei de un an și de 60 de zile pentru celelalte.

În cazul în care angajatorul nu respectă perioada obligatorie de preaviz, este obligat să plătească respectivele zile ca pe zile de muncă normale.

Patronul care este nevoit să întrerupă raportul de muncă din cauza curențelor lucrătorului și din motive care fac imposibilă continuarea respectivului raport nu este obligat la plata indemnizațiilor de preaviz. Lucrătorul care își dă demisia din cauza curențelor în comportament ale patronului sau dintr-o altă cauză justificată are dreptul la indemnizația de preaviz.

Fluturașul de salariu (busta paga)

Fluturașul de salariu este un document pe care angajatorul este obligat să-l elibereze fiecărui angajat pentru a detalia și certifica câștigul brut, reținerile, impozitele precum și câștigul net. În fluturaș trebuie să fie specificate numele, prenumele, calificarea și perioada pentru care se face plata. De regulă, rubricile din fluturaș sunt codificate în termeni contabili. Pentru înțelegerea acestora s-a apelat la explicațiile unui expert contabil:

"Compoziția" salariului

SALARIUL DE BAZĂ (paga base)

cunoscut și ca minim contractual, este cifra minimă cu care poate fi plătit un lucrător, conform contractelor colective naționale pe categorie (CCNL), stipulate între organizațiile patronale și sindicale din diferitele domenii de activitate. Din 1993, salariul de bază are și rolul de a alinia retribuirea la nivelul de trai, înlocuind vechea rubrică denumită "contingenza" (un fel de limită de subzistență)

"SUPERMINIMO"

Prezența unei sume la această rubrică atestă că muncitorul este plătit cu o sumă mai mare decât cea prevăzută de contractul colectiv pe categorie.

VECHIMEA (scatti di anzianita)

se referă la vechimea acumulată la locul respectiv de muncă și este rezervată majorărilor datorate acumulării de experiență.

SPORUL PROVINCIAL (terzo elemento provinciale)

este o rubrică rezervată unor majorări de salariu valabile în anumite provincii și în anumite sectoare de activitate.

PREMIUL DE PRODUCȚIE (premio di produzione)

este prevăzut de anumite contracte colective, ca o majorare a salariului de bază dacă firma obține rezultate bune pe planul productivității.

ORE SUPLIMENTARE (lavoro straordinario)

se referă la orele muncite peste program, ore pentru care plata este majorată în funcție de contractul colectiv.

AL 13-LEA SALARIU (mensilita aggiuntive)

Fiecare lucrător are dreptul la al treisprezecelea salariu, plătit în luna decembrie. "Al treisprezecelea" are aceeași valoare cu salariul lunar pe care muncitorul îl primește de regulă. În anumite contracte colective este prevăzut și un al paisprezecelea salariu, care este plătit în preajma vacanței de vară.

SPORURILE (indennita)

sunt majorări ale salariului în funcție de eforturile suplimentare sau de anumite inconveniente cu care muncitorul se confruntă. Printre cele mai întâlnite tipuri de sporuri de salariu găsim:

- sporul de toxicitate (indennita per lavori nocivi) - pentru activități care pun în pericol sănătatea muncitorului;
- sporul de lucru cu bani și valori (indennita di cassa) - pentru a acoperi riscul de a lucra cu sume mari de bani, de regulă cuprins între 5 și 10 % din salariul de bază;
- indemnizație de masă (indennita sostitutiva di mensa) - pentru firmele care nu pot oferi angajaților o masă sau bonuri de masă (buoni pasto);
- indemnizația de transfer (indennita di trasferta) - pentru lucrătorii care înnoptează în afara localității în interes de serviciu. În ultima vreme tot mai multe contracte colective țin să diferențieze indemnizația de transfer de diurnă (diaria) pentru deplasările fără cazare.

ALOCAȚIA (Assegno per il Nucleo Familiare - ANF)

este plătit de regulă de către INPS, prin intermediul angajatorului, familiilor care îndeplinesc condițiile impuse de lege. Pentru stabilirea sumei de plătit se ia în calcul numărul membrilor familiei și veniturile. ANF nu reprezintă un venit impozabil.

REȚINERILE DIN SALARIU

Din salariul brut, în fiecare lună se efectuează rețineri ce vor fi vărsate către Fisc, fondul de pensii (INPS) și asigurările de sănătate (INAIL).

IMPOZITUL PE VENIT (Imposta sui Redditi delle Persone Fisiche - IRPEF)

IRPEF-ul se calculează din salariul brut din care au fost deduse eventualele alocații și contribuțiile la fondul de pensii. Trebuie avut în vedere că la sfârșitul anului, prin urmare în fluturașul pentru luna decembrie, va fi inclusă și așa-numita "actualizare fiscală" (conguaglio fiscale); dacă în timpul anului au fost vărsați mai puțini bani pentru impozite decât era prevăzut, diferența va fi reținută din salariu, iar dacă a fost vărsată o sumă superioară, diferența va fi rambursată.

CONTRIBUȚIA LA FONDUL DE PENSII (contributi INPS - Istituto Nazionale Previdenza Sociale)

Pe tot parcursul activității lucrative a unui muncitor, prin intermediul contribuțiilor lunare se constituie un depozit de care muncitorul va beneficia sub formă de pensie. Angajatorul trebuie să plătească lunar către INPS contribuția la fondul de pensii pentru fiecare persoană angajată, suma fiind reținută din salariul brut. Pentru lucrătorii din sectorul privat, instituția care se ocupă cu gestionarea fondului de pensii este INPS, iar pentru lucrătorii din administrația publică INPDAP (Istituto Nazionale Previdenza per Dipendenti Amministrazionee Pubblica). Sumele vărsate la INPS nu acoperă doar fondul de pensii ci și eventualele pensionări anticipate sau asigurări de boală.

CONTRIBUȚIA LA ASIGURĂRILE DE SĂNĂTATE (contributi INAIL - Istituto Nazionale Assicurazioni contro Infortuni sul Lavoro)

Se referă la sumele plătite de un lucrător cu titlul de asigurare împotriva accidentelor de muncă sau a bolilor profesionale. Cota vărsată este calculată în funcție de gradul de periculozitate al activității desfășurate.

LICHIDAREA (trattamento fine rapporto - TFR)

Lichidarea este o sumă de bani la care lucrătorul are dreptul la încheierea raportului de muncă, indiferent de cauza pentru care aceasta survine: demisie, concediere cu sau fără justificare etc. În caz de deces, lichidarea va fi înmănată rudelor. Calculul lichidării se face adunând venitul din fiecare an muncit, iar suma astfel obținută se împarte la 13,5.

FLUTURAȘUL DE SALARIU PENTRU MENAJERE

Angajatorul unui colaborator casnic nu este obligat să elibereze un fluturaș de salariu ca și al muncitorilor subordonați, dar de comun acord cu angajatul poate elibera o adeverință de salariu (prospetto paga) în care vor fi menționate salariul de bază, vechimea, eventualul superminimo și indemnizația de cazare și masă (compenso sostitutivo di vitto e alloggio).

La cererea lucrătorului, angajatorul este obligat să elibereze o adeverință de venit care să certifice suma totală a veniturilor din anul respectiv (dichiarazione sostitutiva del Cud).

Ghidul concediului

Dreptul la concediu, recunoscut de Codul Civil și de Constituție, este un drept care privește în mod nediscriminatoriu pe fiecare muncitor din Italia. Prin zile de concediu se înțeleg zilele lucrătoare nemuncite (de luni până sâmbătă) și nu zilele calendaristice considerate de regulă libere sau alte sărbători pentru care sunt prevăzute zile libere.

Durata concediului

Muncitorii autonomi își pot lua concediul atunci când doresc, hotărând perioada și durata în mod liber.

Muncitorii angajați vor stabili perioada concediului de comun acord cu angajatorul. Legea prevede condițiile generale (un minimum de zile sau bani) de la care

contractele colective pe categorie pleacă, oferind de regulă muncitorului condiții mult mai avantajoase.

De obicei, pentru muncitorii subordonați, perioada concediului nu poate fi mai mică de patru săptămâni și este obligatoriu. Muncitorul nu poate renunța la concediu, pentru că de câteva luni a fost abrogată posibilitatea de a primi un surplus de bani pentru concediile neluate. Doar în cazul în care raportul de muncă se întrerupe, muncitorul are dreptul la bani în schimbul zilelor de concediu.

În general angajatorul stabilește și comunică din timp perioada concediului, ținând cont de necesitățile firmei dar și cele ale angajatului.

În cazul vacanței colective (când activitatea firmei se întrerupe pentru un număr de zile), muncitorii care au luat deja zile din concediu sau pur și simplu au de luat mai puține zile de concediu decât durata vacanței colective, vor fi considerați absenți motivat și nu vor fi plătiți sau de comun acord cu angajatorul vor lua zile de concediu în avans.

Anumite zile în care muncitorul lipsește motivat sunt considerate zile lucrătoare și contribuie la stabilirea perioadei concediului. De exemplu, cele șase luni de concediu pentru sarcină, concediile medicale (dacă muncitorul se îmbolnăvește în timpul concediului de odihnă, acesta se întrerupe și se intră în concediu medical), concediul pentru luna de miere, contribuie la calcularea concediului ca zile lucrate.

În alte cazuri, cum ar fi zilele absentate pentru concediul facultativ de maternitate sau paternitate, sărbători religioase sau naționale, îmbolnăvirea copiilor, grevă sau fără motiv, nu sunt luate în calcul ca zile lucrate la stabilirea duratei concediului.

În mod clar chiar și muncitorii part-time au dreptul la concediu, dar în acest caz trebuie făcută distincția între cine lucrează cu normă redusă în zilele lucrătoare (de exemplu în toate după-amiezile) și cine muncește cu normă întreagă dar numai în anumite zile ale săptămânii sau ale lunii (de exemplu șapte zile pe lună). În primul caz durata concediului este aceeași cu cea a muncitorilor cu normă întreagă iar în al doilea, perioada de concediu va fi redusă proporțional cu durata muncii prestate.

În linii mari, concediul se ia în perioada lunilor iulie-septembrie. Dacă părțile sunt de acord, concediul poate fi împărțit în două perioade pe parcursul anului.

Menajerele extracomunitare care intenționează să își petreacă vacanța în țară pot stabili de comun acord cu angajatorul cumularea a două concedii anuale.

Drepturi bănești

Pe perioada concediului, muncitorul va primi salariul normal, exceptând eventualele sporuri (toxicitate, noapte, etc.). Pentru muncitorii care nu au împlinit un an de când au fost angajați, suma convenită se calculează astfel: un salariu anual se împarte la 12, rezultatul înmulțindu-se cu numărul de luni lucrate. De exemplu, dacă un muncitor a fost angajat în ianuarie cu un salariu de 1200 de euro, iar în august pleacă în vacanță, va primi pentru cele 7 luni lucrate 700 de euro. În același mod se calculează drepturile bănești și pentru muncitorii cu contract pe perioadă determinată.

În ceea ce privește drepturile bănești pentru concediu ale colaboratorilor casnici,

calculul este foarte simplu: pentru concediu se poate plăti un salariu lunar sau doisprezecimile corespunzătoare numărului de luni lucrate. Pentru colaboratorii casnici plătiți la oră, calculul drepturilor bănești se face în modul următor: suma reprezentând câștigul pentru o lună calendaristică se împarte la 26 iar suma astfel obținută va fi plătită pentru fiecare zi de concediu.

Pentru menajerele și îngrijitoarele primite în spațiu, la calculul sumei cuvenite pentru concediu se va lua în considerare și suma reprezentând indemnizația de primire în spațiu. Valorile stabilite pentru 2003 sunt: 1,470 euro pe zi pentru prânz și mic dejun, o sumă identică pentru cină și 1,272 euro pe zi pentru cazare. De reținut că pentru perioada în care angajatorului sau persoana îngrijită lipsește, indemnizația de primire în spațiu se ia în calcul ca și pentru o perioadă egală muncită.

Îmbolnăvirea în concediu

În cazul îmbolnăvirii în concediu, muncitorul trebuie să anunțe imediat angajatorul și să își procure un certificat medical. În acest caz zilele de concediu medical nu vor putea lua locul zilelor de concediu de odihnă.

Bolile recunoscute sunt: febra foarte mare, bolile care necesită internarea în spital sau punerea în ghips sau alte boli grave care nu pot garanta odihna muncitorului. Nu sunt considerate boli patologice anxio-depresive, durerile de cap sau stresul psihico-fizic.

În orice caz muncitorul va trebui să respecte pe durata concediului medical toate obligațiile legate de boală (de exemplu trebuie să fie de găsit între orele prevăzute), în caz contrar zilele respective vor fi considerate zile de odihnă.

Este important ca muncitorul să comunice adresa unde se află în momentul întreruperii concediului de odihnă. Situația se schimbă dacă boala survine într-o țară străină.

În țările cu care Italia a semnat convenții în acest sens sau în țările UE, muncitorul bolnav trebuie să se adreseze ambasadei sau consulatului italian din țara respectivă în termen de trei zile, prezentând un certificat de la medicul competent, certificat ce va fi transmis la INPS și la firma angajatoare.

În cazul țărilor cu care Italia nu a semnat convenții, muncitorul se va prezenta în termen de două zile la ambasadă cu un certificat medical, care va fi legalizat de către respectiva reprezentanță diplomatică. Lucrătorul poate fi subiectul unui control fiscal chiar și în străinătate.

Ghidul concedierii

Patronul care intenționează să concedieze un angajat este obligat prin lege să respecte o serie de condiții. În cazul contractelor pe perioadă nedeterminată, concedierea trebuie făcută în baza unui motiv temeinic.

Cum se procedează

Pentru a avea valoare juridică, concedierea nu trebuie doar justificată, ci și comunicată muncitorului în scris. Justificarea nu trebuie neapărat să fie făcută simultan cu primirea scrisorii de concediere, caz în care muncitorul o poate cere în

termen de 15 zile, iar patronul are obligația să răspundă acestei cereri în termen de 7 zile. Muncitorul își poate da demisia fără să prezinte o justificare, respectând doar obligația preavizului.

Preavizul

Durata preavizului este stabilită de regulă de contractele colective pe categorie sau de lege și variază în funcție de vechimea acumulată la respectivul loc de muncă. Preavizul comunicat muncitorului în timpul concediului medical începe efectiv din momentul revenirii la serviciu. Preavizul nu poate coincide cu perioada vacanței. În cazul în care patronul dorește să îndeparteze muncitorul imediat, o poate face, dar va trebui să-i plătească salariul corespunzător perioadei preavizului. Angajatorul poate ignora aceste obligații doar dacă:

- există un motiv întemeiat care nu permite continuarea raportului de muncă;
- concediază un muncitor în perioada de probă;
- concediază un cadru de conducere;
- raportul de muncă presupune lucrul la domiciliu;
- concediază un colaborator casnic.

Concedierea justificată

Motivul concedierii este considerat justificat atunci când nu este posibilă, nici măcar provizoriu, continuarea raportului de muncă. În general, este considerată justificată concedierea ce intervine în urma unui comportament al muncitorului de natură să afecteze încrederea de care se bucura în fața patronului.

Contractele colective pe categorie conțin o serie de referiri la motivele ce pot fi invocate pentru justificarea unei concedieri. De exemplu:

- simularea bolii pentru a munci în altă parte;
- conflicte grave între muncitori;
- amenințări la adresa patronului;
- sustragerea de bunuri sau de documente din cadrul firmei;
- comportament violent al muncitorului, chiar și în afara firmei, dacă pune în pericol relațiile cu colegii;
- condamnare definitivă la închisoare.

Prin urmare, în baza unui motiv temeinic, patronul poate concedia un muncitor fără preaviz, fie dacă este vorba de un contract pe o perioadă nedeterminată, fie în cazul contractelor pe perioadă determinată în curs de desfășurare.

Concedierea necesară

În acest caz patronul concediază un angajat ca urmare a suspendării unui loc de muncă, ca urmare a politicii economice a firmei sau pentru că respectivul loc de muncă nu-și mai are rostul. Patronul trebuie să dovedească că nu poate transfera muncitorul la un alt loc de muncă.

Contestarea concedierii

Muncitorul care consideră că a fost concediat pe nedrept trebuie să trimită patronului în termen de 60 de zile o contestație scrisă sub forma unei recomandate cu confirmare de primire. Dacă muncitorul nu trimite această contestație scrisă, nu va putea beneficia de drepturile ce i se cuvin. Dacă după primirea contestației patronul nu revine asupra deciziei de concediere, muncitorul se poate adresa Inspectoratului Muncii (Ispettorato del lavoro) pentru o înțelegere pe cale amiabilă. Dacă nici în acest caz concedierea nu a fost revocată, muncitorul se poate adresa instanței. Judecătorul, după efectuarea cercetărilor de rigoare, poate declara concedierea nulă, în următoarele condiții: nu este justificată, nu este necesară, măsura a fost luată ca urmare a apartenenței la o anumită religie, partid sau sindicat ori ca urmare a participării la o grevă (concediere discriminatorie). Concedierea poate fi declarată inaplicabilă de către judecător în cazul în care nu a fost comunicată în scris muncitorului sau în cazul în care patronul nu a răspuns cererii de justificare a muncitorului.

Asistența concediatului

În cazul în care concedierea nu este justificată sau necesară, patronul poate alege între reangajarea muncitorului sau plata unei sume de bani. Dacă se preferă prima variantă, angajarea trebuie să survină în termen de 3 zile de la decizia judecătorului, pe același post ocupat în prealabil, cu aceleași sarcini (sau cel puțin identice) ca și cum nu ar fi fost niciodată concediat. Dacă există motive serioase de natură tehnică, productivă sau organizatorică, patronul poate dispune mutarea angajatului într-un alt loc de muncă.

Pentru situațiile în care se alege plata unei sume de bani, aceasta va fi constituită dintr-un minim de 2,5 și un maxim de 6 salarii (se ia în calcul ultimul salariu) ținând cont de o serie de factori cum ar fi: numărul de angajați al firmei, mărimea firmei, vechimea acumulată la respectivul loc de muncă, etc.

Atenție! Aceste reguli se aplică la:

- firme private, întreprinderi care nu lucrează în agricultură, organizații publice cu un maxim de 15 angajați;
- ferme agricole cu până la 5 angajați;
- întreprinderi cu un maxim de 60 de angajați, dar împărțiți pe secții de câte 15 muncitori fiecare.

Pentru celelalte tipuri de firme, adică:

- firme, întreprinderi, etc. cu peste 15 angajați;
- ferme agricole cu peste 5 angajați;

sau pentru patronii care în trecut au mai făcut concedieri discriminatorii, indiferent câți angajați au, legea prevede reangajarea obligatorie a muncitorului concediat și nu există posibilitatea plății compensatorii.

Pe de altă parte, patronul este obligat să acopere paguba creată muncitorului din ziua concedierii până în ziua revenirii la muncă.

Dacă muncitorul nu vrea să se mai întoarcă la vechiul loc de muncă, are dreptul atât la acoperirea pagubei cât și la o plată compensatorie egală cu 15 salarii. Plata

compensatorie trebuie cerută în termen de 30 de zile de la data la care ar trebui să se reînceapă munca, altfel raportul de muncă este considerat definitiv închis.

5.2 Ce cheltuieli acoperă contribuțiile de securitate socială și de ce este important să le plătim?

Sistemul de securitate socială prevede ca muncitorul să fie protejat în anumite situații precum:

- îmbolnăvire,
- maternitate,
- bătrânețe,
- infirmitate fizică și mentală,
- concediere și lipsă de ocupație,
- accidente și boli contractate din cauza profesiei.

Prevede în plus o serie de măsuri în favoarea asistenței familiei lucrătorului.

Pentru a putea beneficia și obține diferite prestații de securitate socială, trebuie să se plătească contribuții de securitate socială.

Cine are obligația să plătească contribuțiile de securitate socială?

În cazul **persoanelor angajate**, patronul are obligația, în afara retribuției, de a plăti contribuția de securitate socială corespunzătoare.

Persoanele care lucrează **pe cont propriu** (de exemplu comercianții) trebuie să plătească în mod direct (ele însele) contribuțiile de securitate socială.

Care sunt principalele Instituții care oferă prestații de securitate socială?

INPDAP (Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell'Amministrazione Pubblica) care se ocupă de tutelarea asistenței sociale a angajaților instituțiilor publice.

INAIL (Istituto Nazionale Assicurazioni Infortuni sul Lavoro) asistă angajații care au suferit un accident de muncă sau contractează o boală profesională, garantându-le cheltuielile de întreținere și spitalizare necesare.

INPS (Istituto Nazionale della Previdenza Sociale) este principala instituție care asigură **lucrătorii din sectorul privat**, (persoane care desfășoară o activitate pe cont propriu sau angajații acestora) și îi asistă la bătrânețe, în șomaj, la maternitate, în caz de boală garantând indemnizații care pot înlocui retribuțiile.

Unde se prezintă cererea în vederea obținerii diferitelor indemnizații INPS?

La agenția INPS competentă teritorial de la rezidența/domiciliul persoanei interesate, în cazul prestațiilor plătite direct de INPS.

În cazul prestațiilor care trebuie să fie plătite de către patroni prin intermediul agenției INPS, cererile trebuie să fie prezentate patronului și în anumite cazuri atât patronului cât și agenției INPS.

Cererile pot fi prezentate chiar și prin poștă sau prin intermediul anumitor **Patronate** autorizate care, prin lege, oferă protecție gratuită lucrătorilor pentru desfășurarea propriilor proceduri.

Lista agențiilor INPS corespunzătoare în teritoriu în baza rezidenței/domiciliului se poate consulta pe Internet la site-ul **www.inps.it/AgendaSedi**. Majoritatea formularelor de cerere a prestațiilor (care conțin instrucțiuni de completare a acestora și documentele care vor fi anexate) sunt la dispoziție și pe Internet la site-ul **www.inps.it**, în dreptul cuvântului “moduli” (formulare).

Ce se întâmplă cu contribuțiile plătite la INPS în cazul întoarcerii lucrătorului extracomunitar în țara de origine?

Contribuțiile plătite în perioada de muncă în Italia vor fi conservate pe timp nedeterminat în arhivele INPS și constituie un fond de asigurare a fiecărui lucrător. Aceasta poziție poate fi oricând reactivată în cazul unei noi ocupații în Italia și poate fi folosită la lichidarea pensiei.

5.3 Ce se întâmplă în cazul în care muncitorul se îmbolnăvește?

În cazul de îmbolnăvire a muncitorului este prevăzută o **indemnizație de boală**.

Aceasta este o indemnizație care permite lucrătorului să primească o parte din retribuție chiar și în absența sa de la muncă din cauza îmbolnăvirii.

Primele 3 zile de boală sunt plătite de patron.

Începând cu a IV a zi, pentru o perioadă de maxim 180 de zile pe an, plata va fi efectuată de către INPS:

Cine primește indemnizația de boală?

- Angajații cu calificare de muncitori sau funcționari din sectorul privat;
- Persoanele fără ocupație sau suspendate din serviciu (aparținând categoriei mai sus indicate), cu condiția ca contractul/ raportul de muncă să nu fi încetat sau să nu fi fost suspendat de mai mult de 60 de zile înaintea îmbolnăvirii.

Pentru lucrătorii cu contract de muncă pe timp determinat, dreptul la indemnizație încetează o dată cu încetarea contractului de muncă.

Cum se obține indemnizația de boală?

Lucrătorului trebuie să-i fie eliberat de către medicul curant un certificat de boală redactat în două exemplare.

În timp de 2 zile de la completarea acestuia de către medic, muncitorul bolnav trebuie să trimită un exemplar agenției INPS (de rezidență) și alt exemplar patronului.

CertIFICATELE sunt supuse unei lecturi optice, de aceea este foarte important, ca pentru completarea certificatelor să se urmeze doar instrucțiunile de pe acestea.

Muncitorul bolnav trebuie să rămână acasă, la dispoziție pentru eventuale controale efectuate de către medicii INPS sau A.S.L. între orele: 10 – 12 și 17 – 19.

În caz de absență nejustificată este prevăzută pierderea indemnizației.

Dacă, în perioada în care se primește indemnizația de boală, trebuie să se mute la o altă adresă față de cea indicată în certificatul de boală, trebuie să se comunice agenției INPS și patronului.

Dacă pe timpul bolii muncitorul extracomunitar dorește să meargă în străinătate pentru a avea îngrijiri medicale și asistență mai bune, trebuie să ceară autorizația agenției INPS.

5.4 Care sunt prestațiile pentru maternitate?

Sistemul italian de securitate socială prevede diferite modalități de tutelă a mamei și a tatălui angajați în muncă:

- indemnizație de maternitate;
- program redus de muncă pentru creșterea copilului;
- concediu în cazul îmbolnăvirii copilului;
- alocație de maternitate;
- alocație de maternitate acordată de primărie.

Legea italiană interzice concedierea femeii însărcinate de la începutul sarcinii și până la împlinirea unui an al copilului, cu excepția cazului în care contractul de muncă încetează din cauza expirării acestuia.

5.5 Ce este indemnizația de maternitate?

Este o indemnizație care înlocuiește retribuirea și care este plătită angajatelor absente de la muncă pentru sarcină și lăuzie.

Cine beneficiază de indemnizația de maternitate?

- mamele angajate;
- menajere/baby sitter care au plătit cel puțin un an de contribuții din cei doi ani precedenți perioadei de concediu de maternitate sau cel puțin 6 luni de contribuții în anul precedent;
- muncitoarele din agricultură care au efectuat minim 51 de zile lucrătoare în anul precedent perioadei de concediu de maternitate obligatoriu;
- muncitoarele ce desfășoară activități pe cont propriu și care rezultă a fi înscrise la registrul Camerei de Comerț dinaintea perioadei de concediu de maternitate și care au plătit contribuțiile respective.

Pentru cât timp se beneficiază de indemnizația de maternitate?

De indemnizația de maternitate, în cazul **concediului de maternitate obligatoriu**, se beneficiază pe o perioadă de 5 luni iar în cazul **concediului de maternitate**, pe o perioadă de maxim 11 luni (de care se poate beneficia în primii 8 ani de viață ai copilului).

5.6 Ce este concediul de maternitate obligatoriu în cadrul maternității?

Legea prevede perioade în care este interzisă obligarea femeii însărcinate să muncească (**concediu de maternitate obligatoriu**):

- în ultimele două luni dinaintea datei presupuse a nașterii;

- în perioada dintre data presupusă a nașterii și data efectivă a acesteia, dacă nașterea are loc după data presupusă;
- în primele 3 luni de la naștere (lăuzie);
- pentru zilele de care nu s-a beneficiat înainte de naștere, dacă nașterea are loc înaintea datei presupuse.

Muncitoarea poate continua să muncească până în luna precedentă datei presupuse a nașterii și poate beneficia de concediu de maternitate obligatoriu până la a IV a lună de la naștere.

Acest lucru este posibil cu condiția ca, specialistul ginecolog al S.S.N. și medicul responsabil în privința protecției la locul de muncă (în cazul întreprinderilor supuse controalelor sanitare) să ateste că nu se cauzează nici un prejudiciu sănătății femeii și viitorului nou-născut.

Femeile care efectuează munci obositoare, periculoase și care nu pot fi transferate în alte funcții, pot anticipa “la risc” perioada de concediu obligatoriu dinaintea nașterii cu o autorizație de la inspectoratul de muncă (Ispettorato del Lavoro).

Perioada de concediu de maternitate poate fi prelungită (cu o procedură a Ispettorato del Lavoro) până la a VII a lună de la naștere.

De indemnizația de maternitate pentru 3 luni de la naștere, beneficiază **tatăl angajat** (lavoratore dipendente):

- în cazul decesului sau unei îmbolnăviri grave a mamei;
- în cazul în care mama, chiar dacă lucrează, ar abandona copilul;
- sau în cazul nerecunoașterii fiului de către mamă.

În acest caz este interzisă concedierea tatălui pe întreaga perioadă de concediu și până când copilul împlinește un an.

Muncitoarea are dreptul la indemnizație de concediu de maternitate pentru 3 luni de la naștere și în cazul în care:

- copilul s-ar fi născut mort;
- copilul ar fi decedat după naștere;
- s-ar fi întrerupt sarcina după 180 de zile de gestație (considerată naștere).

Unde se prezintă cererea de concediu de maternitate?

La agenția INPS și patronului.

5.7 Se poate absentă de la serviciu în cazul îmbolnăvirii copilului?

Amândoi părinții, angajați, au dreptul, rând pe rând, de a lipsi de la serviciu pe timpul îmbolnăvirii fiecărui copil:

- până la vârsta de 3 ani ai copilului;
- și, doar 5 zile pe an pentru fiecare părinte, până la vârsta de 8 ani ai copilului.

Unde se prezintă cererea pentru concediu în cazul îmbolnăvirii copilului?

Cererea trebuie să fie prezentată patronului, anexându-i un certificat medical eliberat de către un medic specialist al S.S.N., atestând că celălalt părinte nu beneficiază de concediu de maternitate/paternal în același timp.

5.8 Ce este alocația de maternitate?

Este o contribuție economică pentru fiii născuți sau adoptați după 1 iulie 2000 acordată:

- angajatelor care au cel puțin 3 luni de contribuții plătite în perioada dintre a IX a lună și cea de-a XVIII - a lună dinaintea nașterii sau intrării în familie a copilului;
- fostelor angajate (fără ocupație), cu condiția ca, de la data pierderii dreptului la contribuții de securitate socială și data nașterii sau intrării minorului în familie, să nu fi trecut mai mult de 9 luni;
- angajatelor care au întrerupt contractul de muncă pentru a-și da demisia pe timpul sarcinii, și care au cel puțin 3 luni de contribuții plătite în perioada dintre a IX - a lună și cea de-a XVIII- a lună dinaintea nașterii copilului.

Mamele extracomunitare, pentru a putea obține alocația de maternitate, trebuie să fie în posesia **carta di soggiorno**.

Unde se prezintă cererea pentru alocația de maternitate?

La INPS în termen de 6 luni de la nașterea, sau adopția copilului (în caz de întârziere se pierde dreptul la alocație).

5.9 Ce este alocația de maternitate acordată de Primărie?

Este o contribuție financiară dată pentru fiecare copil născut (în cazul nașterii gemenilor revin două alocații) sau adoptat după 2 iulie 2000 acordată:

- mamelor care nu au dreptul la nici o indemnizație de maternitate (în cazul în care aceasta beneficiază de o indemnizație de maternitate cu o valoare inferioară sumei totale a alocației, va putea primi diferența);
- femeilor care fac parte dintr-o familie al cărei nucleu nu are venituri care depășesc cota fixată (alocația de maternitate este acordată de Primărie pe baza atestației I.S.E. – Indicatore della Situazione Economica – pentru nucleul familial).

Unde va fi prezentată cererea pentru alocația de maternitate acordată de Primărie?

La Primăria respectivă.

Cererea alocației de maternitate de la primărie

Cererea pentru obținerea indemnizației de maternitate de la primărie (pe care o plătește tot INPS) trebuie să fie prezentată la primărie în cel mult 6 luni de la nașterea copilului, dar data prezentării cererii nu influențează suma plătită, care se calculează începând de la nașterea copilului. La cerere se atașează declarația de venituri (Dichiarazione Sostitutiva Unica - DSE) pentru calculul indicatorului situației economice (Indicatore della Situazione Economica - ISE), pe baza căruia INPS va decide dacă plătește sau nu cecul de maternitate.

Pentru asistența unor specialiști în completarea DSE se poate apela la un centru autorizat de asistență fiscală (Centro Autorizzato di Assistenza Fiscale - CAAF). CAAF eliberează o copie a DSE și al calculului dreptului de obținere a cecului, și în plus poate elibera, la cerere, un certificat ISE, valabil 24 luni. Pe copia DSE

trebuie să apară data și ștampila CAAF, cu semnătura funcționarului care s-a ocupat de declarație.

Pentru completarea DSE și a declarației ISE este nevoie de prezentarea următoarelor date: codul fiscal al tuturor membrilor familiei; veniturile tuturor membrilor familiei; proprietățile mobiliare și imobiliare ale familiei; categoria de cadastru al imobilului locuit de familie. La cerere trebuie atașate următoarele documente:

- Formularul 730 - UNICO (740) - Venituri (Redditi);
- Formularul CUD (101) sau dovada de venituri pentru munca la domiciliu;
- Ultima declarație ICI;
- Declarație pe propria răspundere cu privire la depozite bancare, poștale, titluri și acțiuni; cod. ABI bănci și codul poștal intermediar;
- Contract de împrumut (mutuo) și planul de rambursare (piano d'ammortamento) pentru împrumuturi restante;
- Certificatul ASL prevăzut de art. 41. 104 (handicap peste 66 %)
- Asigurarea de viață: contract și premiul plătit;
- Codul fiscal al componentilor familiei;
- Documentul INPS care atestă indemnizația de maternitate primită anterior;
- Certificatul de componentă a familiei (autocertificazione);
- Certificatul de cetățenie pentru toți membrii familiei (autocertificazione).
- Cecul este plătit într-o singură operațiune de INPS, iar în cerere poate fi specificat dacă plata se face prin cec sau prin cont curent bancar. Cecul nu constituie venit fiscal, deci nu este impozitat. Trebuie ținut cont că multe regiuni au dispus, în virtutea autonomiei locale, plata unor cecuri de maternitate după propriile norme regionale, deci este utilă verificarea normelor din regiunea de rezidență.

5.10 Care sunt principalele contribuții care asigură bătrânețea?

- pensia de bătrânețe (pensione di vecchiaia);
- pensia de vechime (pensione di anzianità);
- alocație socială (assegno sociale);
- pensia pentru urmași (pensione ai superstiti).

Când se obține pensia de bătrânețe?

Pensia de bătrânețe se obține când se ajung criteriile de vârstă, care, în prezent, sunt de 65 de ani pentru bărbați și 60 de ani pentru femei, și când au fost vărsate contribuțiile timp de cel puțin 20 de ani (deci încadrați cu carte de muncă de cel puțin 20 de ani). Muncitorii angajați trebuie să fi terminat activitatea de muncă salariată.

Când se obține pensia de vechime?

Se poate obține înainte de a fi împlinit vârsta de pensionare (cu drept de pensie).

Pentru **muncitorii angajați**, pentru a obține aceasta pensie sunt ceruți 35 de ani de contribuții plătite și o vârstă de 57 de ani.

Dacă nu au încă 57 de ani, muncitorii angajați pot cere oricum pensia de vechime dacă pot demonstra 37 de ani de contribuții plătite (de exemplu începuse să muncească de foarte tânăr).

Trebuie să fi terminat activitatea de muncă salariată.

Pentru **muncitorii pe cont propriu** (meșteșugari, comercianți, agricultori, clăcași și arendași) sunt ceruți, în prezent, 35 de ani de contribuții plătite și o vârstă de 58 de ani.

Dacă nu au încă 58 de ani, pot oricum obține pensia de vechime dacă au 40 de ani de contribuții vărsate.

Muncitorii pe cont propriu pot continua să desfășoare activitatea de muncă pe cont propriu.

5.11 Patronul are obligația de a asigura sănătatea muncitorului?

Patronul, chiar și printr-un subordonat al său (**Responsabile della sicurezza**), este obligat:

- să prezinte muncitorilor riscurile care există la locul de muncă;
- să-i învețe sarcinile lor și normele de siguranță;
- să le dea gratis mijloacele de protecție personală pe care muncitorul trebuie să le folosească la locul său de muncă (încălțăminte pentru prevenirea accidentelor, cască, ochelari sau măști, mănuși, căști împotriva zgomotelor, etc.), cu scopul de a preveni accidentele și bolile profesionale.

Cui trebuie să vă adresați în cazul în care se observă nereguli și pericole la locul de muncă?

Trebuie să vă adresați la ASL care va realiza un serviciu de prevenire și de siguranță în sectoarele de muncă.

Inspectorii ASL controlează măsurile de siguranță a locurilor de muncă și semnalează autorităților judiciare încălcările.

Centrele ASL primesc și semnalări ale accidentelor la locul de muncă.

Statutul muncitorilor prevede și dreptul muncitorilor, prin delegații săi, de a controla și de a stimula aplicarea unor norme pentru prevenirea accidentelor sau a bolilor profesionale.

Ce se întâmplă în caz de accident sau boală profesională?

Constituția italiană garantează tuturor cetățenilor dreptul la sănătate la locul de muncă și dreptul la mijloace adecvate pentru nevoile vieții în caz de accident la locul de muncă sau boală profesională.

Legea stabilește obligația asigurării pentru daune fizice și financiare suferite de un muncitor la locul de muncă în urma accidentelor și a bolilor profesionale.

INAIL- Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro e le Malattie Professionali - se ocupă de această asigurare obligatorie, și oferă

indemnizații muncitorilor încadrați cu carte de muncă, care au suferit un accident sau s-au îmbolnăvit din cauza activității desfășurate.

În cazul în care muncitorul se accidentează la locul de muncă sau se îmbolnăvește din cauza activității desfășurate, patronul va trebui să plătească:

- întreaga zi în care s-a verificat accidentul sau s-a manifestat boala profesională, dacă aceasta din urmă a cauzat absența de la muncă;
- 60% din salariu pentru cele 3 zile consecutive de absență de la muncă, dacă în contractul de muncă nu este precizat un tratament mai bun decât acesta.

Însă INAIL va plăti începând de la a patra zi consecutivă zilei în care s-a întâmplat accidentul sau s-a manifestat boala profesională până la însănătoșirea clinică.

Ce trebuie să facă muncitorul în caz de accident la locul de muncă?

- Să informeze imediat pe patron;
- Să prezinte imediat patronului primul certificat medical și, dacă tratamentul trebuie să continue, să prezinte patronului certificatul de la medicul curant.

Patronul va trimite la INAIL certificatele originale.

În caz de spitalizare, spitalul va trimite copia certificatelor la INAIL și patronului.

Ce trebuie să facă muncitorul în cazul unei boli profesionale?

Dacă muncitorul este angajat trebuie să:

- declare patronului boala, în termen de 15 zile de la manifestarea sa inițială;
- prezinte patronului primul certificat medical, și, în cazul în care tratamentul trebuie să continue, certificatul de la medicul curant.

Patronul va trimite la INAIL certificatele originale.

În caz de spitalizare, spitalul va trimite copia certificatelor la INAIL și patronului.

Dacă muncitorul **nu** mai este angajat:

- **poate** prezenta direct la INAIL cererea de recunoaștere a bolii profesionale.

Statutul muncitorilor interzice discriminările pe baza sexului, rasei, religiei, opiniilor publice.

Muncitorul se poate adresa la Sindicate pentru garantarea drepturilor sale.

Ținând cont de complexitatea sistemului de protecție socială, muncitorii sunt sfătuiți să se adreseze la **Patronate** (centre de asistență gratuită) pentru a obține informații.

Legea dă acestora împuternicirea de a garanta și de a acorda asistența **gratuită** muncitorilor pentru obținerea serviciilor de asistență socială de la Instituțiile responsabile.

În plus, pentru a avea **informații mai amănunțite despre servicii, pensii sau indemnizații** se pot vizita paginile internet: www.inps.it/informazioni/ sau www.inail.it

sau adresa operatorilor de Call Center

INPS: 164 64 • INAIL: 803888 (în fiecare zi de la orele 8.00 la orele 18.00)

*

CAPITOLUL VI – FAMILIA

6.1 Cine poate cere reîntregirea familiei?

Cetățeanul extracomunitar:

- titular al unei **cărți de ședere**;
- titular al unui **permis de ședere** cu o durată mai mare de un an pentru motive de muncă (angajare sau liber profesionist), azil politic, studiu sau motive religioase.

Cu ce rude are dreptul să se reîntregească?

- cu soțul (soția) dacă sunt separați;
- cu fiii minori (sub 18 ani) de întreținut (chiar dacă numai ai soțului/soției sau fiii nelegitimi), necăsătoriți sau divorțați, cu condiția ca celălalt părinte, dacă există, să fi dat consimțământul sau (minorii adoptați sunt considerați pe același plan cu fiii);
- cu fiii majori sub îngrijire care nu pot, din motive obiective, să se întrețină din cauza condițiilor de sănătate (invaliditate totală);
- cu părinții sub îngrijire dacă nu au alți fii în țara de origine sau de proveniență;
- cu părinții care au mai mult de 65 de ani dacă aceștia nu au alți fii în țara de origine sau dacă acești fii nu au posibilitatea să-i întrețină din cauza unor grave motive de sănătate demonstrate.

Ce cerințe sunt necesare pentru a cere reîntregirea familiei?

Cetățeanul străin (cu excepția refugiaților) care cere reîntregirea familiei trebuie să dispună de următoarele resurse:

- **locuință adecvată** (care să intre în parametrii minimi prevăzuți de legea regională pentru locuințe). În cazul unui fiu care nu a împlinit 14 ani, care se află împreună cu unul dintre părinți, va fi nevoie de consimțământul proprietarului locuinței în care va trăi minorul;
- **venit anual**, demonstrat, mai mare decât:
 - totalul anual al alocației sociale dacă se cere reîntregirea cu o singură rudă;
 - dublul totalului anual al alocației sociale dacă se cere reîntregirea cu două sau trei rude;
 - triplul totalului anual al alocației sociale dacă se cere reîntregirea a patru sau mai multor rude (pentru a stabili venitul se ține cont și de venitul anual total al rudelor care conlocuiesc cu solicitantul).

Unde se prezintă cererea de reîntregire a familiei?

Cererea autorizației (Nulla Osta) pentru reîntregirea familiei, împreună cu toate documentele necesare, trebuie prezentate la **sportello unico per l'immigrazione**, în cadrul Prefecturii (Ufficio Territoriale di Governo- UTG) zonei în care locuiește. Ghișeul va elibera o copie a cererii înregistrată, ștampilată și semnată.

După verificarea criteriilor solicitantului, biroul va elibera documentul cerut (sau un document care refuză autorizația de reîntregire).

După 90 de zile de la prezentarea cererii de autorizație, va fi posibilă obținerea vizei de intrare direct de la reprezentanțele diplomatice sau consulare italiene.

Pentru acest scop, se va prezenta copia înregistrată a actelor, primită de la ghișeul unic pentru emigranți de la Prefectură (Ufficio Territoriale di Governo – U.T.G.). Din aceasta copie trebuie să rezulte data prezentării cererii și a respectivelor documente.

Ce documente sunt necesare pentru a cere reîntregirea familiei?

- Formularul tipărit al cererii de Nulla Osta în copie dublă;
- timbru fiscal (marca da bollo) în valoare de euro 10.33;
- permisul de ședere sau carta de ședere (original și copie);
- un document care să demonstreze posesia unei locuințe potrivită pentru a găzdui rudele. Posesia locuinței poate fi demonstrată pe baza:
 - unui contract de închiriere (care să nu fie provizoriu sau destinat subînchirierii);
 - unui contract de comodat (contract în baza căruia se dă un împrumut gratuit pentru o locuință curentă);

(contractele trebuie să fie înregistrate în mod corespunzător);

- declarație de găzduire făcută de terți sau de patronul, împreună cu actul care demonstrează că este în posesia acestei locuințe;

Declarația de găzduire trebuie să fie prezentată cu semnătura originală și trebuie să specifice consimțământul reîntregirii rudelor indicate. În plus, declarația de găzduire va trebui să conțină informația referitoare la partea de locuință pusă la dispoziția rudelor (pentru reîntregirea minorilor sub 14 ani, în declarația de găzduire trebuie specificat consimțământul în scris al proprietarului locuinței);

- un act de vânzare-cumpărare al unei locuințe;
- un document de transcriere a contractului de închiriere sau de vânzare-cumpărare;
- certificatul Primăriei care să demonstreze capacitatea locuinței (parametrii minimi prevăzuți de legea regională pentru locuințe);
- certificatul de rezidentă;
- documentele care să demonstreze relația de rudenie, traduse și legalizate de către Ambasada italiană în țara de origine a solicitantului;
- documentele care să demonstreze munca și venitul:

a) Muncitorul angajat trebuie să prezinte:

- contractul de muncă în care să fie specificat tipul activității, durata și salariul anual (acest tip de informație trebuie vizat de către Centro per l'impiego/Forțele de muncă și trebuie să fie anexată o declarație semnată de către patron);
- foaia de plată (busta paga), modello 101 sau 730 (sau altă declarație de venituri);
- carnetul de muncă și codul fiscal;
- alte documente complementare în cazul în care venitul anual nu este suficient (de exemplu se poate prezenta venitul rudelor care locuiesc cu solicitantul, depozite sau economii).

b) Muncitorul pe cont propriu trebuie să prezinte:

- licența, autorizația, înscrierea în registre și afișiere publice (certificate de înscriere la Camera di Commercio, la Albo Artigiani, actele de constituire a societății etc.);
- modello 740 și codul fiscal;

- alte documente complementare în cazul în care venitul nu este suficient (de exemplu, poate fi prezentat venitul rudelor care conlocuiesc cu solicitantul, depozite sau economii).

6.2 Cum se declară contestație împotriva refuzului eliberării autorizației (Nulla osta) sau împotriva refuzului acordării vizei de intrare pentru reîntregirea familiei?

Autoritate juridică competentă.

Tribunale ordinario in composizione monocratica (T.C.M.) al localității de rezidență a interesatului.

Termen de înaintare a contestației.

Nici unul.

Dreptul de contestație nu are termen de prescripție.

Cheltuieli de judecată.

Nici una.

Informații speciale.

În aceste cazuri, autoritatea juridică este recunoscută titularului care se ocupă de unitatea familiei (deci, cetățeanului străin care cere reîntregirea cu rudele sale), și care locuiește deja în mod legal în Italia.

Din acest motiv, contestația trebuie formulată direct în Italia, la Tribunalul localității de rezidență a interesatului.

Dacă aprobă contestația, Judecătorul poate ordona eliberarea vizei direct Consulatului italian.

Dacă contestația este respinsă, se poate prezenta un apel la Curtea de Apel, în termen precis de 10 zile de la sentința Judecătorului.

6.3 Cum se declară contestație împotriva hotărârilor ce privesc șederea din motive familiale (eliberarea, reînnoirea și anularea permisului de ședere pentru motive familiale)?

Autoritate juridică competentă.

Tribunale ordinario in composizione monocratica (T.C.M.) al localității de rezidență a interesatului.

Termen de înaintare a contestației.

Nici unul.

Cheltuieli de judecată.

Nici una.

6.4 Care sunt cerințele pentru a se putea căsători în Italia?

Se poate căsători în Italia cetățeanul (italian sau străin):

- care a împlinit 18 ani (în Italia aceasta vârstă reprezintă vârsta majoratului); se poate căsători cine a împlinit 16 ani doar cu autorizarea Tribunalului pentru minori;
- necăsătorit (liber).

- femeia divorțată se poate căsători numai după ce au trecut 300 de zile de la data divorțului;

Legea italiană interzice căsătoria între persoane deja căsătorite (bigamie).

Cui ne adresăm când vrem sa ne căsătorim?

Biroului Stării Civile (Ufficio di Stato civile) al Primăriei de rezidență a unuia dintre viitorii soți, birou care se va ocupa de **publicarea cererii de căsătorie (pubblicazioni di matrimonio)**.

Anunțurile fac publică dorința a două persoane de a se căsători și se fac în scris în conformitate cu legea italiană.

Anunțurile se fac și în primăria de rezidență a celuilalt soț/soție.

Publicarea nu este necesară la oficiile consulare ale României.

Anunțurile publicitare sunt cerute de funcționarul Stării Civile și sunt semnate în fața a doi martori.

Anunțurile vor rămâne afișate timp de 8 zile consecutive și sunt valabile pentru 180 de zile.

Căsătoria poate fi celebrată începând cu a patra zi de la data expirării anunțurilor.

Dacă unul dintre soți nu știe limba italiană, funcționarul Stării Civile poate cere ajutorul unui interpret.

Se recomandă cetățenilor români care se căsătoresc cu italieni de a-și păstra numele de familie, chiar dacă se celebrează căsătoria în România.

Care sunt documentele necesare?

- Pașaport valabil sau cartea de identitate italiană.
- **Nu** este necesară prezentarea permisului de ședere (obligatoriu doar în absența altor acte de identitate).
- Declarație eliberată de către Consulatul țării de origine a cetățeanului străin din care să rezulte că, în baza legilor locale, nimic nu împiedică căsătoria (autorizație - Nulla Osta).
- Nulla Osta obținută de la oficiile consulare ale României în Italia trebuie supralegalizată la prefectura locală

Dacă Consulatul nu răspunde sau trimite o declarație de refuz motivat, funcționarul Stării Civile trebuie să refuze anunțurile.

Contestația la Tribunalul civil este admisă dacă refuzul autorizației (Nulla Osta) provine din hotărâri ale legii străine contrare legilor publice italiene.

În cazul **cetățenilor străini cu statut de refugiați politici**, în locul declarației de autorizație, trebuie prezentată o declarație eliberată de Alto Commissariato delle Nazioni Unite per i Rifugiati (Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru refugiați) cu sediul la Roma.

Cum se desfășoară căsătoriile religioase care au și valoare civilă?

Se cere publicarea anunțurilor la cel mai important reprezentant al religiei respective.

Pot cere anunțurile direct la birourile Stării Civile, credincioșii care aparțin următoarelor culte:

Biserica valdeză, Comunitatea evreiască, Biserica adventistă, Adunarea Credincioșilor în Italia, Uniunea Bisericilor evangheliste și valdeze italiene, Biserica evanghelistă luterană italiană.

Căsătoriile doar religioase (cele celebrate de către religiile nerecunoscute de Statul italian) nu pot avea valoare civilă.

Căsătoria celebrată în Italia poate fi recunoscută în România?

Căsătoria civilă celebrată în Italia este recunoscută în România după ce a fost transcrisă în registrele de stare civilă românești.

Înscrierea se poate face la oficiile consulare ale României în Italia, pe baza: extrasului de căsătorie italian, pentru uz internațional (modello plurilingue), pașapoartelor soților, certificatelor de naștere ale soților.

6.5 Unde se înregistrează nașterea unui copil?

Copiii care se nasc în Italia trebuie să fie înregistrați la:

- **Biroul Stării Civile** a localității în care s-a născut copilul (**Ufficio di Stato civile del Comune**)
- **Direcția Sanitară (Direzione Sanitaria)** a spitalului sau a clinicii.

Direcția Sanitară se va ocupa de transmiterea înregistrării la Biroul Stării Civile a localității de naștere a copilului.

Cine poate cere înregistrarea nașterii unui copil?

Unul dintre părinți, un însărcinat special, un medic, o moașă sau orice alta persoană care a asistat la naștere.

Ce documente sunt necesare pentru înregistrare?

- Documentul de identitate al unui părinte (sau a ambilor părinți, dacă nu sunt căsătoriți);
- certificatul de naștere eliberat de către spital (în cazul în care se înregistrează direct la Starea Civilă).

Nu este necesară posesia permisului de ședere.

Dacă părinții au permise de ședere și sunt rezidenți în Italia, actul de naștere va fi înaintat la Primăria de rezidență a familiei, pentru a fi transcris.

În cât timp trebuie înregistrată nașterea unui copil?

- în termen de **10 zile** de la naștere în cazul înregistrării la Starea Civilă a localității în care s-a născut copilul (poate fi făcută de unul dintre cei doi părinți);
- în termen de **3 zile** de la naștere în cazul înregistrării la Direcția Sanitară a spitalului sau a Clinicii.

Este posibilă recunoașterea unui fiu înainte de nașterea acestuia. În acest caz trebuie prezentat la biroul Stării Civile certificatul medical eliberat de către medicul curant sau de către Azienda Sanitaria Locale (A.S.L.). Acest certificat trebuie să demonstreze sarcina și data presupusă a nașterii.

Ce nume se pot da copilului?

Este interzis să se impună copilului același nume ca al tatălui în viață, a unui frate sau a unei surori, sau nume și prenume ridicole, dezonorante și care intră în contradicție cu legile publice.

Înregistrarea fiilor **naturali** (născuți în afara căsătoriei) trebuie realizată cu aceleași modalități prevăzute pentru **fiii legitimi** (născuți prin căsătorie).

Este posibilă transcrierea actelor de naștere străine?

Da, pot fi transcrise dacă părinții rezidenți în Italia cer această transcriere.

Actele de naștere trebuie traduse în limba italiană și legalizate de către autoritățile străine competente.

Pentru informații, a se adresa biroului actelor de naștere (Ufficio atti di nascita) a primăriei de rezidență.

Este necesară transcrierea nașterilor în România?

Da, este necesară, pentru că certificatul de naștere românesc este cerut la eliberarea pașaportului.

Înscrierea nașterii se poate face la oficiile consulare ale României în Italia, pe baza certificatului de naștere italian pentru uz internațional (modello plurilingue), pașapoartelor părinților, certificatelor de naștere ale părinților, certificatului de căsătorie al părinților.

*

CAPITOLUL VII – MINORI NEÎNSOȚIȚI

7.1 Cine sunt minorii străini neînsoțiți?

Sunt minorii extracomunitari (fără cetățenie italiană sau altă cetățenie a unei țări ce aparține Uniunii Europene), care se află în Italia singuri, lipsiți de prezența părinților sau a altor persoane adulte responsabile din punct de vedere legal (conform legilor italiene în vigoare) și care nu au cerut azil.

Sunt considerați lipsiți de reprezentanță legală și acei minori încredințați persoanelor adulte (inclusiv rude de gradul 4) care nu le sunt tutori în baza unei hotărâri legale.

Unde trebuie semnalată prezența unui minor străin?

Orice minor străin neînsoțit trebuie să fie semnalat la Prefectură (Ufficio Territoriale del Governo - U.T.G.), care, la rândul său, va transmite sesizarea la **Comitetul pentru minorii străini (Comitato per i minori stranieri)**. Acest Comitet va decide dacă minorul va trebui repatriat sau va rămâne în Italia.

Ce face Comitetul pentru minorii străini?

După primirea sesizării prezenței unui minor străin neînsoțit, Comitetul începe, în termen de 60 de zile, cercetările pentru a găsi rudele minorului în țara de origine sau în altă țară, sau pentru a verifica disponibilitatea autorităților țării de origine de a lua în îngrijire minorul în cazul repatrierii.

Prin **repatrierea asistată (rimpatrio assistito)** se garantează minorului asistența necesară până la reîntregirea cu propria familie sau până la reîncredințarea la autoritățile responsabile din țara de origine.

Împotriva deciziei prin care se hotărăște repatrierea, minorul poate prezenta recurs la *Tribunale ordinario*, cu ajutorul tutorelui sau al părinților (care pot trimite o procură la un avocat în Italia, prin Consulatul italian din țara de origine).

În așteptarea deciziei Comitetului, minorul primește un **permis de ședere pentru minori (permesso di soggiorno per minore età)**.

Prezența minorului neînsoțit este sesizată și Tribunalului pentru minori (Tribunale per i minorenni), care va numi o persoană responsabilă pentru protecția acestuia (**tutore**), și care va dispune, dacă va fi cazul, încredințarea minorului.

Hotărârile ce privesc tutela minorului trebuie să fie puse în practică chiar dacă nu a intervenit încă Comitetul pentru minorii străini.

Sesizarea poate fi realizată prin Ufficio Minori Stranieri (Biroul pentru minorii străini) al Primăriei, dacă există, sau prin Servizi Sociali (serviciile de asistență socială) competente din localitatea în care se găsește minorul.

La împlinirea vârstei de 18 ani, poate fi eliberat un permis de ședere pentru studiu, pentru muncă (ca angajat sau pe cont propriu), chiar dacă Comitato Minori Stranieri nu a decis, însă, cu condiția ca judecătorul tutelar (Giudice Tutelare) sau cel al Tribunalului pentru minori să fi hotărât încredințarea minorului unei rude, unei comunități, unei familii, sau dacă a fost numit, unui tutore;

Permisul de ședere se eliberează numai dacă:

- atunci când împlinește 18 ani, tânărul are cel puțin 3 ani de permanență în Italia, adică să fi intrat în Italia când avea 15 ani;
 - tânărul a fost inclus de cel puțin 2 ani (deci cel puțin de la vârsta de 16 ani) într-un program de integrare socială și civilă a unei instituții publice sau private, care să fie recunoscută pe plan național și a fost înscris, de cel puțin 2 ani, în listele instituțiilor recunoscute pentru activitățile desfășurate în favoarea minorilor.
 - persoana are o locuință, merge la școală, sau desfășoară o muncă salariată, ori este în posesia unui contract de muncă (chiar dacă nu a început încă să muncească).
- Există, posibilitatea eliberării unui **permis de ședere pentru încredințare (permesso di soggiorno per affidamento)**, care se poate reînnoi la împlinirea vârstei de 18 ani.

Acest permis va fi eliberat atunci când Comitato Minori Stranieri va hotărî că nu există motive pentru a repatria minorul, sau când judecătorul sau Tribunalul pentru minori emit o hotărâre de încredințare a minorului.

Oricum, transformarea permisului de ședere după majorat nu este un proces automat, însă sunt luate în considerare următoarele: durata șederii minorului în Italia, comportamentul avut, la ce nivel a reușit să se integreze, posibilitatea de a găsi un loc de muncă sau de a studia etc.

În afara posibilităților prezentate mai sus, permisul “de vârstă minoră”, odată cu împlinirea vârstei de 18 ani, nu va putea fi transformat într-un permis de muncă sau de studiu. În acest caz, proaspătul major, chiar dacă studiază sau are o propunere pentru un loc de muncă, va deveni un clandestin ce poate fi repatriat în orice moment.

*

CAPITOLUL VIII - ȘCOALA

8.1 Unde se pot duce copiii cu vârsta între 0 luni și 3 ani?

• Creșe de stat sau private:

copiii de la 3 luni la 3 ani, cu cantină, copilul poate rămâne toata ziua, în funcție de programul creșei;

• Baby parking:

copiii de la 13 luni la 6 ani (în anumite centre pot fi duși și sugarii), fără cantină; copiii pot rămâne până la un maxim de 5 ore consecutive pe zi;

• Servicii educative complementare creșelor:

oferă spații și posibilități de joacă și întâlniri pentru copiii însoțiți de o persoană adultă.

Pentru a avea informații amănunțite, vă sfătuim să vă adresați Primăriei de rezidență.

8.2 Unde merg la școală copiii cu vârstă cuprinsă între 3 și 5 ani?

La grădinița (Scuola dell'Infanzia) cea mai apropiată de casă. Aici, părinții pot cere informații în ceea ce privește înscrierea la grădiniță și programul de funcționare. Grădinițele pot fi de stat, comunale, particulare echivalate cu cele de stat, private.

Când trebuie făcută înscrierea?

Cererea de înscriere se prezintă în luna ianuarie pentru anul școlar care urmează. Se poate obține înscrierea chiar și în timpul anului școlar, dacă sunt locuri disponibile.

Ce documente sunt necesare pentru înscriere?

Nu sunt cerute acte pentru a frecventa grădinița.

Informațiile în ceea ce privește copilul le va da unul dintre părinți pe propria răspundere.

Este posibil să se ia masa de prânz la grădiniță?

Da. În grădinițele care funcționează cu program prelungit, dimineața și seara, cu masa de prânz la școală, trebuie plătit prețul de cantină, stabilit în baza venitului familiei.

Pentru acest serviciu este nevoie de codul fiscal și de documentele ce demonstrează venitul familiei.

La cantina școlii, se pot cere meniuri diferite, în baza motivelor de sănătate (cu declarație medicală) sau a motivelor religioase.

8.3 Unde merg la școală copiii cu vârstă cuprinsă între 6 și 10 ani?

Merg la **școala primară (Scuola Primaria) cea mai apropiată de casă**. Aici se pot avea informații în ceea ce privește înscrierea și programul.

Școlile primare pot fi de stat, particulare echivalate cu cele de stat sau private.

Când trebuie făcută înscrierea?

În fiecare an se stabilește termenul limită când poate fi făcută înscrierea pentru clasa I. De obicei înscrierile se efectuează în luna ianuarie pentru anul care urmează.

La sosirea în Italia trebuie făcută înscrierea la școala elementară primară în orice moment al anului.

Ce acte sunt necesare pentru înscriere?

Actele necesare pentru frecventarea școlii primare sunt:

- certificatul cu vaccinările obligatorii;
- certificatul de naștere;
- evaluările școlare pentru copiii care au frecventat deja școala în țara de origine.

Este posibil să se ia masa de prânz la școală?

Da. În toate școlile primare care funcționează cu program prelungit, dimineața și după-amiaza, cerând prânzul la școală, trebuie plătit prețul de cantină, stabilit în baza venitului familiei.

Pentru acest serviciu este nevoie de codul fiscal și de documentele ce demonstrează venitul familiei.

La cantina școlară se pot cere meniuri diferite, în baza motivelor de sănătate (cu declarație medicală) sau motivelor religioase.

Ce cărți și materiale se folosesc la școală?

Fiecare școală cere materiale specifice: caiete, pixuri (stilouri), creioane, culori.

Ceea ce este necesar va fi cumpărat de către familia copilului.

În cazul în care există mari greutăți economice, poate fi cerut școlii un ajutor.

Cărțile sunt gratuite și se dau în librării, prezentând cuponul pentru cărți dat de către școală la începutul anului școlar.

Anumite școli experimentale moderne folosesc cărți speciale, și acestea gratuite.

8.4 Unde merg la școală copiii cu vârstă cuprinsă între 11 și 13 ani?

Părinții se pot adresa la **școala medie gimnazială (Scuola Media) cea mai apropiată de casă**. Aici se pot obține informații ce privesc înscrierea și programul.

Școlile gimnaziale pot fi: de stat, particulare echivalate cu cele de stat și private.

Când trebuie făcută înscrierea?

În fiecare an se stabilește termenul limită când poate fi făcută înscrierea. De obicei înscrierile se efectuează în luna ianuarie pentru anul care urmează. La sosirea în Italia trebuie făcută înscrierea la școala gimnazială în orice moment al anului.

Ce documente sunt necesare pentru înscriere?

Actele necesare pentru frecventarea școlii gimnaziale sunt:

- certificatul cu vaccinările obligatorii;
- certificatul de naștere;

- evaluările școlare pentru copiii care au frecventat deja școala în țara de origine.

Este posibil să se ia masa de prânz la școală?

Da. În toate școlile gimnaziale care funcționează cu program prelungit, dimineața și după-amiaza, cerând prânzul la școală, trebuie plătit prețul de cantină, stabilit în baza venitului familiei.

Pentru acest serviciu este nevoie de codul fiscal și de documentele ce demonstrează venitul familiei.

La cantina școlară se pot cere meniuri diferite, în baza motivelor de sănătate (cu declarație medicală) sau motivelor religioase.

Ce cărți și materiale se folosesc la școală?

Pentru a frecventa, sunt cerute cărți pentru fiecare materie.

Cheltuiala prevăzută pentru achiziționarea cărților pentru primul an gimnazial se estimează la circa 250 de euro.

Famiile elevilor care au un venit familiar mai mic sau egal cu 15.000 de Euro pe an pot cere un ajutor pentru cumpărarea acestor cărți, adresându-se secretariatului școlii până în luna aprilie a anului precedent.

8.5 Unde merg la școală adolescenții de la 14 ani în sus?

La **liceu (Scuola Secondaria)** care este formată din: licee, institute tehnice și institute profesionale cu materii și programe diferite.

Pentru frecventarea acestor școli, se alege tipul de școală preferat și se înscrie direct la această școală (de unde se pot cere toate informațiile).

Cât timp durează liceul?

Liceul durează 5 ani și se termină cu un examen de absolvire (de maturitate).

În institutele profesionale se pot frecventa cursuri de 3 ani care se termină cu un examen de calificare profesională sau cursuri de 5 ani care se termină cu un examen de absolvire.

8.6 Există ajutoare economice pentru a ușura accesul la învățământ?

Contributo regionale alla libera scelta educativa (Ajutorul regional ce privește alegerea liberă de formare) este un ajutor economic pe care Regiunea îl dă familiilor rezidente (sau elevului/studentului major care are un nucleu familial propriu), dacă aceștia sunt foarte dezavantajați din punct de vedere economic și cheltuielile pentru școală sunt prea mari pentru venitul lor.

Acest ajutor va fi dat în favoarea fiilor care frecventează școala primară și secundară în instituțiile școlare de stat, private și particulare echivalate cu cele de stat care se află în Regiunea respectivă.

Ajutorul este menit să acopere în mod parțial cheltuielile ce privesc înscrierea și frecventarea, cheltuieli făcute în timpul anului școlar și care trebuie să fie demonstrate de către familie.

Acest ajutor nu acoperă cheltuielile făcute pentru călătorii de educație, activități de formare sau pentru cărți, cantină, cheltuieli de transport, materiale didactice sau orice fel de cheltuieli ce privesc activități care completează formarea.

Sunt considerate cheltuieli admise cele făcute direct de către familii pentru profesorii specializați în sprijinul elevilor handicapați.

Cheltuielile trebuie certificate de către școala frecventată de elev în momentul prezentării cererii de ajutor.

Cererea acestui ajutor regional pentru educație trebuie prezentată de către unul dintre părinți, sau de către ocrotitorul legal (toți cei cărora, persoane fizice sau juridice, le este încredințat minorul printr-un act al Tribunalului pentru minori).

Cererea poate fi prezentată și de către studentul major cu un nucleu familial propriu printr-o declarație pe proprie răspundere scrisă pe un anumit formular, tipărit, dat de către Regiune. Formularului i se anexează fotocopia unui document de identitate valabil.

Solicitantul va trebui să anexeze și atestarea venitului impozabil total al nucleului familial printr-o declarație pe proprie răspundere.

Avizul și formularul se pot găsi:

- în Bollettino Ufficiale al Regiunii și în site-urile Regiunii respective și la Direzione generale Ufficio scolastico regionale a Regiunii;
- la instituțiile școlare de stat și particulare echivalente cu cele de stat;
- la Primăria de rezidență.
- la Uffici per le Relazioni con il Pubblico (U.R.P.) ale Regiunii respective.

8.7 Ce este instruirea obligatorie?

Tinerii până la 18 ani sunt obligați să urmeze școli de instruire și formare care să le permită obținerea diplomei de absolvire a unei școli liceale sau a unei calificări profesionale.

Cum poate fi îndeplinită instruirea obligatorie?

Tinerii care:

- au împlinit 16 ani,
- au frecventat școala pentru cel puțin 9 ani.

Pot îndeplini instruirea obligatorie:

- în sistemul de învățământ școlar, prin obținerea unei diplome de liceu;
- în sistemul de formare profesională, prin obținerea unei calificări profesionale;
- în contractul de ucenicie.

Capacitățile certificate la ieșirea din orice etapă a formării școlare, profesionale și de ucenicie sunt considerate credite (punctaje) pentru a putea trece de la un sistem la altul.

Unde pot fi cerute informații cu privire la instruirea obligatorie?

La toate birourile Forțelor de Muncă (Centri per l'impiego) este deschis un ghișeu dedicat instruirii obligatorii, unde se vor găsi toate informațiile privind reglementările actuale și activitățile de ucenicie și pregătire profesională.

Care sunt documentele necesare pentru a putea folosi serviciile oferite de către Centro per l'Impiego?

- cartea de identitate;
- codul fiscal;
- permisul de ședere pentru motive familiare, vârsta minoră sau încredințare, pentru minorii străini care trebuie să-și termine instruirea obligatorie;
- documentele care confirmă absolvirea învățământului obligatoriu (diploma gimnazială / licența medie).

Vaccinarea obligatorie

La fel ca italienii, străinii au obligația de a se supune vaccinării pentru evitarea unor boli grave. De exemplu, pentru nou-născuți sunt prevăzute o serie de vaccinări cu termen fix, începând de la vârsta de 3 luni până la vârsta de 6 ani. Familiile nou-născuților înscrși la SSN (*Servizio Sanitario Nazionale*) vor primi acasă o broșură cu informații complete legate de vaccinare. În celelalte cazuri, această broșură sau informații privitoare la vaccinarea obligatorie pot fi obținute de la Cabinetul de Consultanță Familială (*consultorio familiare*) zonal.

*

CAPITOLUL IX - ASISTENȚA JURIDICĂ

9.1 Cum se garantează asistența legală (din partea unui avocat) a unui cetățean fără mijloace materiale?

Legea prevede posibilitatea “apărării gratuite” (“**patrocinio a spese dello Stato**” sau „**gratuito patrocinio**”), cetățeanului fără posibilități materiale atât în cazul unui apărător din oficiu, cât și al unui apărător de încredere. În acest caz, cheltuielile avocatului și a asistenților săi vor fi plătite de către Statul italian.

În cazul în care va fi admisă apărarea gratuită, avocatul și asistentul său nu pot cere și nici lua de la persoana apărată nici un fel de plată sau de compensație (orice fel de acord contrariu acestuia va fi anulat iar încălcarea acestei interdicții reprezintă un act de comportament profesional ilegal).

Admiterea la apărarea gratuită este valabilă pentru orice tip de proces sau etapă a acestuia și pentru toate procedurile legate de el.

9.2 Care sunt cerințele pentru a fi admis la apărarea gratuită?

Apărarea gratuită poate fi admisă oricărei persoane cu un venit anual inferior sumei de 9.296,22 Euro (în baza ultimei declarații).

Dacă persoana interesată locuiește împreună cu soțul/soția sau cu alte rude, venitul se calculează făcând suma veniturilor primite în aceeași perioadă de timp de către fiecare membru al familiei, inclusiv persoana care cere apărarea din oficiu. În acest caz, limita venitului este de 1.032,92 Euro pentru fiecare dintre rudele care locuiesc cu interesatul.

Pentru a calcula limitele venitului final, se ține cont și de veniturile scutite de impozite a persoanelor fizice (IRPEF).

Se va ține cont numai de venitul personal (deci nu și de cel al rudelor), în cazul în care este în curs un proces pentru cauza drepturilor de personalitate (proces în care interesele solicitantului sunt în conflict cu cele ale celorlalți membri ai familiei care conlocuiesc cu el).

9.3 Ce trebuie să conțină cererea de aprobare a apărării gratuite?

Cererea, scrisă pe hârtie simplă, semnată de către interesat (semnătura poate fi autentificată de către apărător), trebuie să conțină:

- cererea de admitere la apărarea gratuită și precizarea procesului la care se referă (în cazul în care este deja în curs acest proces);
- datele personale ale interesatului și a membrilor familiei, împreună cu respectivele coduri fiscale;
- o declarație a interesatului care să certifice existența condițiilor de venit prevăzute pentru admitere și care să specifice venitul total;
- angajamentul de a comunica, până când nu se termină procesul, schimbări importante a veniturilor (dacă s-au verificat schimbări în anul precedent, trebuie comunicate în termen de 30 de zile de la expirarea termenului de 1 an de la prezentarea cererii sau de la comunicarea precedentă).

Cetățeanul român trebuie să anexeze un document cu veniturile din străinătate și o declarație a oficiului consular competent care să demonstreze veridicitatea informațiilor indicate în cerere.

Declarația consulară se poate obține și la cererea apărătorului, care trebuie să prezinte:

- declarația pe proprie răspundere a persoanei asistate, scrisă de mână, în limba română, datată și semnată;
- copie a documentului de identitate a persoanei asistate;
- copie a cererii de admitere la apărarea gratuită prezentată Tribunalului, din care să rezulte coordonatele apărătorului și cele ale cauzei.

9.4 Cum este reglementată apărarea gratuită în cazul unui proces penal?

În cazul unui **proces penal**, cererea trebuie prezentată doar de către interesat și de către apărător, cu alte cuvinte, trimisă cu poșta recomandată la biroul magistraturii care se ocupă de acest proces.

Dacă instanța este Curtea de Casație, cererea trebuie prezentată la biroul magistratului care a eliberat măsura legislativă contestată.

Cererea poate fi prezentată de către avocat direct în audierea penală.

Dacă interesatul este un deținut sau este internat într-un spital, cererea va trebui prezentată cu certificatul primit de la directorul spitalului.

Dacă interesatul este în stare de arest sau detenție domiciliară, va trebui să prezinte cererea la un birou de poliție judiciară.

În acest caz, declarația din partea Consulatului (cerută pentru cetățenii români) poate fi realizată și de către apărător sau de către un membru al familiei interesatului în termen de 20 de zile de la data prezentării cererii.

Falsitatea sau omisiunile în declarații sunt pedepsite cu închisoare de la 1 la 5 ani și cu amendă de la 309,87 Euro la 1.549,37 Euro.

Pedeapsa va fi mărită dacă, în baza acestor declarații false, va primi sau i se va păstra apărarea gratuită. Condamnarea provoacă anularea retroactivă și plata, de către responsabil, a sumelor atribuite mai înainte Statului.

Apărarea gratuită nu se acordă când persoana care a primit acest beneficiu numește un al doilea avocat de încredere.

9.5 Cum este reglementată apărarea gratuită în cazul unui proces penal împotriva minorilor?

În procesul penal împotriva minorilor, apărarea gratuită este asigurată minorului printr-un avocat din oficiu sau printr-un avocat numit de către magistrat (procuror sau judecător).

Deci rudele minorului nu trebuie să prezinte cerere de admitere la acest beneficiu pentru că avocatul din oficiu va fi plătit de către stat.

Rudele vor trebui doar să demonstreze existența condițiilor de venit prevăzute. În cazul în care se depășește limita de venit prevăzută pentru apărarea gratuită în procesele penale, Statul va avea dreptul să ceară suma plătită avocatului.

Dacă rudele minorului vor să numească un avocat de încredere, trebuie să prezinte cererea de admitere la apărarea gratuită în aceleași condiții prevăzute pentru un proces penal comun.

9.6 Cum este reglementată apărarea gratuită împotriva unei hotărâri de expulzare?

În cazul unei contestații împotriva decretului de expulzare, cetățeanul poate avea asistența legală a unui avocat de încredere (în cazul în care expulzarea s-a realizat deja, va fi nevoie de o procură specială).

În cazul în care nu are un avocat, cetățeanul străin poate fi apărat de un avocat numit de către judecător, din lista avocaților dispuși la apărarea din oficiu într-un proces penal.

În acest tip de proces, cetățeanului străin îi este admisă în mod automat apărarea gratuită (plătită de către Stat).

Nu trebuie deci să prezinte nici o cerere de admitere și nici să facă declarații despre venitul său.

Cu declararea contestației împotriva decretului de expulzare, cetățeanului străin îi va fi admisă în mod automat apărarea gratuită iar avocatul său (de încredere sau din oficiu) va fi plătit de către Stat și nu va putea cere nici un fel de compensație clientului său.

9.7 Cum este reglementată apărarea gratuită în cazul unui proces civil, administrativ, contabil și fiscal?

În procesul civil, administrativ, contabil și fiscal, pot face cerere de admitere la apărarea gratuită:

- Cetățeanul străin care locuiește în mod legal pe teritoriul Italiei în momentul creării premiselor procesului sau a declarării procesului însuși;
- persoanele fără cetățenie;
- instituțiile și asociațiile non-profit și care nu efectuează activități economice.

Cererea de acordare a apărării gratuite trebuie să conțină motivele înaintării acestei cereri în fapt și în drept folosite în evaluarea nefondării manifeste a pretenției în cauză.

Instanța trebuie prezentată doar de către interesat sau de către avocatul său, trimisă prin poștă recomandată, la *Consiglio dell'ordine degli avvocati*.

Consiglio dell'ordine competent este acela din localitatea în care are sediul judecătorul procesului în curs. Dacă nu există încă un proces în curs, *Consiglio dell'ordine* competent este acela din localitatea în care are sediu magistratul competent în materie.

În cazul declarațiilor false, sancțiunile sunt aceleași cu cele prevăzute pentru procesul penal.

În termen de 10 zile de la data prezentării instanței de admitere, *Consiglio dell'ordine* al avocaților, după verificarea admisibilității declarațiilor, admite interesatului apărarea gratuită cu anticipație și pe perioadă provizorie, dacă, în baza declarației de autentificare prevăzută, condițiile de venit sunt cele cerute și dacă cererile interesatului sunt considerate întemeiate.

Copia actului cu care *Consiglio dell'ordine* primește sau respinge cererea va fi transmisă interesatului și magistratului.

Dacă *Consiglio dell'ordine* respinge sau declară inadmisibilă cererea, aceasta din urmă va putea fi propusă magistratului competent pentru judecată, care va decide printr-o decizie.

9.8 Ce înseamnă „paritate de tratament”?

„Paritate de tratament” înseamnă absența oricărui fel de discriminare.

Ce înseamnă “discriminare”?

Constituie un act de **discriminare** orice comportament care, în mod direct sau indirect, permite o deosebire, o excludere, o restricție sau o preferință bazată pe: rasă, culoare, origine națională sau etnică, opiniile și practicile religioase și care are scopul de a distruge sau de a compromite recunoașterea, beneficiul sau exercitarea

drepturilor umane și a libertăților fundamentale în sfera politică, economică, socială și culturală și în orice alt sector al vieții publice.

Realizează un act de discriminare:

- funcționarul public care, în exercitarea funcției sale, realizează sau neglijează acțiuni care privesc un cetățean străin, discriminându-l în mod nedrept doar din cauza condiției sale de străin sau de persoana ce aparține unei anumite rase, religii, etnii sau naționalități.
- oricine impune condiții dezavantajoase sau refuză unui cetățean străin bunuri sau servicii oferite publicului, din cauza rasei, religiei, etniei sau naționalității sale.
- oricine impune în mod ilegal condiții mai dezavantajoase decât celorlalți, sau oricine refuză să dea liber acces la muncă, locuință, învățământ, formare și la serviciile sociale unui cetățean străin care locuiește în mod legal în Italia, doar din cauza condiției sale de străin sau de persoană ce aparține unei anumite rase, religii, etnii sau naționalități.
- oricine împiedică, prin acțiuni și omisiuni, exercitarea unei activități economice întreprinse în mod legal de către un cetățean străin care locuiește în mod legal în Italia, piedică motivată de faptul că este un cetățean străin sau o persoană ce aparține unei anumite rase, religii, etnii sau naționalități.
- patronul sau șefii locurilor de muncă care efectuează orice fel de act sau comportament cu efect dăunător, discriminând, chiar și în mod indirect muncitorii din cauza apartenenței lor la o anumită rasă, grup etnic sau lingvistic, sau la o anumită religie sau cetățenie.

Sunt considerate discriminări și acele comportamente nedorite determinate de rasă, origine etnică și care au scopul de a încălca demnitatea unei persoane și de a crea un climat care intimidează, ostil, degradant, înjositor sau jignitor pentru cetățeanul străin.

Nu sunt considerate acte de discriminare:

- hotărârile naționale legate de intrarea, șederea, accesul la muncă și asistența socială a persoanelor fără cetățenie.
- diferențele de tratament în sfera contractului de muncă sau a exercitării activității de antrepriză, atunci când caracteristicile care privesc rasa sau originea etnică a unei persoane constituie o însușire fundamentală și decisivă pentru desfășurarea aceleiași activități.

9.9 Cum se garantează la nivel juridic principiul „paritate de tratament”?

Se poate apela la **Procesul civil împotriva discriminării (*Azione civile contro la discriminazione*)** în cazul în care principiul de “paritate de tratament” a fost încălcat în următoarele domenii:

- accesul la muncă (pe cont propriu sau salariată), inclusiv criteriile de selecție și condițiile de angajare;
- tipul și condițiile de muncă, inclusiv avansările în carieră, salariul și condițiile concedierii;

- accesul la toate tipurile și nivelurile de orientare și formare profesională, perfecționare și recalificare profesională, inclusiv pregătirile profesionale;
- înscrierea și activitățile în cadrul organizațiilor de muncitori, de patroni și pentru alte organizații profesionale și prestații oferite de către aceste organizații;
- protecția socială, inclusiv asigurarea socială;
- asistență sanitară;
- prestări sociale;
- învățământul;
- accesul la bunuri și servicii, inclusiv locuință.

9.10 Cum se face cererea de proces civil împotriva discriminării?

Cererea se face în scris și contestația se depune chiar și personal la secretariatul tribunalului locului de domiciliu a celui interesat.

Tribunalul va elibera o decizie de primire sau respingere a cererii.

9.11 Cine poate acționa împotriva actului discriminatoriu?

Poate acționa, și să înceapă deci, o acțiune civilă împotriva discriminării:

- persoana care a suferit o discriminare;
- asociațiile și organizațiile care lucrează pentru emigranți sau care desfășoară activități în sfera luptei împotriva discriminării și în sfera publicității dreptului la paritate de tratament (organizații înregistrate).

În acest caz persoana victimă a discriminării va trebui să prezinte acestor asociații și acestor organizații o procură autenticată.

Asociațiile și organizațiile mai sus denumite sunt împuternicite să acționeze și în cazuri de discriminare colectivă, atunci când nu se pot identifica în mod direct persoanele afectate de discriminare.

9.12 Ce poate decide judecătorul în cazul acceptării cererii?

Prin hotărârea de aprobare a contestației, judecătorul poate:

- obliga la despăgubiri;
- dispune încetarea comportamentului sau a actului discriminant, dacă încă mai continuă;
- dispune anularea efectelor actului discriminant;
- dispune publicarea sentinței într-un cotidian național, o singură dată, prin care se recunoaște actul discriminant, cu suportarea cheltuielilor de către cel care a realizat discriminarea.

*

CAPITOLUL X – CUM CĂLĂTORIM?

CIRCULAȚIA PE DRUMURILE PUBLICE ȘI ALTE INFORMAȚII UTILE

10.1 Preschimbarea permisului de conducere

Acordul între România și Italia privind recunoașterea permiselor de conducere a fost ratificat și a intrat în vigoare de pe 20 august 2002. Pe baza acestui acord, românii rezidenți în Italia își vor putea preschimba permisul de conducere românesc fără examen. Permisul de conducere dobândit în România este valabil un an de zile, perioadă în care preschimbarea devine obligatorie.

Procedura:

Traducerea și legalizarea permisului românesc la oficiile consulare ale României în Italia, traducere care va fi supralegalizată la Prefectura de domiciliu. (Nu este obligatorie prezența titularului la oficiul consular pentru efectuarea traducerii)

Apoi la **Motorizzazione Civile** (organ omolog Direcției Circulației) prezentați:

- ˘ permisul românesc în original și încă valabil
- ˘ formularul TT 2112 completat (îl găsiți la aceeași instituție)
- ˘ 2 fotografii recente format permis (formato tessera)
- ˘ chitanțele de la plata a **5,16** Euro în contul **c/c9001** și a **20,66** Euro în contul **c/c4028** (la orice oficiu poștal)
- ˘ certificat medical eliberat de un cabinet agreat de Motorizzazione și o fotocopie a acestuia (certificato medico in bollo per la patente)
- ˘ permisul de ședere sau cartea de identitate în original
- ˘ traducerea legalizată la ambasadă a permisului românesc și supralegalizată la prefectura de domiciliu.

Pe perioada necesară preschimbării, solicitantului i se va elibera un permis provizoriu.

Furtul sau distrugerea permisului trebuie denunțate autorităților în termen de 48 de ore. În momentul prezentării denunțului, autoritățile vor verifica și dacă există posibilitatea eliberării unui duplicat. În cazul în care este posibil, aceeași autoritate se va ocupa de trimiterea documentației la Centrul Operativ al Transporturilor Terestre pentru eliberarea duplicatului. Acesta va fi expediat prin serviciile poștale la domiciliul solicitantului.

În cazul în care permisul s-a deteriorat, se va prezenta o cerere la sediul provincial al Direcției Circulației (*Ufficio Provinciale della Motorizzazione Civile*), anexând o fotocopie a documentului. Duplicatul va fi eliberat în termen de 30 de zile. Schimbarea domiciliului va fi de asemenea trecută și în permisul de conducere. Procedura constă în completarea unui formular special, care se găsește și se depune la primărie. Acest formular ajunge la Direcția Circulației, care eliberează o etichetă autoadezivă cu noua adresă, ce va fi lipită pe permis.

10.2 Noul Cod Rutier

Ce este permisul cu puncte?

Recent, a intrat în vigoare o lege care modifică parțial Codul Rutier italian, introducând printre altele mecanismul permisului de conducere cu puncte.

Fiecare permis de conducere a primit un total 20 de puncte, ce se diminuează în cazul încălcării regulilor de circulație. Scăderea numărului de puncte este comunicată conducătorului auto și, în paralel, unei baze de date gestionate de Ministerul Transporturilor, ce va fi în curând consultabilă pe Internet.

Acest nou mecanism nu privește doar permisele italiene, ci și pe cele străine preschimbate și cele ale autotransportatorilor care șofează în Italia în interes de serviciu. Numărul de puncte pierdute variază în funcție de gravitatea faptei comise. De exemplu, pentru parcare în locurile destinate mijloacelor de transport în comun, penalizarea este de 2 puncte, dar pentru infracțiuni mai grave, cum ar fi conducerea în stare de ebrietate sau conducerea pe contrasens pe autostradă, penalizarea este de 10 puncte. Vorbirea la telefon fără dispozitivul atașat la ureche (*auricolare*) sau condusul motocicletei fără cască duc la pierderea a 5 puncte. În cazul mai multor încălcări ale Codului Rutier comise simultan, dar care nu sunt considerate grave, maximul de puncte ce poate fi scăzut este de 15.

Proaspeții posesori ai permiselor de conducere trebuie să fie mult mai atenți decât colegii lor de trafic cu mai multă experiență. Timp de doi ani de la eliberarea permisului, penalizarea este dublă.

Odată ajunsă cota zero puncte, permisul este suspendat. Pentru a obține permisul din nou, este necesară susținerea examenului practic și teoretic.

Cine a pierdut deja un număr de puncte și nu vrea să riște să spună adio și puținelor puncte rămase, poate frecventa cursuri de "recuperare" organizate de Ministerul Transporturilor, reușind astfel să primească înapoi din punctele pierdute. Permisul cu puncte prevede și un "premiu" pentru bună purtare, dacă nu se comit infracțiuni pentru o perioadă de 2 ani: se pot recupera de la 2 la 10 puncte.

Un alt aspect căruia trebuie să-i dați o atenție deosebită este împrumutul mașinii unui șofer indisciplinat. Dacă din diferite motive, poliția nu reușește să identifice pe moment autorul infracțiunii, punctele vor fi scăzute de pe permisul proprietarului autovehiculului.

Extras din tabelul de punctaj :

10 puncte

- Curse de viteză cu mașini sau motociclete
- Depășirea limitei de viteză cu peste 40 km/h
- Întoarcerea și rularea în marșarier pe autostradă
- Folosirea în alte scopuri a benzii pentru urgență sau a benzilor de intrare sau ieșire de pe autostradă
- Conducerea în stare de ebrietate sau sub influența narcoticelor
- Refuzul testului pentru alcoolemie sau pentru narcotice
- Neacordarea primului ajutor în cazul accidentelor în care sunt implicate persoane
- Ignorarea posturilor de control stradal

8 puncte

- Neadaptarea vitezei de rulare în caz de vizibilitate limitată, curbe, intersecții
- Întoarcerea mașinii în vecinătatea unei intersecții sau a unei curbe fără vizibilitate

6 puncte

- Ignorarea stopului sau a semaforului roșu

5 puncte

- Neacordarea priorității
- Nerespectarea regulilor de depășire
- Conducerea motocicletei fără cască
- Nefolosirea centurii de siguranță sau folosirea necorespunzătoare
- Folosirea telefonului mobil fără dispozitivul mâini libere
- Neacordarea priorității pietonilor la zebra
- Depășirea în curbă sau acolo unde nu este permis

4 puncte

- Rularea pe contrasens sau rularea normală pe banda de depășire
- Transportarea unui număr de persoane superior celui admis pe alte mașini decât autoturisme
- Încărcarea unui camion peste limita admisă
- Neacordarea de ajutor în cazul accidentelor cu daune materiale

3 puncte

- Neprezentarea actelor la control sau neîndeplinirea altor obligații față de organul de control
- Nerespectarea distanței de siguranță între autovehicule
- Folosirea fazei lungi în mod incorect
- Neacordarea priorității pietonilor

2 puncte

- Depășirea limitei de viteză cu 10 până la 40 km/h
- Nesemnalezarea vehiculului oprit pe carosabil
- Transportul unui număr de persoane mai mare decât cel prevăzut
- Neacordarea priorității vehiculelor de intervenție (poliția, ambulanța, pompierii, etc.) sau profitarea de golul creat în urma acestora
- Neacordarea priorității pietonilor care traversează pe străzi fără zebra, dacă aceștia se află deja pe carosabil
- Staționarea în spațiile rezervate mijloacelor de transport în comun sau de aprovizionare

1 punct

- Nerespectarea dispozițiilor legii privitoare la folosirea luminilor de semnalizare

10.3 Răspunderea Civilă Auto

În cazul în care se intenționează achiziționarea unui automobil, a unei motociclete sau orice alt mijloc de locomoție motorizat, trebuie încheiat un contract de asigurare (*contratto di assicurazione*), înainte de punerea în circulație a autovehiculului. Legislația italiană prevede că toate vehiculele cu motor care circulă pe drumurile publice trebuie să fie acoperite de o asigurare pentru răspunderea civilă, așa numita răspundere civilă auto RCA (*responsabilita civile*

auto). Asigurarea este un contract prin care asiguratorul, contra plății unei "prime" (*premio*) din partea asiguratului, se obligă să acopere daunele produse în cazul unui accident de circulație. În particular, prin asigurarea RCA, asiguratorul este obligat să plătească daunele provocate unor terți (daune provocate persoanelor și daune provocate bunurilor), consecință a unui accident produs în timpul perioadei de valabilitate a contractului. Se exclud însă daunele provocate intenționat.

10.4 Asigurarea șoferului

Trebuie reținut faptul că polița RCA asigură doar mijlocul de transport pentru daunele cauzate, dar nu și pe cel aflat la volanul mașinii în momentul accidentului. În acest caz, se poate încheia o poliță de asigurare împotriva accidentării șoferului (*polizza contro gli infortuni del conducente*), prin care compania de asigurări va fi obligată să plătească eventualele daune suferite de conducătorul auto. Obligația companiei de a acoperi, prin despăgubire, daunele provocate de conducătorul vehiculului, este limitat la un prag maxim, care reprezintă cifra maximă pe care asiguratorul se obligă să o plătească în cazul fiecărui incident provocat de vehiculul asigurat. Asiguratorul are posibilitatea, comunicând înainte asiguratului, să plătească direct păgubitului terț suma necesară, și este obligat să plătească despăgubirea direct asiguratului, dacă acesta o cere.

Încheierea contractului

Pentru încheierea unui contract de asigurare trebuie să vă adresați unei agenții de asigurări. Asigurările contra furtului sau incendiului nu sunt obligatorii, dar dacă se decide încheierea lor, se pot cere diverse reduceri.

Pentru a încheia o poliță auto, străinii au nevoie de următoarele documente:

- certificatul de înmatriculare,
- actul de proprietate al mașinii și, dacă este necesar, atestatul de risc eliberat de asiguratorul precedent,
- codul fiscal,
- un document de identitate
- permisul de ședere.
- în cazul în care se dorește asigurarea contra incendiului sau furtului, este nevoie și de actele din care să reiasă valoarea vehiculului.

Urmare a întocmirii acestei polițe, compania de asigurări eliberează contractantului o serie de documente: polița, libretul care conține condițiile contractuale, certificatul de asigurare (*certificato di assicurazione*) pe care șoferul trebuie să-l aibă mereu asupra lui, și contramarca (*contrassegno*) care trebuie expusă pe parbrizul mașinii. În anumite cazuri, funcție de tipul asigurării, poate fi eliberată și Cartea Verde, care permite extinderea efectului poliței de asigurare în întreaga Europă (în afară de anumite state) și în câteva state extra-europene.

Atenție: companiile italiene de asigurări nu asigură autovehicule înmatriculate în străinătate.

Clasele de merit

După încheierea contractului, asiguratul este inclus într-o așa-numită "clasă de merit" (*classe di merito*), în baza căreia trebuie plătită o anumită primă până la o anumită dată de scadență, cu o perioadă de toleranță de 15 zile după data scadenței. Prima corespunzătoare se calculează ținând cont de un complex de parametri, care variază funcție de asigurat (vârstă, provincia de rezidență), de vehiculul asigurat (puterea, dotări de siguranță, etc.), de felul în care se păstrează autovehiculul (în garaj, în parcare, etc.).

Pentru a beneficia de o clasă avantajoasă în Italia, este bine să obțineți de la societatea de asigurări din România un atestat care să confirme că în ultimii 10 ani nu ați avut accidente (dacă este cazul).

Formulele tarifare aplicate în Italia sunt de patru tipuri:

- 1) Bonus/Malus prevede ca fiecare vehicul asigurat să fie inclus într-o clasă de merit. La fiecare reînnoire a poliței, vehiculul trece într-o clasă superioară sau inferioară, funcție de ce s-a întâmplat cu vehiculul în perioada trecută până la scadența poliței, dacă a fost sau nu implicat în accidente din vina șoferului;
- 2) Franchiza (*franchigia*) prevede că în cazul unui accident, asiguratul plătește daunele provocate până la un anumit plafon maxim stabilit prin contract, plafon denumit franciză, iar ceea ce trece de acest plafon este plătit de asigurator; În cazul aplicării acestei formule, despăgubirea de asigurare se acordă numai dacă paguba produsă de riscul asigurat depășește o anumită limită dinainte stabilită.
- 3) 4R este o formulă tarifară similară celei de mai sus, cu diferența că franciza nu este definită în valoare absolută în contractul de asigurare, ci este calculată ca un procent din prima plătită;
- 4) Bonus-Malus plus Franciza este o combinație între primele două variante, întrucât prevede fie aplicarea claselor Bonus/Malus, fie aplicarea formulei franciza în care clientul plătește până la un anumit plafon, toate daunele.

Atunci când se încheie raportul contractual cu o companie de asigurări, este bine să cereți eliberarea atestatului de risc (*attestato di rischio*), care documentează clasa de merit. Acest act vă va trebui pentru încheierea unui contract de asigurare cu altă companie.

10.5 Circulația în Italia cu mașina înmatriculată în țara de origine

După îndeplinirea formalităților vamale, un vehicul înmatriculat în afara Italiei poate circula pe teritoriul italian pentru o perioadă de un an. Numărul de înmatriculare trebuie să fie lizibil și compus din cifre arabe și litere majuscule din alfabetul latin. Contramarca asigurării trebuie să respecte legile Italiei în materie sau să fie conformă cu acordurile la care Italia a aderat. În cazul în care aceste reguli nu sunt respectate, poate fi interzis accesul cu respectivul vehicul în Italia.

Pentru circulația în Italia fără certificatul de înmatriculare a mașinii, se aplică o amendă contravențională între 65 și 262 euro. Aceeași amendă este prevăzută și dacă vehiculul nu are în partea posterioară o siglă vizibilă a statului în care a fost

înmatriculat. Sigla trebuie să întrunească standardele internaționale în materie și poate fi aplicată direct pe caroserie sau pe numărul de înmatriculare. De menționat că sigla trebuie să fie aplicată în poziție verticală.

10.6 Accidente rutiere

În caz de accident ușor, completați, împreună cu cealaltă parte formularul tip pus la dispoziție de societățile locale de asigurări, privind producerea accidentului. Notăți elementele de identificare ale celuilalt autovehicul implicat în accident și mai ales ale societății de asigurare a acestuia și ale șoferului. Dacă în urma accidentului sunt răniți, chemați poliția locală, după ce ați acordat primul ajutor. Adresați-vă pentru sprijin partenerului societății române de asigurări din țara respectivă care figurează pe Cartea verde.

Fiecare Poliță de asigurare medicală emisă de o societate de asigurare autorizată din România are înscris pe ea un număr de telefon la care se răspunde 24 de ore din 24.

Apelați numărul de telefon înscris pe poliță și urmați toate îndrumările ce vă sunt adresate!

Păstrați documentele de plată până la înapoierea în țară unde le veți prezenta societății de asigurare!

Atenție! Societatea de asigurări nu va rambursa decât cheltuielile justificate în legătură cu evenimentul asigurat.

Așadar, păstrați facturile și notele de plată, în original, privind cheltuielile efectuate, cu specificarea serviciilor la care ai apelat, foaia de observație, cu mențiunile zilnice ale medicului, orice alte documente necesare pentru soluționarea cererii de restituire a banilor.

10.7 Deces

În cazul decesului unui cetățean român, indiferent de cauză, autoritățile locale se ocupă de eliberarea *Certificatului de deces* și informează Ambasada României. Pentru o eventuală repatriere a corpului neînsuflit, trebuie să se apeleze la o firmă specializată autohtonă sau din țara noastră. Firma în cauză se va ocupa de toate formalitățile, inclusiv de întocmirea documentelor de transport. Misiunile diplomatice pot recomanda societăți de pompe funebre care practică prețuri avantajoase. În cazul în care rudele persoanei decedate nu dispun de banii necesari repatrierii, autoritățile din localitatea unde s-a produs decesul procedează la înhumarea din oficiu.

Dacă decesul a survenit ca urmare a unui accident de circulație, există birouri de avocați cu care colaborează oficiile consulare ale României în Italia, care suportă cheltuielile de repatriere, urmând ca acestea să fie deduse din eventualele despăgubiri obținute de la societățile de asigurări.

10.8 Circulația cu trenul

Una dintre cele mai avantajoase formule ce îți permite să economisești este **Italy Flexi Rail Card**. Este un card ce îți permite să călătorești 4, 8, sau 12 zile, în timp de o lună cu toate trenurile Trenitalia, clasa I-a sau a II-a. În România poate fi cumpărat de la agențiile de voiaj iar în Italia de la orice casă de bilete sau de la agenții convenționale. Cu o diferență mică se poate călători și cu trenurile Eurostar sau trenuri cu vagoane de dormit. Copiii între 4 și 12 ani au dreptul la o reducere de 50%. Biletele compostate trebuie compostate înainte de urcarea în tren.

De reținut!

- după ce ai cumpărat biletul de tren, înainte de a vă urca în vagon aveți obligația să compostati biletul în compostoarele care se găsesc la capătul peronului. Fără a fi compostat, biletul nu este valabil și riscați să fiți amendați.
- pe autostrăzi există puncte special amenajate pentru plata acestora. De regulă, se primește un bilet la intrarea pe autostradă (vă opriți, apăsați butonul roșu și în momentul în care ai extras biletul se ridică bariera). Acest bilet îl predați la următorul punct de control, unde achitați taxa de autostradă calculată. Pentru a nu deranja ceilalți participanți la trafic, este bine să vă încadrați din timp pe banda care duce la un ghișeu cu casier (desenul care prezintă o persoană la ghișeu). Există unele zone, de regulă în jurul orașelor mari unde se achită direct costul unor porțiuni mici de autostradă (ex. când se merge de la Napoli la Pompei).

10.9 Transportul rutier în comun

Rețeaua de autostrăzi italiene acoperă în mod satisfăcător Italia excepție făcând anumite regiuni din sud. De evitat sunt perioadele premergătoare și imediat următoare sărbătorilor, când cozile la intrările sau ieșirile din marele orașe măsoară o medie de 20 km.

- Călătoria pe drumurile naționale nu se plătește.
- În Italia se circulă cu luminile de întâlnire aprinse în permanență.
- Șoferii sunt obligați să aibă la bordul mașinii, în afară de triunghiul reflectorizant și Trusa de prim ajutor, o vestă reflectorizantă care se utilizează în momentul în care ai ieșit din autoturism pentru remedierea unei defecțiuni. Vesta respectivă, care costă între 5 și 8 euro, se procură de la benzinării.

Important!

Atunci când intrați în Italia cu trenul sau mașina, venind dintr-o altă țară membră Schengen (Franța, Austria), în care ai rămas mai mult de o săptămână, obțineți o dovadă care să ateste data intrării dumneavoastră în Italia sau ultima zi de ședere în afara Italiei (factura de hotel, un document datat de la poliția locală, mergeți la primul post de poliție din punctul de frontieră și cereți să vi se aplice o ștampilă de intrare în pașaport etc.). Acest document este foarte important pentru a evita expulzarea din Italia, unde aveți obligația să cereți permisul de ședere în termen de 8 zile de la intrare.

Mai multe detalii pe site-ul www.autostrade.it

10.10 Utilizarea mijloacelor de transport în comun:

a) Milano

În rețeaua milaneza este operativ sistemul integral care oferă posibilitatea de a călători cu un singur bilet pe toate liniile ATM, urbane și interurbane.

Transportul milanez este dotat atât cu mijloace de transport de suprafață (tramvaie, autobuze, troleibuze), cât și subteran (metrou).

La intrarea în stațiile de metrou cât și în majoritatea stațiilor de suprafață se găsește harta orașului, unde cu ușurință se poate găsi adresa dorită și mijloacele de transport care circulă în acea zonă.

Tot în stații se găsesc panouri cu traseele mijloacelor de transport, cu stațiile aferente cât și legăturile cu alte mijloace de transport.

Cumpărarea biletelor de transport se poate face la toate chioșcurile de bilete/abonamente aparținând societății de transport (A.T.M) sau de la societățile private autorizate (bar, tutungerii, chioșcuri de ziare, etc.) În numeroase stații de metrou se găsesc și distribuitoare automate, utile în orele de seară, zile de sărbătoare.

Un bilet de călătorie costă 1 €, este valabil pe o perioadă de 75 minute de la compostare și poate fi folosit pe toată rețeaua urbană. Biletul se compostează la intrarea în mijlocul de transport. Dacă se călătorește doar cu mijloacele de transport de suprafață se compostează doar la începerea călătoriei, fără a se mai compostă dacă schimbăm cursa.

Cu metroul se poate face doar o singură călătorie (o singură intrare), chiar în situația în care călătorim doar 10 minute. Dacă se iese din metrou, călătoria se poate continua pentru timpul rămas la dispoziție doar cu mijloacele de transport de suprafață.

Dacă se compostează biletul mai întâi în mijloacele de transport de suprafață și ne încadrăm în timpul prevăzut (75 minute), călătoria se poate continua și cu metroul.

La intrarea în metrou se compostează pentru a doua oară același bilet.

Pentru grupuri sau pentru cei ce călătoresc mai mult cu mijloacele de transport în comun, se recomandă carnetul pentru 10 călătorii (costă 9,20 €). Se prezintă în cinci foi, care se pot compostă pe față/verso. Fiecare bilet vine compostat la începutul călătoriei, poate fi utilizat și de mai multe persoane în același timp, are o valabilitate tot de 75 minute și este valabil doar întreg. Pentru biletele rămase necompostate nu există o scadență.

Pentru turiștii de o zi sau două, se recomandă abonamentul zilnic (24 h – 3 €, 48 h - 5,50 €). Se compostează la începutul călătoriei după care se utilizează “la vedere”, deci fără a se mai compostă, valabil și pentru metrou (intrarea se face prin spațiul special pentru intrarea cu abonamente), cât și pentru mijloacele de suprafață.

Toate stațiile de suprafață sunt la cerere. Pentru a coborî se recomandă a se apăsa din timp butonul pentru atenționarea conducătorului auto. Atragerea atenției

conducătorului auto este valabilă și pentru cei care vor să urce. Dacă nu coboară nimeni sau nu se face semn din stație șoferul nu oprește.

Pentru călătoriile împrejurul orașului Milano sunt disponibile biletele interurbane și cumulative. Cu biletele interurbane se poate călători din afara orașului până la intrarea în oraș (începutul zonei urbane) și invers. Cu biletele cumulative se poate călători atât pe ruta urbană cât și cea interurbană.

Pentru Aeroportul Linate este pusă în circulație o linie de autobus care are legătură cu celelalte linii urbane.

b) Roma și alte orașe:

Sfaturile de mai sus, cu unele mici diferențe privind prețul sau valabilitatea biletului (70 minute la Roma și Torino, 60 minute la Florența etc.) sunt valabile în toate orașele din Italia.

Pentru mai multe informații: trasee urbane și interurbane, bilete și abonamente, găsirea unei adrese etc. se pot vizita paginile internet :

<http://www.atm-mi.it/> (Milano), www.ataf.net (Florența), www.copitspa.it (Pistoia), www.trenitalia.com (pentru călătoriile cu trenul).

10.11 Alte sfaturi utile

- pentru a obține un cărucior la aeroport, se utilizează o monedă de un euro. Aceasta nu se mai recuperează.
- la magazinele mari, căruciorul se deblochează cu o monedă de un euro. După efectuarea cumpărăturilor, moneda se recuperează în momentul depozitării căruciorului la locul special amenajat și reblocării lui.
- nu încercați să mituiți organele de control. Nu numai că nu rezolvați nimic, riscați să vă agravați situația.
- atunci când ați greșit, nu încercați să vă motivați gestul în fața organelor de control. Acceptați cu calm amenda sau atenționarea și cereți scuze.
- dacă vi se solicită să semnați un document al cărui conținut nu îl înțelegeți, cereți să vă fie tradus în limba română sau într-o limbă de circulație internațională pe care o cunoașteți. În cazul în care acest lucru nu este posibil și sunteți obligați să-l semnați totuși, înainte de semnătură scrieți în limba română: „nu înțeleg conținutul documentului de mai sus”.
- în cazul în care călătoriți însoțiți de animale (câini, pisici) este bine să vă interesați din timp dacă hotelul la care veți fi cazați acceptă animale. Același lucru este valabil pentru plaje, magazine etc.

*

CAPITOLUL XI - CONTRACTELE DE ÎNCHIRIERE A LOCUINTELOR

Legea 431 din 1998, care reglementează sectorul caselor cu chirie prevede doar patru tipuri de contracte de închiriere:

1. contractul de tip liber, cu durata de 4 ani, care poate fi reînnoit pentru alți 4 ani, care dă posibilitatea proprietarului și chiriașului de a stabili liber valoarea chiriei;
2. contractul concordat, cu durata de 3 ani, cu un nivel al chiriei mai mic decât media de pe piața chiriilor, stabilit prin aplicarea acordurilor sindicale stipulate la nivel local;
3. contractul tranzitoriu, care nu poate depăși durata de 18 luni, reglementat de acorduri comunale între sindicatele chiriașilor și cele ale proprietarilor de imobile;
4. contractul pentru studenți (în orașe care găzduiesc universități), care au la bază contracte-tip stabilite în acordurile dintre organizațiile pentru apărarea dreptului la studiu, asociațiile studențești, sindicatele chiriașilor și cele ale proprietarilor de imobile.

11.1 Obligațiile proprietarului și ale chiriașului

Montarea instalației de încălzire, cheltuielile cu asociația de locatari, costul lucrărilor de reparații și restructurare - toate sunt obligația proprietarului. Chiriașul are de plătit curățenia pe scara blocului, cheltuielile cu ascensorul, apa, gazele, cota din energia electrică consumată la comun, consumul cu încălzirea, plus 90 % din cheltuielile cu portarul. În orice caz, chiriașul are dreptul la documente justificative detaliate ale acestor cheltuieli, și are drept de vot în adunarea locatarilor, când se discută problema încălzirii. Toate reparațiile necesare, cu excepția micilor intervenții, sunt obligația proprietarului, care este responsabil cu remedierea defectelor sau stricăciunilor la imobil sau instalații (conf. Codului Civil, art. 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581).

11.2 Tratatивele și agențiile

Pentru faza tratativelor pentru stipularea sau reînnoirea contractului de închiriere este bine să vă informați despre diversele tipuri de contracte, la care se referă nu numai legea 431, ci și alte acte normative emise după apariția legii, în care au intervenit asociațiile sindicale ale locatarilor. Este bine să vă informați și despre avantajele și facilitățile fiscale pe care le prezintă un tip de contract față de altul. Legea 431/98 vă oferă posibilitatea de a fi asistați în faza tratativelor de o organizație sindicală.

De multe ori, tratativele le duceți cu un agent imobiliar. În acest caz, trebuie:

- a) să vă asigurați că agentul este înscris în categoria intermediarilor de pe lângă Camera de Comerț;
- b) să pretindeți ca însărcinarea de intermediere să se facă după un contract scris.
- c) să verificați ca în contractul de intermediere să nu fie inclusă nici una din cele 20 de clauze vexatorii prevăzute de legea 52/96;
- d) să fie definit cu precizie, în procente și modalitate de plată, suma care-i revine intermediarului (care nu trebuie plătită, dacă agentul nu este înscris la Camera de

Comerț);

e) să fie definit cu precizie costul unor eventuale intervenții suplimentare (cum ar fi măsurători, extrase cadastrale, verificarea instalațiilor, etc.).

11.3 Contracte scrise și înregistrate

Contractele de închiriere au valabilitate doar dacă sunt întocmite în scris. Dacă proprietarul apartamentului vă impune un contract nescris, pentru ocolirea fisei, legea vă permite să vă adresați judecătorului pentru verificarea și declararea unui contract de locație, cu o chirie lunară stabilită în baza acordurilor din acea zonă.

Prin sentință, judecătorul îi va impune proprietarului să vă restituie sumele de bani încasate în plus.

Conform legii, toate contractele trebuie înregistrate. Taxa de înregistrare este echivalentul a 2 % pe an din valoarea chiriei. Din această sumă, chiriașul plătește jumătate, iar proprietarul cealaltă jumătate.

Legea permite stabilirea liberă a multor elemente din contractul de închiriere, dar stabilește și reguli care, dacă nu sunt respectate, atrag nulitatea actului:

a) devine nul contractul dacă durata sa este sub 4 ani - pentru contractele de tip liber (nr.1) sau sub 3 ani - pentru contractele concordate (nr.2);

b) este nulă orice înțelegere scrisă care vă obligă la plata unei chirii mai mari decât cea indicată în contractul scris și înregistrat;

c) este nulă orice clauză care prevede o chirie superioară celei definite prin acordurile sindicale pentru contractele concordate, pentru cele tranzitorii din zonele metropolitane și cele pentru studenți;

d) este nulă orice clauză care prevede creșterea cheltuielilor, cum ar fi costul unor lucrări, dobânzi, depozit cauțional mai mare de chiria pe trei luni, etc.

În toate aceste cazuri și în altele care atrag nulitatea contractului, vă puteți adresa judecătorului, pentru a cere recunoașterea nulității și condamnarea proprietarului la restituirea sumelor excedente.

1) Contractul 4 plus 4 ani

Acest contract, numit "liber", are avantajul unei durate mai lungi, dar nu garantează un nivel de chirie mai mic, deci presupune o determinare liberă a prețului chiriei, pe baza tratativelor directe cu proprietarul. Asta înseamnă că valoarea chiriei și clauzele stabilite rămân neschimbate pentru 8 ani, mai puțin în cazul în care după 4 ani proprietarul are nevoie de locuință (pentru el sau familia lui), vrea să vândă imobilul sau vrea să-l restructureze. Proprietarul, în baza acestui contract, nu va putea cere, dacă nu e prevăzut în contract în mod expres, nici creșterea ISTAT, nici procentul pentru eventuale lucrări de întreținere extraordinare efectuate în cursul locației. Acest tip de contract nu permite proprietarului de a se folosi de facilitățile fiscale prevăzute de lege pentru cei care închiriază cu chirie concordată.

2) Contractul concordat

Acest contract care durează 3 ani are avantajul ca valoarea chiriei și alte condiții contractuale nu pot fi stabilite prin tratative libere cu proprietarul, ci se conformează acordurilor sindicale stabilite la nivel local. Acest contract asigură proprietarului facilități fiscale, iar chiriașului o valoare a chiriei mai mică decât media. Dacă după 3 ani nu vă înțelegeți cu proprietarul pentru reînnoirea contractului, chiria merge înainte pe încă doi ani în aceleași condiții, timp în care vă căutați altă locuință. Chiria la acest tip de contract se stabilește în fiecare localitate, prin tratative între asociațiile interesate. Fiecare localitate este împărțită în zone, și pentru fiecare zonă se stabilesc limitele maxime și minime ale chiriilor. Contractul se încheie în scris, utilizându-se obligatoriu un formular tip conform Decretului Ministerial 5/3/99. Valorile limitelor chiriilor concordate se pot găsi la birourile primăriilor sau la sediile asociațiilor de chiriași sau proprietari din zonă. Caracteristicile cele mai importante ale acestui tip de contract sunt:

- a) reînnoirea automată dacă nu se cere revocarea;
- b) taxa ISTAT sub 75 %;
- d) recursul la o Comisie de conciliere în caz de neînțelegeri;
- e) dobândă legală la depozit echivalente cu 3,5 %;
- f) existența acordului cu privire la cheltuielile de întreținere
- g) o descriere detaliată a stării locuinței și a instalațiilor.

3) Contractul tranzitoriu

Aceste contracte au reprezentat deseori o ocolire a regulilor și a fiscoi, punând mulți chiriași în situații dezavantajoase, constrânși să plătească chirii mărite periodic, în absența unor garanții legale. Noua lege reglementează mai bine acest tip de contract, care nu poate fi mai mare de 18 luni, și care trebuie să reflecte exigențele reale ale proprietarului și ale chiriașului. Contractele de acest tip se fac în scris și trebuie să utilizeze un formular tip conform Decretului Ministerial 5/3/99 și acceptat de acordurile teritoriale. O garanție specifică împotriva simulărilor și a ocolirii fiscoi îl reprezintă obligația proprietarului de a reconfirma, la data scadenței contractului, motivele care îl determină să închirieze în regim tranzitoriu. Dacă nu face acest lucru, contractul se transformă automat într-un contract normal 4 plus 4, cu caracteristicile contractului liber, dar cu o chirie concordată.

4) Contractul pentru studenți

Acest tip de contract nu poate depăși 36 luni. Contractul este reînnoibil în mod automat în favoarea studentului-chiriaș, în sensul că înainte de scadența contractului, proprietarul nu poate cere încetarea lui. Valoarea chiriei este stabilită de acordurile comunale dintre Instituțiile pentru dreptul la învățătură, asociațiile studențești, sindicatele chiriașilor și cele ale proprietarilor. În rest, contractul are aceleași caracteristici cu cele ale contractului liber.

11.4 Anularea contractului

Proprietarul poate cere anularea contractului doar la termenele scadente, trimițând înștiințări cu motivele de anulare ale contractului (necesitate, scadența, etc.).

Chiriașul, în schimb, poate cere înainte de scadență anularea contractului, în două cazuri:

1. dacă această posibilitate este prevăzută în mod explicit într-o clauză a contractului de locație;
2. independent de ceea ce prevede contractul, se poate obține anularea lui, întrerupându-se efectele acestuia, din motive întemeiate (transfer în interes de serviciu, situații grave în familie, etc.). În amândouă cazurile, chiriașul trebuie să-l avizeze pe proprietar, în mod normal înainte cu 6 luni, chiar dacă în contract se prevede un termen mai mic.

11.5 Evacuarea

Evacuarea (*lo sfratto*) este sentința prin care Judecătorul îl obligă pe chiriaș să părăsească și să predea apartamentul. Există patru tipuri:

1. Evacuarea pentru încheierea locației, la scadența contractului (după 8 ani pentru contractele libere, după 5 ani pentru contractele concordate, la scadențele contractuale prevăzute în acordurile locale pentru tranzitorii și studenți);
2. Evacuarea pentru necesitate (*Sfratto per necessita*), când proprietarul intenționează să refolosească locuința pentru motivele de necesitate prevăzute de lege, sau pentru efectuarea de lucrări de întreținere absolut necesare (după primii 4 ani, în cazul contractelor libere, după 3 ani pentru cele concertate, nu sunt prevăzute pentru contractele scurte);
3. Evacuarea pentru neplata chiriei (*Sfratto per morosita*). Dacă chiria nu este plătită, în 20 de zile de la scadența plății proprietarul poate cere, în fața judecătorului, evacuarea chiriașului. În cazul unor dificultăți economice, chiriașul poate cere magistratului un termen pentru plata datoriei, termen care poate fi stabilit de Judecător la cel mult 90 zile.
4. Evacuarea pentru abateri (*sfratto per inadempimenti*), care este stabilită de Judecător, dacă se constată săvârșirea unor abateri grave de la prevederile contractuale (abandonarea locuinței, subînchirierea - dacă este interzisă, schimbarea destinației locuinței, etc.). Judecătorul emite o sentință prin care dispune eliberarea apartamentului.

Amânarea evacuării

În actul prin care dispune evacuarea, Judecătorul indică și data eliberării apartamentului. Termenul nu poate fi prelungit în cazul necesității, a neplății sau a abaterilor de la contract. Termenul evacuării poate fi amânat însă în cazul contractelor care au ajuns la scadență, în orașele cu densitate mare de locuitori și în capitalele provinciilor. În acest caz, chiriașul poate cere magistratului să fixeze un nou termen de eliberare a apartamentului, obținând în acest fel o amânare care în mod normal nu poate depăși 6 luni, dar în anumite cazuri specifice (bătrâni peste 65 ani, handicapați, șomeri, etc.) se poate ajunge și la 18 luni. La cererea de amânare trebuie atașate, pe lângă dovada veniturilor și ale componenței familiei, toate documentele din care reiese starea de necesitate și nevoia de amânare.

Evacuarea forțată

Dacă au expirat toate termenele de amânare, iar după data fixată de Judecător locuința nu a fost eliberată, proprietarul are dreptul să-l evacueze forțat, cu executorul judecătoresc și cu ajutorul forțelor de ordine. Proprietarul poate pune în executare evacuarea doar dacă demonstrează că a respectat în cursul locației toate obligațiile fiscale față de stat. Înainte de evacuarea forțată, proprietarul este obligat să-i trimită chiriașului un act de la perceptor, în care să fie indicate:

- a) datele de înregistrare a contractului;
- b) datele denunțului ICI;
- c) datele din declarația de venituri care conțin sumele obținute din închirierea imobilului;
- d) datele vărsământului ICI.

Inexistența sau erorile acestor date, care constituie condiția pentru evacuarea forțată, iar chiriașul poate cere blocarea eliberării sentinței de evacuare forțată.

11.6 Subînchirierea și găzduirea ca oaspete

Subînchirierea totală a imobilului sau cesionarea contractului la terți pentru transformarea lor în chiriași este interzisă și poate deveni motiv de evacuare și anulare a contractului. Subînchirierea parțială însă, care permite altor persoane folosirea unei părți a apartamentului, restul fiind utilizat de titularul contractului, este permisă, în afară de cazurile în care în contract este inclusă o clauză specială care interzice în mod expres acest lucru. În cazul subînchirierii permise, chiriașul are datoria de a comunica proprietarului numele persoanei care subînchiriază și numărul camerelor ocupate de aceasta.

Găzduirea ca oaspete se face prin așa-numitul contract de comodat, care permite folosirea gratuită a locuinței și deci nu se prevede plata unei chirii. Când proprietarul unui apartament recurge la contractul de comodat, pentru evitarea plății obligațiilor fiscale, iar chiriașul plătește chirie, acesta din urmă se poate adresa judecătorului, pentru a cere recunoașterea calității sale de chiriaș, și poate obține restituirea sumelor plătite în plus față de nivelul chiriilor stabilit prin acordurile locale.

11.7 Declarația de cedare a spațiului (cessione di fabbricato)

Declarația de cedare a spațiului (*cessione di fabbricato*) este de fapt un act întocmit de oricine vinde, închiriază sau dă în folosință gratuită un imobil sau o parte din acesta. Această declarație trebuie făcută în termen de 48 de ore și este foarte importantă pentru modificarea datelor din permis sau pentru reînnoirea acestuia. Persoana care vinde, închiriază sau dă în folosință gratuită un imobil trebuie să completeze un formular (*modulo*) în trei exemplare în care se vor menționa: adresa exactă a imobilului, datele personale precum și datele beneficiarului. La acest formular vor fi atașate fotocopiile actelor de identitate ale beneficiarului (pașaport și permis de ședere). Beneficiarul imobilului va trebui să primească un exemplar al

declarației de cedare a spațiului.

Locul de prezentare a declarației diferă, funcție de localitatea unde se află imobilul. În orașele mari, declarația se prezintă direct la Chestură, iar în orașele mici sau în localitățile rurale poate fi prezentată la Poliția Municipală, la Biroul de evidență a populației sau la secretariatul Primăriei.

Declarația de cedare a spațiului poate fi expediată și prin intermediul unei scrisori recomandate cu confirmare de primire, caz în care data depunerii va fi considerată data de pe recipisă.

Neprezentarea declarației sau prezentarea după termenul de 48 de ore este considerată contravenție și se pedepsește cu amenda de la 103,29 Euro la 1549,37 euro. Organele competente pentru controlul încălcării legii sunt poliția judiciară și poliția municipală. Formularul pentru declarația de cedare a spațiului se găsește în tutungerii sau poate fi descărcat de pe Internet.

11.8 Centrele de primire

Străinii pot fi găzduiți în centre de primire (*centri di accoglienza*). În aceste centre, în mod gratuit, străinilor aflați în imposibilitatea de a se descurca autonom, li se asigură gratuit cazare și masă, iar unde este posibil, se organizează cursuri de limba italiană, de formare profesională, asistență sanitară, etc. Străinii pot fi oaspeți într-un centru de primire doar strict pentru timpul necesar de a ajunge la autonomie personală (casă și masă). Autoritățile regionale, în colaborare cu cele provinciale și cu asociațiile și organizațiile de voluntari, amenajează centre de primire destinate să găzduiască străini care se află legal în Italia pentru alte motive decât de turism, și care se află temporar în imposibilitate de a-și asigura în mod autonom locuința și hrana. Primarul poate dispune, în cazul unor situații de urgență, și primirea în aceste centre a străinilor fără acte de ședere, respectându-se însă normele legale cu privire la îndepărtarea de pe teritoriul statului italian a străinilor aflați în aceste condiții.

11.9 Locuințe sociale și case populare

Străinul cu acte legale de ședere în Italia poate avea acces la locuințe sociale (*alloggi sociali*), colective sau private, puse la dispoziție, potrivit legilor regionale, de primăriile orașelor cu densitate mare de străini, sau de asociații, fundații sau organizații de voluntariat, de instituții publice sau private. Structurile locative pot fi de tip pension deschise și italienilor și străinilor, care oferă condiții bune de cazare contra cost, până la găsirea unei locuințe potrivite. Străinii în posesia cărții de ședere (*carta di soggiorno*) și cei care locuiesc legal în Italia, sunt înscriși la oficiul forțelor de muncă, lucrează în mod autonom sau subordonat, au dreptul, la egalitate cu italienii, să primească repartiție în construcțiile rezidențiale publice, așa numitele case populare (*case popolari*). Repartizarea se face prin serviciile de intermediere ale agențiilor sociale din fiecare regiune și de instituțiile locale care se

ocupă de facilitarea accesului la locuințe, de credite preferențiale, recuperarea și achiziția de locuințe.

11.10 Concurs pentru case

Alocarea caselor populare se face în urma unui așa zis concurs (bando), la care se participă prin completarea unei cereri tip puse la dispoziție de către primărie. Cererea va fi expediată prin poștă, însoțită de fotocopia unui act de identitate, iar data din ștampila poștei va fi luată în considerație ca data depunerii.

Cererea va fi examinată de o comisie care îi va da un punctaj.

De regulă, familiile care au rămas fără casă în urma unui ordin de evacuare, familiile care au un membru cu o vârstă superioară a 65 de ani sau inapt pentru muncă, primesc un punctaj superior. Obțin un punctaj mare și familiile care au în componență unu sau mai mulți membri cu handicap (chiar și minori) care nu permite munca, precum și tinerii căsătoriți cu vârste sub 35 de ani.

Dacă între timp situația care determină numărul de puncte al familiei la alocarea unei case se schimbă, se poate face o altă cerere ce va fi luată în considerare la următorul concurs.

Dacă o familie depășește pentru mai mult de doi ani limita de venit impusă de primărie, dreptul de a locui într-o casă populară este automat revocat.

CAPITOLUL XII - CUI NE ADRESĂM ÎN ROMÂNIA ÎN PROBLEME DE MUNCĂ?

12.1 Departamentul Pentru Muncă În Străinătate

Calea Victoriei nr. 15/E, sector 3, București

Tel.: 315.93.44; Tel/Fax: 312.05.21; E-mail: dms@mmsf.ro

În vederea asigurării și protejării drepturilor și libertăților cetățenilor români care lucrează în străinătate s-a impus necesitatea înființării **Departamentului pentru Muncă în Străinătate**, în cadrul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, în baza H.G. nr. 1326 din 19 august 2004, pentru modificarea și completarea H.G. nr. 737/2003, privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, M Of. Nr. 792 din 08/27/2004.

Secretarul de stat coordonator al Departamentului pentru Muncă în Străinătate are în subordine Direcția protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate, Direcția evidență și monitorizare, Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă precum și Corpul atașatilor pe probleme de muncă și sociale, care asigură reprezentarea ministerului în cadrul misiunilor diplomatice, oficiilor consulare și la alte reprezentanțe ale României în străinătate.

Totodată, Secretarul de Stat coordonează și activitatea Grupului de lucru interministerial, înființat prin decizie a Primului-ministru, care realizează integrarea activităților diverselor structuri ale statului în a căror competență se află rezolvarea

problemelor specifice cu care se confruntă cetățenii români care lucrează în străinătate.

Departamentul pentru muncă în străinătate are ca atribuții:

- promovează în colaborare cu celelalte instituții competente, măsuri pentru asigurarea și protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor români care lucrează în străinătate, precum și de prevenire a abuzurilor de orice fel la adresa acestora;
- acordă sprijin, pe lângă autoritățile competente, în vederea rezolvării problemelor de muncă și sociale cu care se confruntă românii care lucrează în străinătate;
- monitorizează, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, aplicarea acordurilor, convențiilor, înțelegerilor și tratatelor semnate de Guvernul României și guvernele altor state pe probleme de muncă și sociale.;
- promovează acțiuni de informare și conștientizare privind riscul muncii ilegale și a lipsei asigurărilor sociale;
- asigură consultanță în litigii și conflicte de muncă, în scopul respectării drepturilor cetățenilor români care lucrează în străinătate, potrivit legislației aplicabile în statul respective (prin atașării pe probleme de muncă și sociale);
- facilitează menținerea unei legături permanente cu țara a cetățenilor care lucrează în străinătate, astfel încât aceștia să-și poată exercita drepturile constituționale;
- propune modificarea și, după caz completarea legislației naționale în domeniul protecției cetățenilor români care lucrează în străinătate;
- pregătește condițiile necesare pentru integrarea în Uniunea Europeană și pentru accesul, după aderare, al cetățenilor români pe piața forței de muncă a Uniunii Europene.

Departamentul se adresează:

- tuturor cetățenilor români care lucrează în străinătate pentru asigurarea drepturilor și libertăților lor;
- tuturor cetățenilor români care doresc să obțină un loc de muncă în străinătate (prin intermediul Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă din subordinea Departamentului pentru muncă în străinătate

12.2 Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă

Strada Valter Mărăcineanu Nr. 1-3, etaj 4, Sector 1, București; telefon relații cu publicul - 021-315.88.44; fax: 021-3124668; e-mail contact@omfm.ro

*

ANEXA I

**ADRESE UTILE
MISIUNI SI OFICII ROMANESTI IN ITALIA
MISSIONI ED UFFICI ROMENI IN ITALIA**

1. **AMBASCIATA DI ROMANIA IN ITALIA**
Via Nicolò Tartaglia, 36
00197 ROMA
Tel. 06.808 45 29
06.808 44 23 (Sezione consolare)
Fax 06.808 49 95
E-mail: amdiroma@roembit.org
Sezione consolare:
Tel. 06 808 44 23
Fax: 06 807 21 30
E-mail: consulara@roembit.org
Pagina web: www.roembit.org

2. **AMBASCIATA DI ROMANIA PRESSO LA SANTA SEDE**
Via Panama, 92
00198 ROMA
Tel.06.854 18 02
Fax 06.855 40 67
E-mail: ambvatican@libero.it

3. **ACCADEMIA DI ROMANIA IN ROMA**
Piazza Josè de San Martin, 1
00197 ROMA
Tel/fax: 06.320 15 94
E-mail: accadromania@tin.it

4. **CONSOLATO GENERALE DI ROMANIA – MILANO**
Via Gignese, 2
20148 MILANO
Tel.02.400 74 018
Fax. 02.400 74 023
E-mail: consulatmilano@gmx.net

5. **ISTITUTO ROMENO DI CULTURA E RICERCA UMANISTICA – VENEZIA**
Strada Nuova, 2214
Cannareggio 30121
Tel. 041.524 23 09
Fax 041.715 331
E-mail: istiorga@tin.it

6. **CONSOLATO ONORARIO DI ROMANIA – BARI**
Via Zuppetta, 7/D
70121 BARI
Tel. 080.520.73.09
Fax 080.524.82.19

7. **CONSOLATO ONORARIO DI ROMANIA-FIRENZE**
Via Borgo Pinti, 20
50121 FIRENZE
Tel. 055 240 601
Fax 055 248 02 61

8. **CONSOLATO GENERALE ONORARIO DI ROMANIA-TREVISO**
Via P. Bembo, 79
31011 ASOLO
Tel. 0423.952 055
Fax 0423 529 977

9. **RAPPRESENTANZA TAROM – ROMA**
Via Alessandro Scarlati, 5, int.2
Tel. 06.85.30.50.45
Fax 06.85.30.51.14

10. **UFFICIO DELL'ENTE PER IL TURISMO ROMENO-ROMA**
Via Torino, 95 (Galleria Esedra)
00184 ROMA
Tel. 06.488 02 67
Fax 06.489 86 281
e-mail: romania@progleonard.it
Sito-web: <http://www.romania.it>

Mulțumiri:

- Secției consulare a Ambasadei României în Italia;
- Asesoratului pentru Politici Sociale al Regiunii Piemonte;
- Publicației "Gazeta Românească";
- Forumului Românilor din Italia;

Ghidul lucrătorului român în Italia se distribuie gratuit

Această lucrare a fost realizată de Direcția Comunități Românești din Ministerul Afacerilor Externe